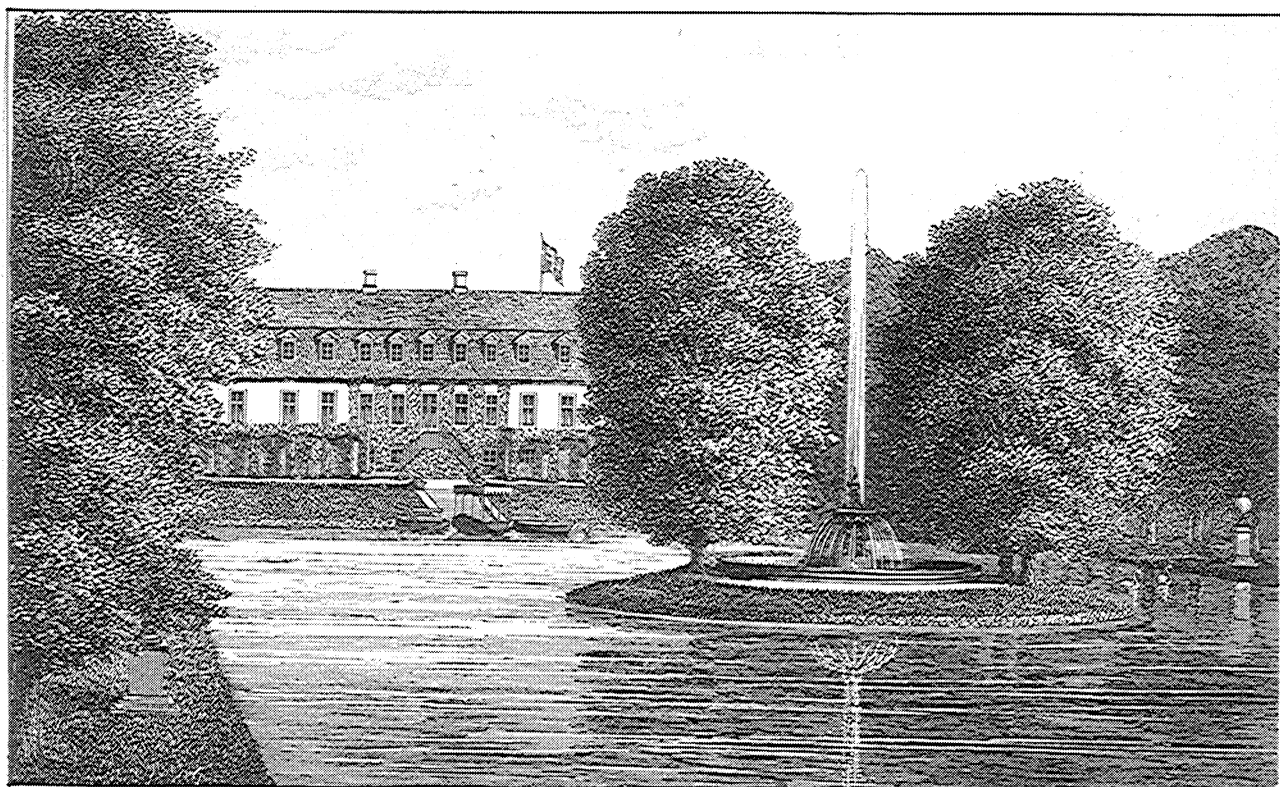

Kulturhistorie

Hovedgårdsregistrering i Fyns Amt

Ørbæk kommune

Slorup.

Skemaer og kort

1995

Forsidebillede: Glorup

**Hovedgårdsregistrering
i Fyns Amt**

Skemaer og kort

Udgivet af: Fyns Amt
Natur- og vandmiljøafdelingen
Ørbækvej 100, 5220 Odense SØ
Telefon: 6556 1000

Kortmateriale:
Udgivet af **Fyns Amt**
Grundmateriale: KMS copyright

Tryk: Fyns Amt
ISBN 87 7343 221 0

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	side 1
Oversigtskort	side 2
Kommunekort	side 3
Anhof	side 5
Glorup	side 17
Juulskov	side 29
Lykkesholm	side 43
Ravnholt	side 55
Rygård	side 67
Ørbæklunde	side 81

FORORD

Igennem de senere år har Fyns Amt arbejdet med registrering af de kulturhistoriske forhold vedrørende 123 fynske hovedgårde. Amtet er nu nået til at kunne offentliggøre resultaterne. Den foreliggende rapport er den første udgivelse i afrapporteringen af de kulturhistoriske undersøgelser.

Der udgives i alt 25 kommunebaserede skemarapporter, som formidler de grundlæggende kildeoplysninger, de vigtigste sammenfatninger samt væsentlige kort. Kun kommuner som rummer flere end 2 hovedgårde har deres egen rapport. Ullerslev er derfor trykt sammen med Nyborg, Nørre Aaby med Middelfart og Munkebo med Langeskov. Marstal -, Ærøskøbing -, Tommerup - og Vissenbjerg kommuner indgår ikke i afrapporteringen, idet de ikke rummer nogen hovedgårde. Til skemaerne er udarbejdet en særskilt nøgle, og derudover publicerer Fyns Amt en sammenfattende rapport og en planlægningsrapport. Skemaoplysningerne er indsamlet af Odense Universitet/Kerteminde Museum under ledelse af museumsinspektør, doktor phil. Erland Porsmose.

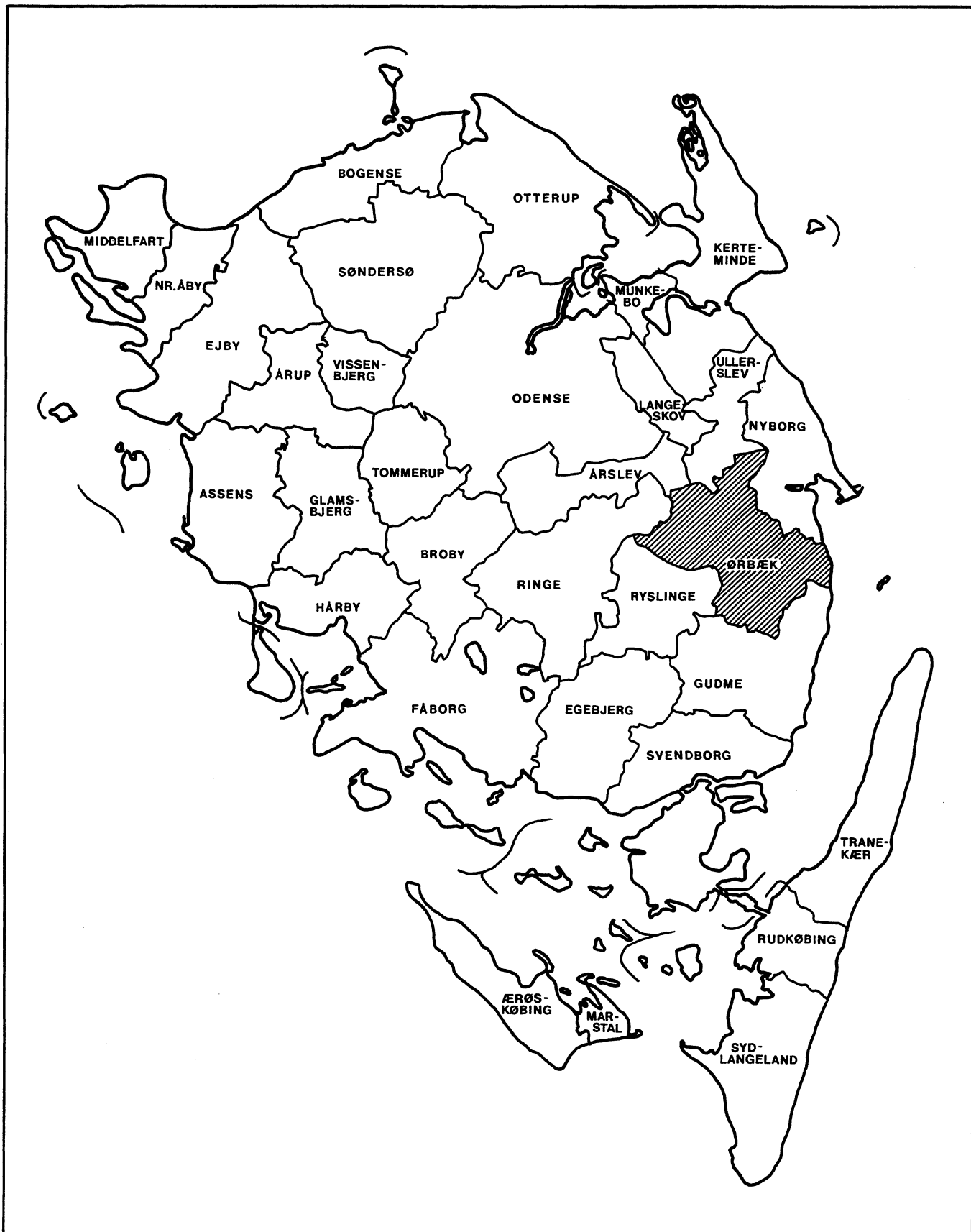
Det er Fyns Amts håb, at skemamaterialet kan blive til gavn for såvel forskere og lokalhistoriske interesserede, som offentlige administratorer mhp. planlægning. Skemaerne sammenfatter på systematisk måde al rimelig tilgængelig viden, sat op så oplysningerne bliver sammenlignelige fra hovedgård til hovedgård. Herudover er anvendt et stort fond af detaljerede og svært tilgængelige oplysninger fra Erland Porsmoses private kildeoptegnelser.

Nøglen forklarer punkt for punkt hvorfra skemaoplysningerne stammer, og hvori (de væsentligste) eventuelle kildekritiske problemer består. Derudover letter nøglen forhåbentligt forståelsen af det til tider ret indforståede fagsprog.

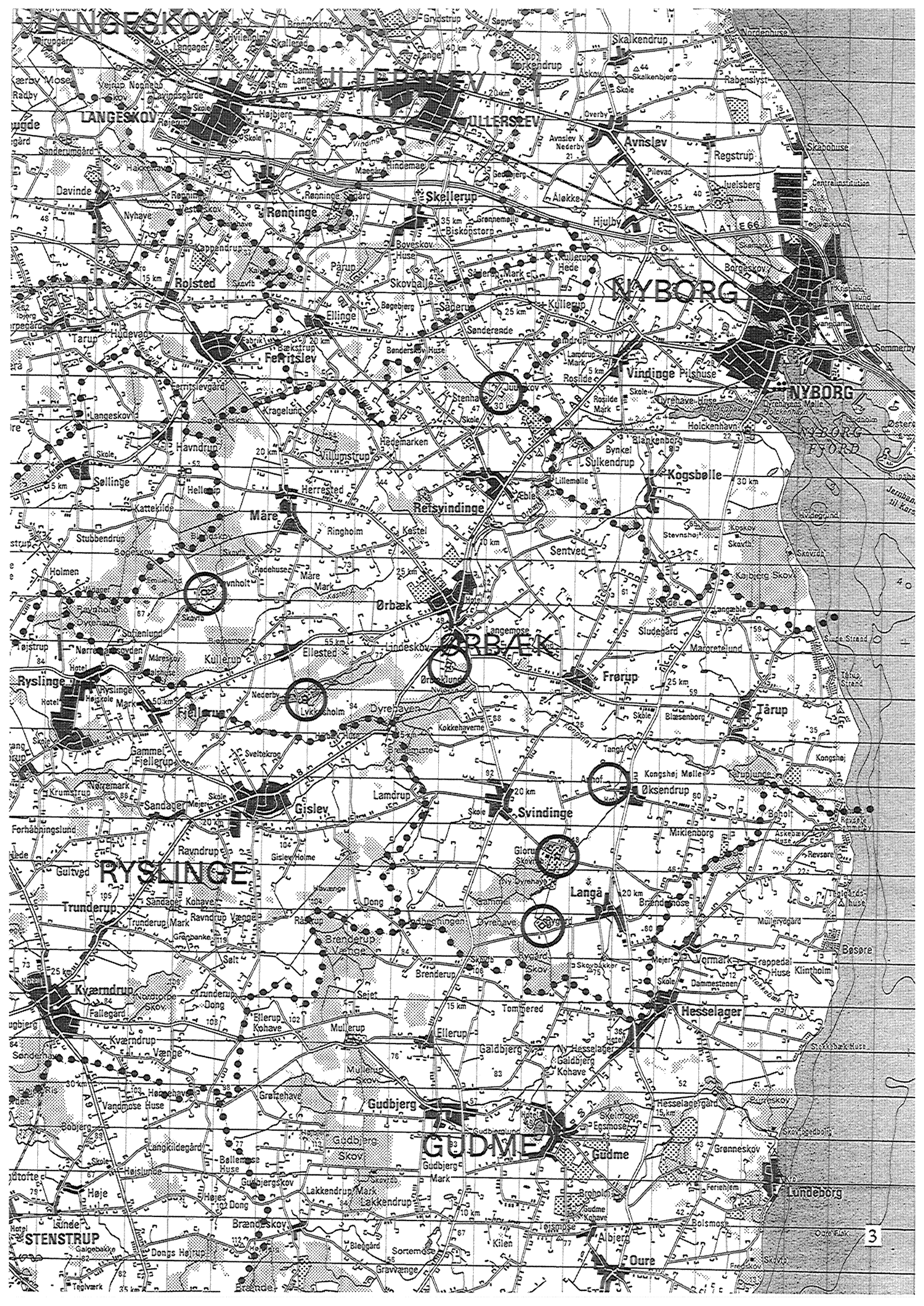
Det skal præciseres, at vurderingerne på skema 6 er udtryk for **en ren kulturhistorisk vurdering**, tilvejebragt på baggrund af skemaer og kort. Den er derfor ikke nødvendigvis udtryk for Fyns Amts endelige opfattelse af bevaringsværdierne og det planlægningsmæssige syn på de fynske hovedgårde.

Erland Porsmose har udarbejdet den endelige vurdering. Stud.mag. Dorte Nørregaard Madsen og museumsinspektør Ellen Dalsgård har indsamlet skemaoplysningerne samt udarbejdet udviklingsbeskrivelser efter 1800.

Redaktion museumsinspektør, cand.mag. Anders Myrtue, Odense Bys Museer

Ørbæk Kommune

Anhof

Fyns Amt	Herred: Gudme	Kommune: Ørbæk	Sogn: Svindinge
-----------------	-------------------------	--------------------------	---------------------------

Navn: Anhof	Tidligere navn: Eskemose og Ovenskov
-----------------------	--

Bemærkninger:

Hovedgården hed i 1479 Æskæmossæ gordh. Eske betyder samling af asketræer. I 1488 ses navnet ændret til Owenskow. Dette navn skulle hentyde til, at Gudme herred var delt af et skovbælte, hvorfor man talte om bebyggelsen oven og neden for dette skovbælte. I ejeren Hans Ahlefeldts tid blev navnet ændret til Anhof. Formentlig opkaldt efter hans kone Anna Rumohr. Efterledet hof er den tyske betegnelse for en gård.

Anlægstidspunkt: middelalder	Anlægsform: oprindelig enestegård
--	---

Bemærkninger:

Anhof er formentlig udflyttet fra landsbyen Svindinge.

Hovedgård i 1400-tallet og frem til 1529. Genoprettet som hovedgård i 1761.

Ejere:

1488 P. Jepsen	Fælles ejer med nabogårdene
1498 P. Olsen m.fl.	Glorup 1532-1916
1529 J. Friis en part	Rygård 1765-1916
1532 H. Valkendorff	Mullerup 1815-1882
1661 H. Pogwisch	Under stamhuset Moltkenborg
1661 H. Ahlefeldt	1793-1916
1711 C.S. v.Plessen	
1754 F.C.O. Wedel Jarlsberg	
1757 H. Riegelsen	
1762 A.G.Moltke	
1916 Udstykningsforeningen	
1916 J. Willumsen (haveparcellen)	
1941 H.C.Hoeck	
1985 Henrik Hoeck	

Historiske tildragelser:

Fyns Amt	Herred: Gudme	Kommune: Ørbæk	Sogn: Svindinge
-----------------	-------------------------	--------------------------	---------------------------

Ejerlavet omkring år 1800

a. Hoved- og avlsbygninger:

Hoved- og avlsbygninger udgør et samlet anlæg. Østligst ligger tre sammenbyggede fløje. Vest herfor ligger der en mindre bygning med to korte sidefløje.

b. Placering i ejerlavet:

Ejerlavets ressourcer: Overvejende agerjord.

Placering: Randplaceret.

Orientering: Ager-orienteret

c. Øvrige bygninger i ejerlavet:

Der er ikke aftegnet yderligere bygninger i ejerlavet.

Driftsøkonomi

a. Areal år 1800:

Antal marker: 9

heraf i årlig brug: 4

b. Dyrket areal år 1682: 37 tdr.ld.

Vangebrug: 2/1 og 2/6

Hartkorns sammensætning (i % af agerhartkorn):

1. bon:

1. + 2. bon:

eng:

skov:

græs:

Bemærkninger:

Jordbundsforhold og afgrænsning

Landskabsform: G. Sydøstfyn. Moræneflade med tunneldale mod nord og øst.

Jordbund: Overvejende moræneler. Ferskvandsdynd og -sand langs den nordlige og østlige ejerlavsgænse.

Naturlig afgrænsning:

Grænsen mod Tangå, dele af grænsen mod Svindinge og grænsen mod Glorup er ikke naturlig.

Fyns Amt	Herred: Gudme	Kommune: Ørbæk	Sogn: Svindinge
-----------------	-------------------------	--------------------------	---------------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger:</p> <p>Hovedbygningen er flyttet mod syd og består af en enkelt fløj.</p> <p>Avlsgården ligger i samme område som før, men grundplanen er ændret. Den består i dag af større og mindre, spredtliggende bygninger.</p> <p>Bebyggelsesgraden er ikke ændret ved nybebyggelse.</p> <p>Andre anlæg:</p> <p>Haveområdet er udvidet en del mod øst</p> <p>Skove og vådområder:</p> <p>Ikke-ager arealer: Der er bevaret enkelte vådområder og mindre vandhuller</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser:</p>	X		X	<p>Opført 1876, forhøjet 1916.</p> <p>Avlsgården opført i 1879-1916</p>
		X		Have på 1½ ha med tehus
		X		
<p>Tidspunkt for ændringer:</p> <p>Ændringerne er hovedsageligt sket før 1884. Avlsgården er dog først ændret senere.</p>				

Fyns Amt	Herred: Gudme	Kommune: Ørbæk	Sogn: Svindinge
-----------------	-------------------------	--------------------------	---------------------------

Hovedgårdstaksten

			1662	1688	1766	1846	1870	1903	1956	
Tønder hartkorn				9		26	29	30	27	
Bemærkninger:										

Fæstegodset

			1662	1688 ¹⁾	1766 ¹⁾	1846 ²⁾	1870	1903 ¹⁾		
Tønder hartkorn				629	639	881		245		
Bemærkninger: 1) Omfatter også fæstegodset til Glorup 2) Omfatter også fæstegodset til Glorup og Rygård										

			1662	1688 ¹⁾	1766 ¹⁾	1846 ²⁾	18	1903 ¹⁾		
Antal gårde				95	118	147		44		
Heraf i hovedgd. sognet				35	50	40		20		
Antal huse				24	59	110		61		
Heraf i hovedgd. sognet				10	32	33		34		
Fæsteenheder ialt				119	177	257		105		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

			1662	1766 ¹⁾	1846 ²⁾				
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods				12	15				
Heraf samlinger på min. 3 gårde				6	9				
Antal egaliserede samlinger af gårde				3	8				

Hoveri

Antal hoveripligtige enheder o. ~~1770~~: 1802: 30

Hoveriets omfang pr. gs. gård:

- a) pløjedage
- b) spanddage
- c) gangdage

Bemærkninger:

Fyns Amt	Herred: Gudme	Kommune: Ørbæk	Sogn: Svindinge
-----------------	-------------------------	--------------------------	---------------------------

Udviklingsbeskrivelse**a. Indtil cirka 1800:**

Anhof, der før 1680 lød navnet Ovenskov, var sidst i 1400-tallet en lille hovedgård med eget enemærke. O.1529 blev den som konfiskeret gods inddraget under kronen, der tre år efter solgte den til Glorup, hvorunder den lå frem til 1916. I 1688 opnåede Glorup bevilling til at lægge bondegården Anhof (9 tdr.htk.) under hovedgårdstaksten tilligemed 39 tdr.htk. af Svindinge marker. Det dyrkede areal til Anhof var da blot 37 tdr.ld. I 1761 opnåede Glorup tilladelse til at indrette Anhof til en selvstændig, privilegeret hovedgård ved at overføre 34 tdr.htk. af Glorup hovedgårdstakst samt 200 tdr.htk. af bøndergodset.

Anhof forblev dog en del af Glorup gods og indgik i 1793 i stamhuset Moltkenborg. Det samlede fæstegods til de to gårde var i 1766 på 118 gårde, nydeligt arronderet og de største gårdsamlinger egaliseret: 34 gårde i Svindinge, 13 gårde i Lamdrup og 18 gårde i Øksendrup.

I 1664 nævnes Ovenskov mølle.

b. Efter cirka 1800:

Anhofs areal er steget en smule i løbet af 1800-tallet. O.1905 opgøres det til 240 ha, hvoraf de 232 var ager, og 6 var eng. I arealet var dog indeholdt 19 tdr.htk. bondejord foruden de 30 tdr.htk. hovedgårdsjord. Ved stamhuset Moltkenborgs overgang til fri ejendom i 1916, blev Anhof solgt til udstykningsforeningen. Efter udstykningen blev hovedparcellen solgt videre. I 1985 var arealet på 149 ha, hvoraf kun 2 ha var skov, resten var agerjord.

Fæstegodset blev i hele perioden opgjort sammen med Glorups. For yderligere beskrivelse af det, se Glorup hovedgård. O.1802 var der 30 hoveripligtige gårde til Anhof. O.1905 drives gården af 15 faste folk, 9 daglejere og i roer og høst 1 opsynsmand med 29 polakker.

Hovedgårdstaksten steg jævnt i 1800-tallet, så den var oppe på 30 tdr.htk. i 1903. Hertil kommer de omtalte 19 tdr.htk. bondejord. O.1802 var jorden delt op i 9 marker, hvoraf de 4 blev besået årligt. O.1905 oplyser La Cour, at der ikke følges nogen egentlig driftsplan for dyrkningen. Kvægbesætningen var da på 120 køer og 80 stk. ungkvæg og kalve. Det foregående år var der blevet solgt 144 fedesvin.

Fyns Amt	Herred: Gudme	Kommune: Ørbæk	Sogn: Svindinge
-----------------	-------------------------	--------------------------	---------------------------

Sammenfattende vurdering: Ingen
interesse: Interesse: Stor
interesse: Særlig
interesse: **Typologisk vurdering:** interesse

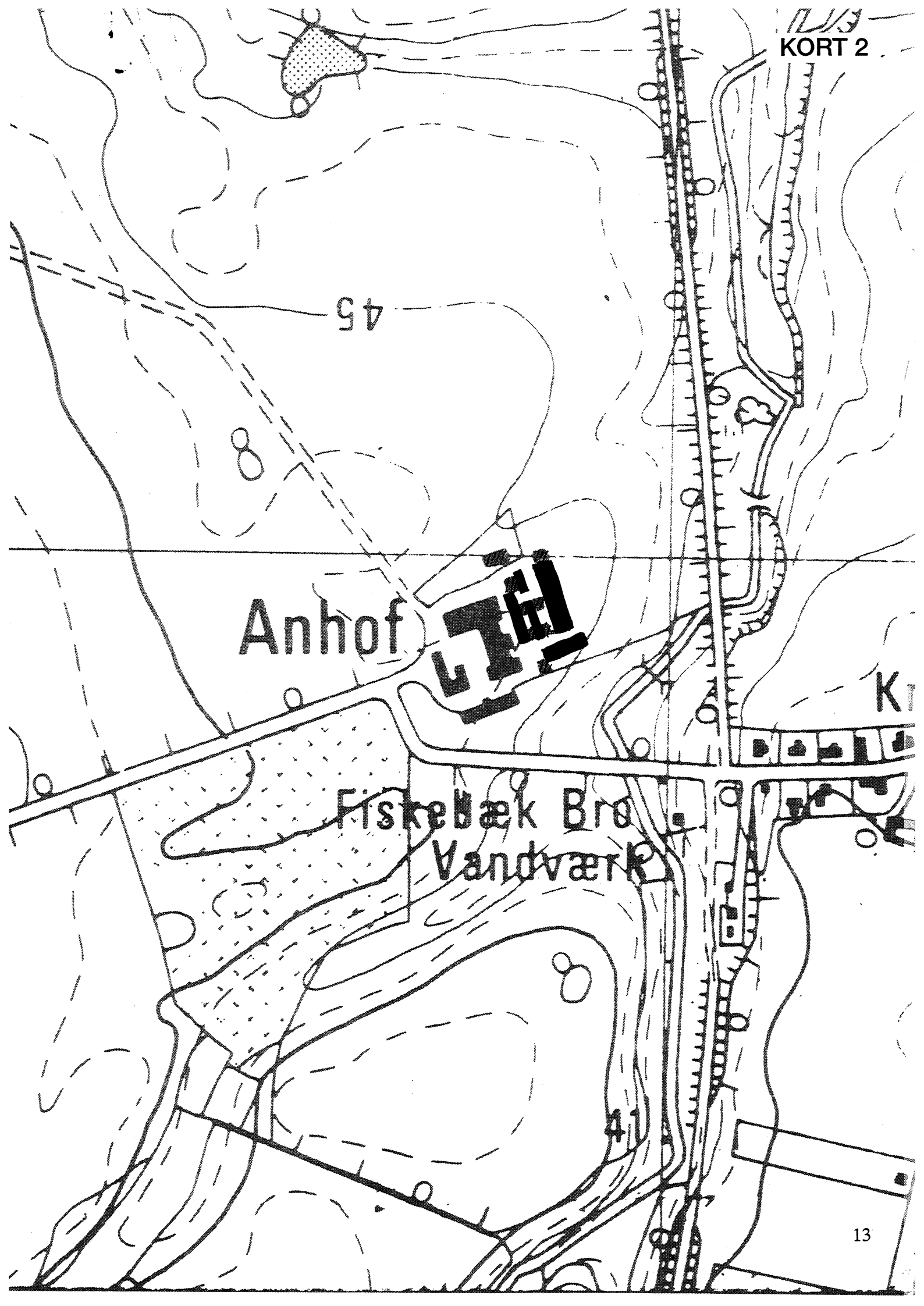
1. Anhof var i senmiddelalderen en lille hovedgård Ovenskov. Den fungerede herefter i århundreder som fæstegård. I 1761 blev den oprettet som aflæggerhovedgård under Glorup. De to godser forblev forenede til 1916.
2. Ved oprettelsen som aflæggerhovedgård i 1761 blev Anhof tillagt 200 tdr.htk. bøndergods, således at hovedgården blev komplet. Godset var velarronderet og egaliseret.
3. Fæstegodset afvikledes i flere etaper fra anden halvdel af 1800-tallet. I 1916 blev Anhof solgt til udstykningsforeningen, og arealet reduceredes voldsomt ved udparcellering.
4. Den nuværende hovedbygning er opført i 1876 og ombygget 1916. Avlsgården er nyopført 1879-1916.

Sammenfattende drejer det sig om en forholdsvis sjælden anlægstype med en relativ kortvarig historie og en noget opløst struktur.

Relikt-vurdering: mindre interesse

1. Hovedbygningen er flyttet lidt og nybygget i 1876 og ombygget i 1916. Avlsgården er nybygget i samme periode. Haveområdet er bevaret.
2. Ejerlavet er ikke præget af nybebyggelse. Der er bevaret enkelte vådområder.
3. Særlige relikter: -
4. Arkæologiske interesser: tomten af Ovenskov Mølle, nævnt 1664 (?)

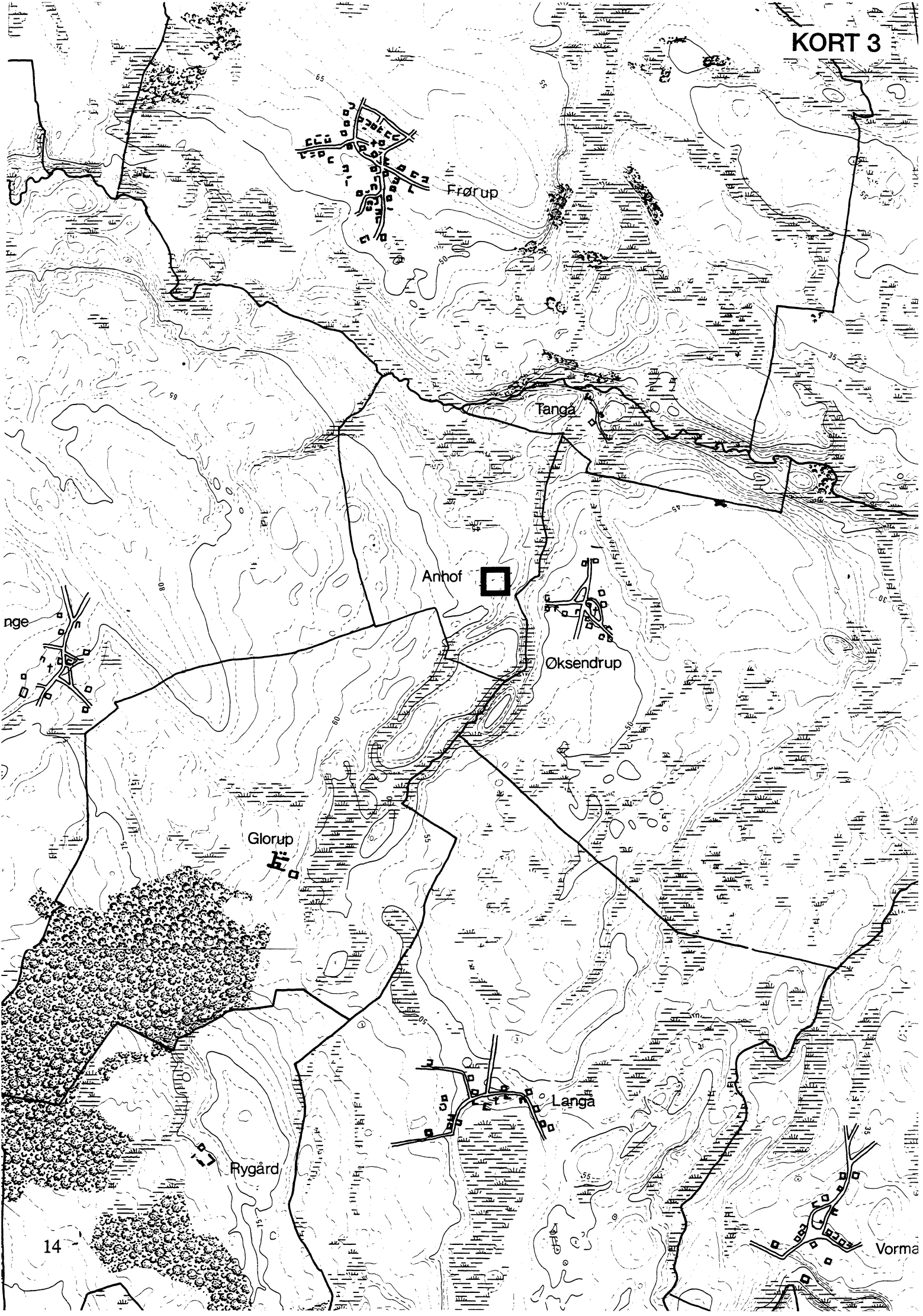

Anhof

Fiskebæk Bro
Vandværk

45

41

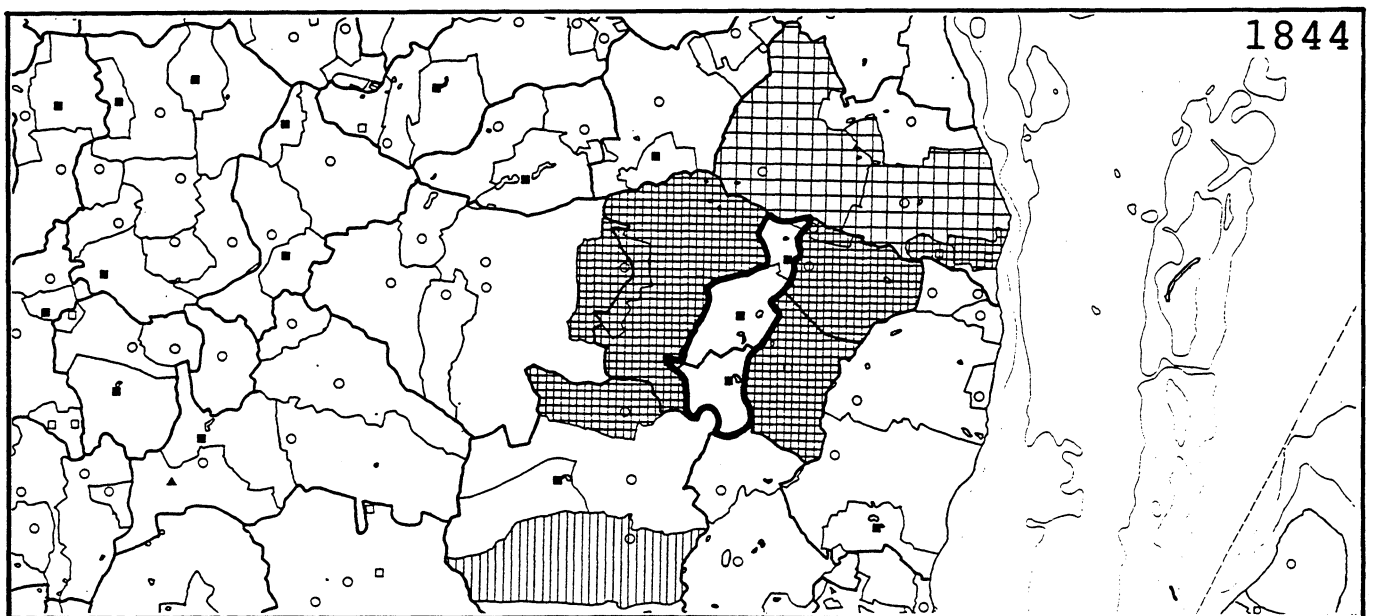
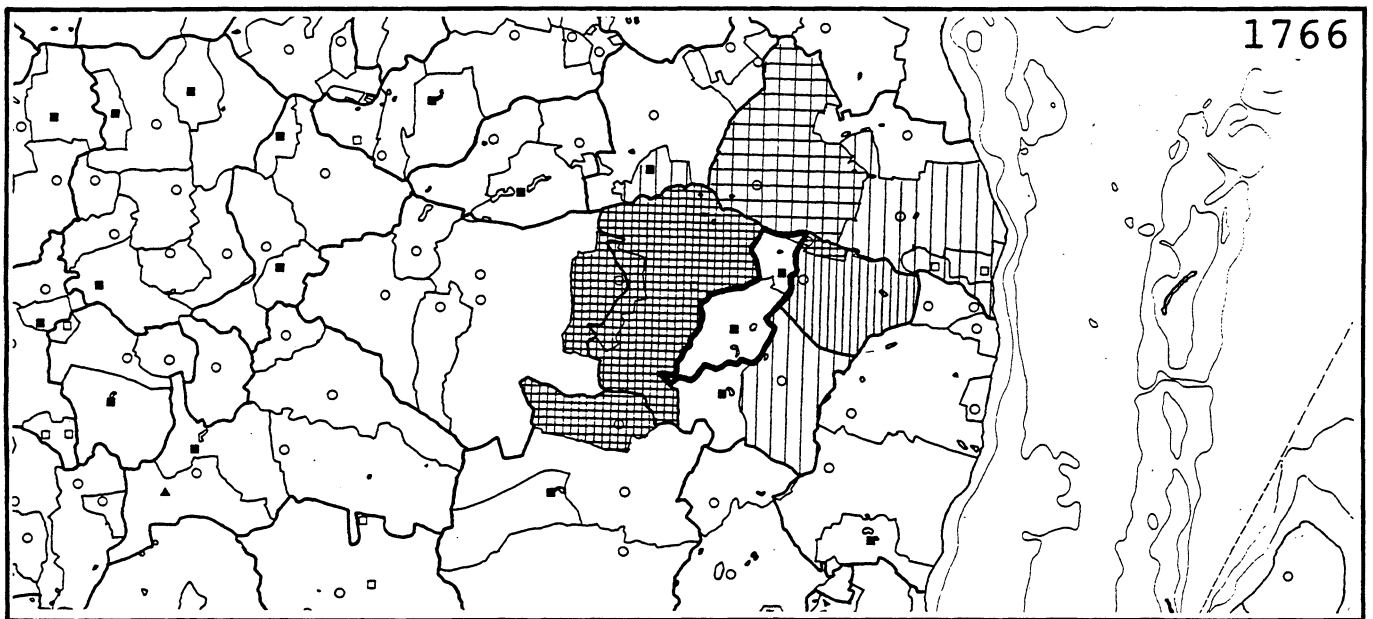
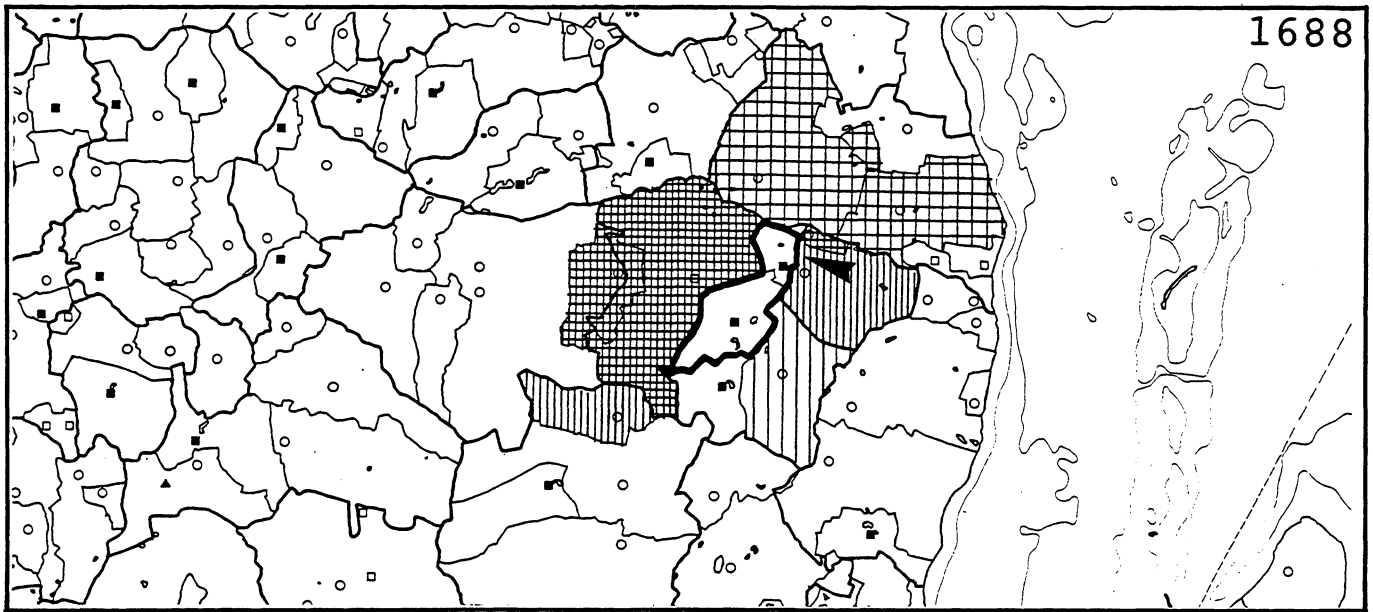
nge

AMME
BENAVE

15 mark

Glorup

Fyns Amt	Herred: Gudme	Kommune: Ørbæk	Sogn: Svindinge
-----------------	-------------------------	--------------------------	---------------------------

Navn: Glorup	Tidligere navn:
------------------------	------------------------

Bemærkninger:

Glorup er nævnt første gang i 1390 i formen Glothorp. Forleddet er sandsynligvis mandsnavnet glda. Gloi. Efterleddet er torp, der betyder udflytterbebyggelse.

Anlægstidspunkt: middelalder	Anlægsform: oprindelig landsby/enestegård
--	---

Bemærkninger:

Hovedgården har fortrængt bebyggelsen af samme navn. Hovedgårdsejerlavet har også gjort indhug i Svindinge ejerlav. Ca. 1590 opførtes et firfløjet anlæg omgivet af grave. Det afløste et anlæg øst herfor. Den nuværende bygning ligger samme sted, som det der blev opført i 1590.

Ejere:

1390 Poul Nielsen
fra 1400-tallets midte til 1661 fam.
Walkendorff
1661 H. Pogwisch
1661 H. Ahlefeldt
1711 C.S. v. Plessen
1754 F.C.O. Wedel Jarlsberg
1757 H. Riegelsen
1762 A.G. Moltke
1985 Alice Rosenkranz

Fælles ejer med nabogården:

Anhof 1532-1916, Mullerup 1815-82 og Rygård 1765-
Under stamhuset, baroniet, grev-
Under stamhuset Moltkenborg 1793-1916

Historiske tildragelser:

Godset var stærkt forarmet efter svenskekrigene.

H.C. Andersen var ofte på besøg på Glorup, hvor han skrev flere af sine eventyr. I slutningen af 1800-tallet blev parken meget kendt pga. de mere end 100.000 planter, der udplantedes fra slottets egne drivhuse.

I Svindinge Kirke hænger der en mindetavle, som Christoffer Walkendorff har ladet opsætte. Inskriptionen lyder således: Jeg har opbygget Glorup og kirken af ny. Jeg har bekommet al Svindinge Sogn under Glorups herskab. Jeg har ladet opsætte alle stengærder om Glorups fang. Af alt dette roser jeg mig intet, men takker Gud. Men jeg glæder mig over i Gud, at jeg har regeret mine tjenere i fred med sagtmodighed og kærlighed.

Fyns Amt	Herred: Gudme	Kommune: Ørbæk	Sogn: Svindinge
----------	------------------	-------------------	--------------------

Ejerlavet omkring år 1800

a. **Hoved- og avlsbygninger:** Hovedbygningen er et 4-fløjet lukket anlæg. Avlsgården ligger vest herfor og er et større uregelmæssigt anlæg. Mod nord ligger der en del bygninger langs vejen.

b. **Placering i ejerlavet:**

Ejerlavets ressourcer: Overvejende agerjord med større indhold af skov.

Placering: Centralplaceret.

Orientering: Ager-/engorienteret.

c. **Øvrige bygninger i ejerlavet:** Der er aftegnet 2 huse og en skovfogedbolig i ejerlavet. De ligger alle i ejerlavsranden.

Driftsøkonomi

a. **Areal år 1800:**

Antal marker: 11

heraf i årlig brug: 5

b. **Dyrket areal år 1682:** 435 tdr.ld.

Vangebrug: 2/1

Hartkorns sammensætning (i % af agerhartkorn):

1. bon: 40

1. + 2. bon: 63

eng: 10

skov: ?

græs: 2

Bemærkninger: 1682 besætning: 150 køer, 130 okser og 28 ungnød.

Jordbundsforhold og afgrænsning

Landskabsform: G. Sydøstfyn. Moræneflade med tunneldale. Enkelte terrænskrænter, -striber og drumlins.

Jordbund: Overvejende moræneler. Mindre områder med ferskvandstørv.

Naturlig afgrænsning: Det er kun en mindre del af grænsen mod NØ og SØ der er naturlig.

Fyns Amt	Herred: Gudme	Kommune: Ørbæk	Sogn: Svindinge
----------	------------------	-------------------	--------------------

Relikt-vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger:</p> <p>Hovedbygningen har bevaret sin grundplan. Der er kommet en mindre bygning til (kapel) mod nord.</p> <p>Avlsgården er blevet flyttet mod nordvest og består af mange, spredtliggende bygninger.</p> <p>Husene er bevaret.</p> <p>Bebyggelsesgraden er ikke ændret ved nybebyggelse.</p> <p>Andre anlæg:</p> <p>Haveområdets grundplan er bevaret, men udvidet en smule mod syd.</p> <p>Skove og vådområder:</p> <p>Skovarealerne er bevaret, men udvidet en del. Der er bevaret enkelte vådområder.</p> <p>Arkæologiske interesser:</p> <p>Voldsted mod øst bevaret. Avlsgårdtomten er frilagte.</p>	<p>x</p> <p>x</p> <p>x</p> <p>x</p>		<p>x</p> <p>x</p>	<p>Hovedbygningen er opført 1590. Ombygget 1743-44 og 1762-65.</p> <p>Avlsgården er fra 1860-70.</p> <p>Have på ca. 80 tdr.l.d. Barok-, romantisk- og gartenesque.</p>
<p>Tidspunkt for ændringer:</p> <p>Ændringerne ude i ejerlavet er hovedsageligt sket efter 1884. Avlsgården er blevet flyttet før 1884.</p>				

Fyns Amt	Herred: Gudme	Kommune: Ørbæk	Sogn: Svindinge
----------	------------------	-------------------	--------------------

Hovedgårdstaksten

			1662	1688 ₁₊₅	1766 ¹	1846 ^{1+C}	1870 ^{2+C}	1903 ^{1+C}	1956	
Tønder hartkorn			100	111	119	71	71	71	77	

Bemærkninger: 1) excl. skovhtk. på 6 tdr. 2) excl. skovhtk. på 37 tdr. 5) excl. Anhof 8 tdr.l.d. C) excl. Anhof.

Fæstegodset

			1662	1688 ³	1766 ³	1846 ⁴	1870	1903 ³		
Tønder hartkorn			202	629	639	881	-	245		

Bemærkninger: 3) omfatter også fæstegodset til Anhof. 4) omfatter også fæstegodset til Anhof og Rygård.

	1497		1662	1688 ₃	1766 ³	1846 ⁴		1903 ³		
Antal gårde	39 ^{+2ml}		22	95	118	147		44		
Heraf i hovedgd. sognet	17 ^{+2ml}		18	35	50	40		20		
Antal huse				24	59	110		61		
Heraf i hovedgd. sognet				10	32	33		34		
Fæsteenheder ialt				119	177	257		105		

Bemærkninger:

Godsfordelingen

	1662	1688	1766 ³	1846 ⁴			
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods	4	-	12	15			
Heraf samlinger på min. 3 gårde	3	-	6	9			
Antal egeliserede samlinger af gårde	0	-	3	8			

Hoveri

Antal hoveriagtige enheder o. 1806: 56	
Hoveriets omfang pr.gs. gård:	a) pløjedage
	b) spanddage
	c) gangdage
Bemærkninger:	

Fyns Amt	Herred: Gudme	Kommune: Ørbæk	Sogn: Svindinge
----------	------------------	-------------------	--------------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Glorup nævnes allerede som hovedgård fra 1390. Gården er muligvis opstået af en lille landsby af samme navn. Sidst i 1400-tallet udvidedes ejerlavet gentagne gange og i 1498 tages lovhævd på gårdens enemærker. Sidst i 1500-tallet ekspanderede hovedgården igen. Svindinge Kirke blev nedbrudt og flyttet og formentlig blev den lille landsby (?) Torup nedlagt. Samtidigt flyttedes hovedgården til sin nuværende plads, og enemærket markeredes med stendiger. I 1688 udvidedes hovedgårdstaksten med 40 tdr. htk. af Svindinge og Tange marker samt Anhof med 8 tdr.htk. Glorup blev hermed en af Fyns største gårde med i 1688 119 tdr.htk. foruden 6 tdr. skovskyld. I 1761 blev Anhof oprettet som aflæggerhovedgård og tillagt 34 tdr. htk. af hovedgårdstaksten. Allerede i 1400-tallet omtales Glorup Mølle. I 1688 var det dyrkede areal (excl. Anhof) på ikke mindre end 435 tdr.ld., der dyrkedes i trevangsbrug. Boniteten var middelgod, og der var god eng, græs og skov til hovedgården, der overvejende har karakter som korngård. Skoven takseredes i 1664 til 35 tdr. htk. Besætningen var i 1682 imponerende, nemlig 308 kreaturer, heraf 150 køer. Ved gården fandtes et hollænderi.

Allerede i 1497 var Glorup et betydeligt gods med et tilliggende på 39 gårde og 2 ml. I 1570 tilmageskiftedes fra kronen 15 gårde i hovedgårdssognet, og Glorup var o. 1590 eneejer i sognet. Godset ruineredes ved svenskekrigene 1657-60 og splittedes i 1661, men gensamledes hurtigt. I 1662 tilkøbtes fra kronen 29 gårde i nabosognene, og i 1664, var hele sognet atter samlet under Glorup. I 1723 tilkøbtes 542 tdr. htk. tidligere kronfæstergods. En del af dette var fjentliggende og afhændedes atter. Fæstegodset til Glorup og Anhof var i 1766 nået op på 118 gårde, fortrinligt arronderet gods. Halvdelen af godset var egaliseret i de tre landsbyer Svindinge, Lamdrup og Øksendrup. Året før tilkøbtes nabohovedgården Rygård med gods. I 1773 udskiftedes godsets landsbyer og samtidig egaliserede gårdene. I Langå, Øksendrup og Svindinge sogn var godset nu eneejer. I 1570'erne nyopførte Glorup Svindinge Kirke, som man havde patronatsret til. I 1688 fik Glorup birkeret. I 1793 oprettedes af Glorup Anhof og Rygård stamhuset Moltkenborg.

b. Efter cirka 1800:

Glorups agerareal har været stabilt i 1800-tallet. Skovarealet voksede derimod betydeligt. O. 1905 var avlsgården på 332 ha., hvoraf de 281 var ager, 31 var permanent græsgang og 20 var eng. Skovarealet, der omfattede skovene til hele stamhuset Moltkenborg, var på ikke mindre end 771 ha. I 1985 er agerarealet steget til 363 ha., mens skovarealet til Glorup hovedgård er på 363 ha.

Fæstegodset til stamhuset Moltkenborg, der bestod af Glorup, Rygård og Anhof, var på 881 tdr. htk. i 1846. Det var fordelt på 147 gårde og 110 huse, hvoraf knap halvdelen lå i de to hovedgårdssogne Svindinge og Langå. Resten lå i de tilstødende sogne. Fæstegodset var ikke blot velarronderet, det var også velreguleret. I de 9 byer, hvor der ejedes 3 gårde eller flere, var de 8 egaliserede. En stor del af fæstegodset blev solgt fra i sidste halvdel af 1800-tallet, men der var stadig en del tilbage i 1903. Det sidste blev solgt fra i 1916. O. 1905 drives avlsgården af et folkehold på 23 faste folk og i roer og høst, 32 polakker.

Hovedgårdstaksten faldt mellem 1766 og 1846. Det skyldes en overførsel af en del af hartkornet til Anhof. Herefter er den stabil indtil 1900-tallet, hvor den stiger med 6 tdr. htk. o: 1905 oplyses det, at avlsgårdene Lundsgaard og Brænderupgaard på tilsammen 171 ha hører til stamhuset. Begstrup oplyser (o. 1804), at jorden er delt op i 11 marker, hvoraf de 5 besås årligt. Markerne er ypperligt indhegnet og der fås 300 læs hø årligt. Der hører også en del i tiendehtk. til stamhuset. Skoven og opelskningen er god. O. 1905 er jorden delt op i 13 marker, hvoraf de fire var hhv. brak, kløver og græs. Kvægbestanden var da også på 130 køer og 70 stk. ungvæg og kalve. Mælken blev behandlet på gårdens mejeri. Det foregående år var der blevet solgt 125 fedesvin. La Cour bemærker ligesom Begstrup 100 år tidligere, at skoven er god. Der ofres også meget på jagten, der er bl.a. eget fasaneri.

Stamhuset Moltkenborg overgik til fri ejendom i 1916 mod betaling af afgift til staten og hensættelse til successorfonden. Anhof blev ved den lejlighed solgt til udstykningsforeningen.

Fyns Amt	Herred: Gudme	Kommune: Ørbæk	Sogn: Svindinge
----------	------------------	-------------------	--------------------

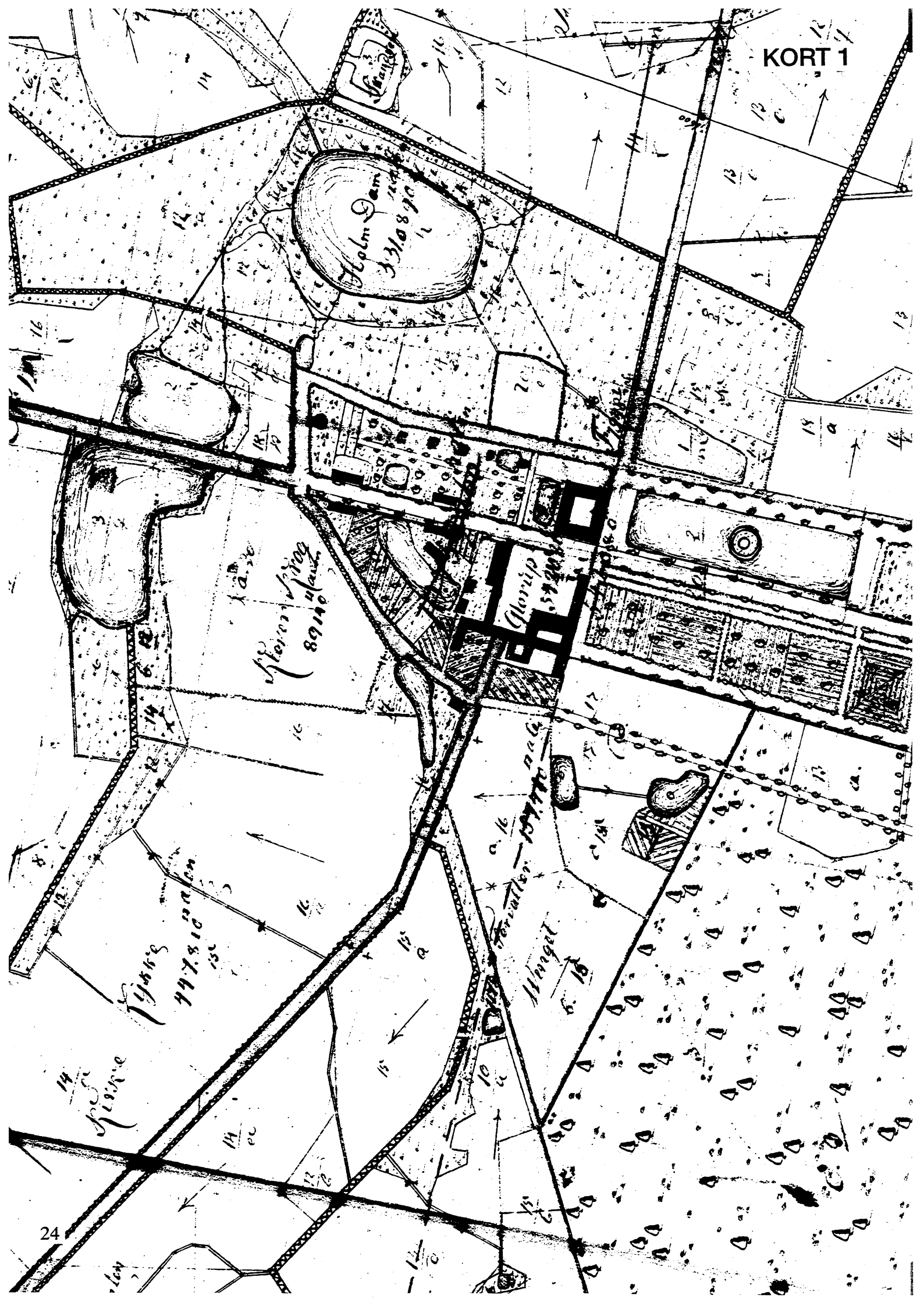
Sammenfattende vurdering: Ingen
interesse: Interesse: Stor
interesse: Særlig
interesse: **Typologisk vurdering: særlig interesse.**

1. Glorup nævnes allerede som hovedgård i 1300-tallet. Den er muligvis opstået af en landsby af samme navn. Gården ekspanderede i flere omgange ved inddragelse af jorden, gården Anhof og bebyggelsen Torup til den i 1688 var en af Fyns største hovedgårde. I 1761 oprettedes Anhof som aflæggerhovedgård. Allerede i 1498 var gårdens jorder udskilt i et enemærke. Gården er centralplaceret i sit ejerlav og har engorientering. Der var god agerjord og skov til hovedgården.
2. Godstilligendet var allerede betydeligt i senmiddelalder og efter overvindelsen af en godsplittning i 1661 nåede man op på et tilliggende på 100-120 gårde velarronderet og egaliseret gods. Godset fik tidlig patronatsret til sognekirken, som flyttedes og nybyggedes i 1570'erne. I 1688 fik man birkeret, og 1793 ophøjedes godset til stamhus.
3. Glorups ejerlav er endnu intakt bevaret. Fæstegodset var endnu delvis bevaret i 1903, men resterne frasolgt efter 1916.
4. De nuværende bygninger opførtes i forbindelse med en flytning af hovedgården sidst i 1500-tallet. Det gamle voldsted er intakt.

Sammenfattende drejer det sig om en typeren anlægstype med en usædvanlig lang godshistorie med mange udviklingsmæssige karakteristika og en velbevaret struktur.

Relikt-vurdering: stor interesse.

1. Hovedbygningen er fra 1590, men stærkt ombygget i 1700-tallet. Avlsgården er opført i 1860-70. Det store haveanlæg er intakt bevaret.
2. Ejerlavet er ikke præget af nybebyggelse, har bevaret de gamle enemærkehuse. Skovarealerne og enkelte vådområder er bevaret.
3. Særlige relikter: Voldsted.
4. Arkæologiske interesser: Tomt af Svindinge gamle Kirke. Den tidligere ladegårdstomt er frilag.

Glorup

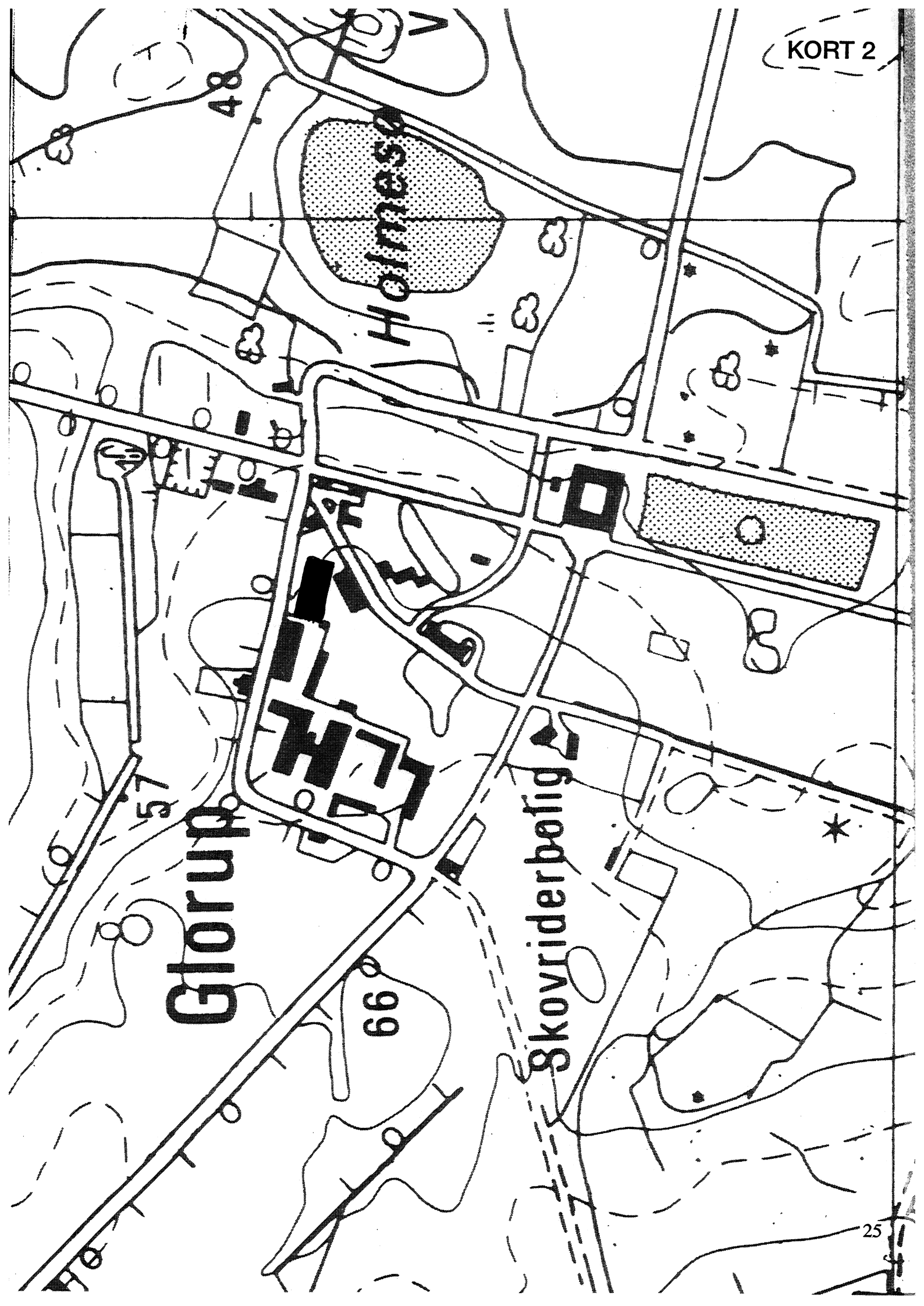
66

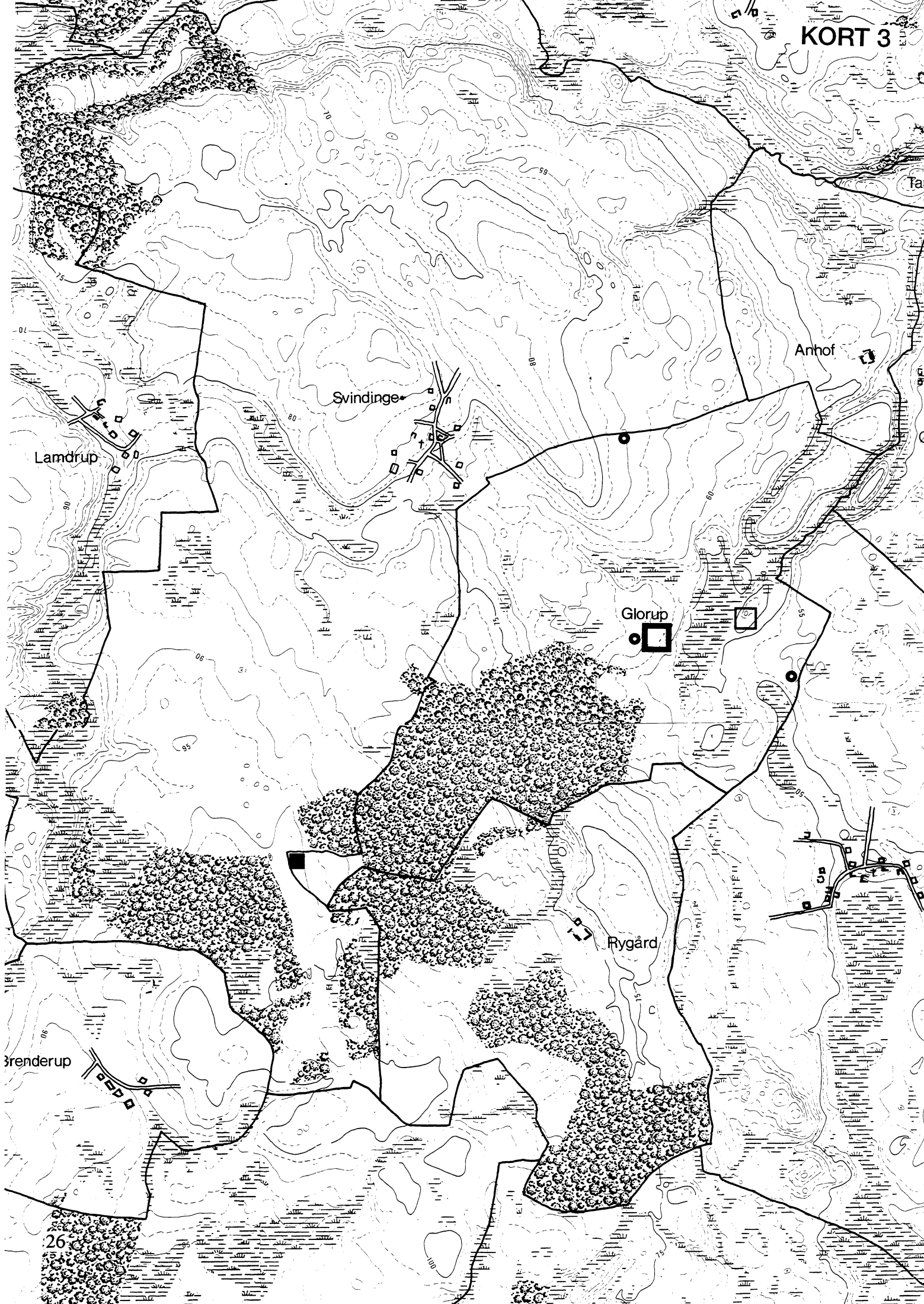
Skovriderbølg

Holtevej

48

57

Lamdrup

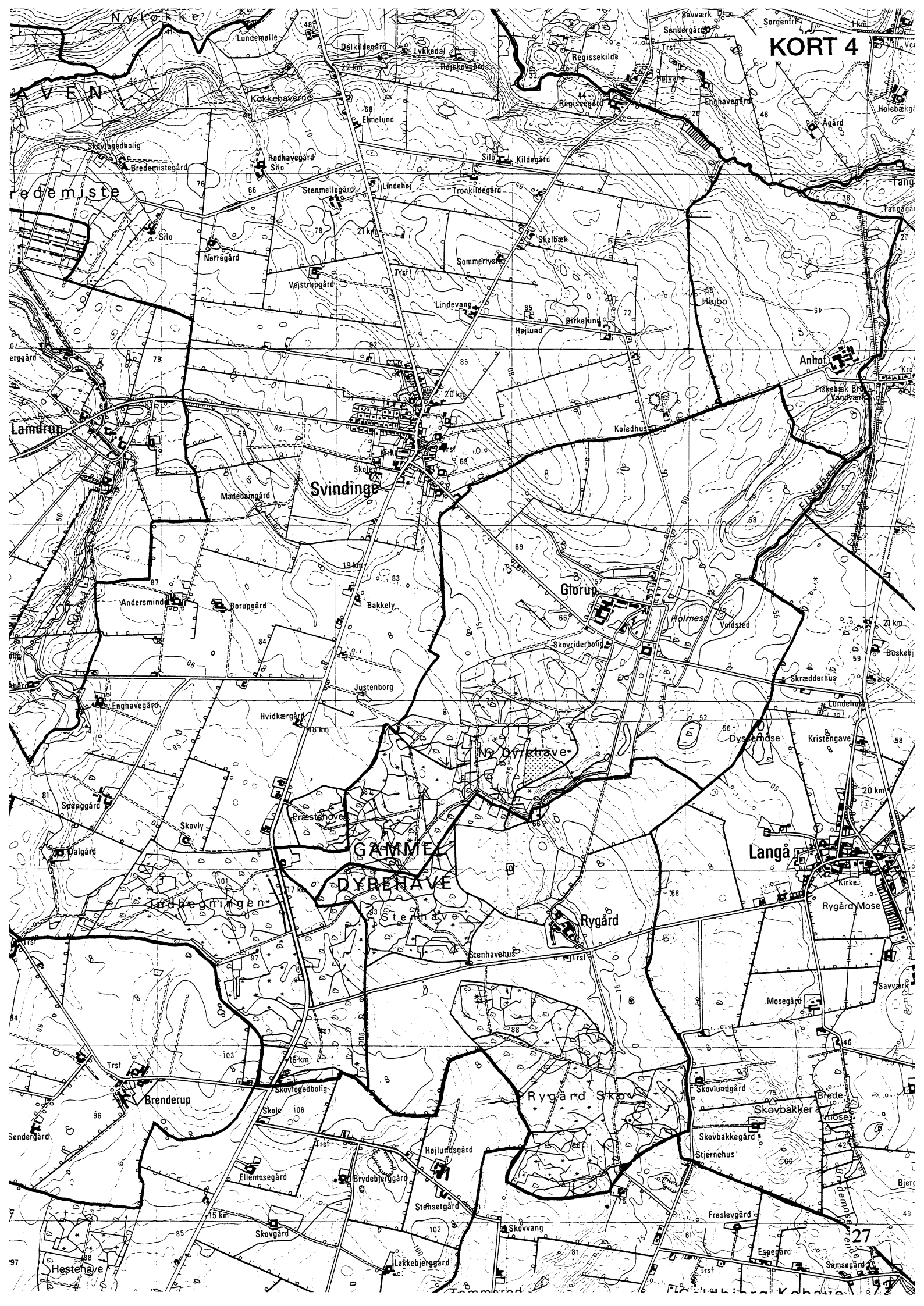
Svindinge

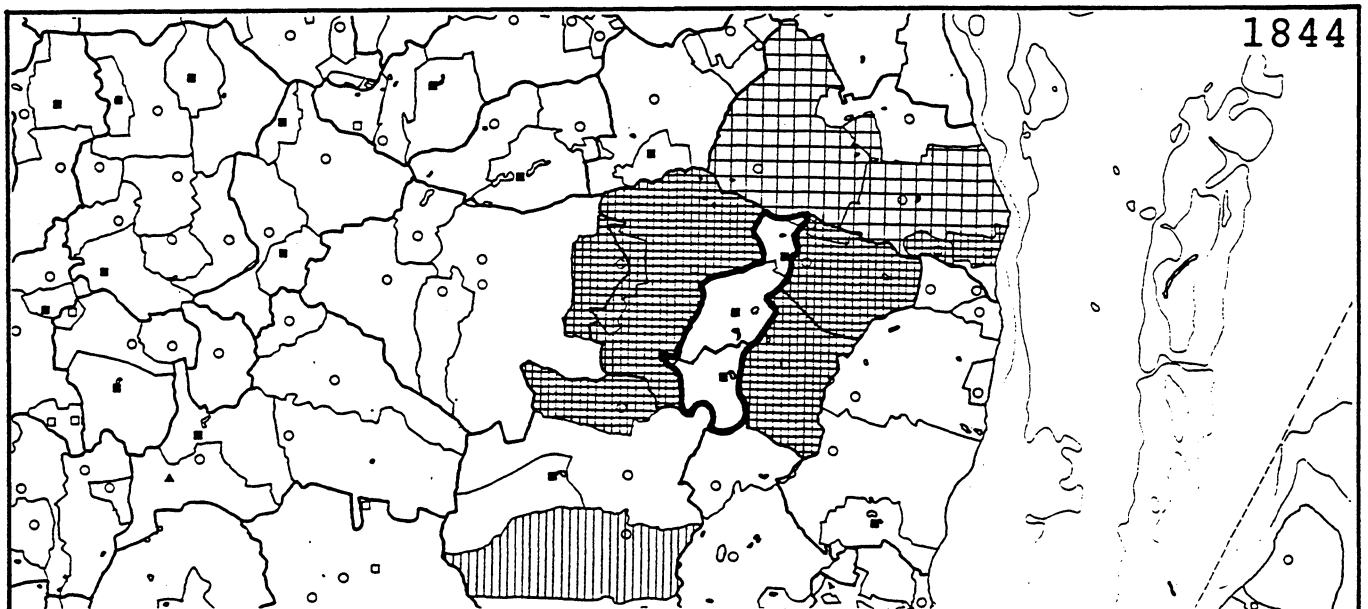
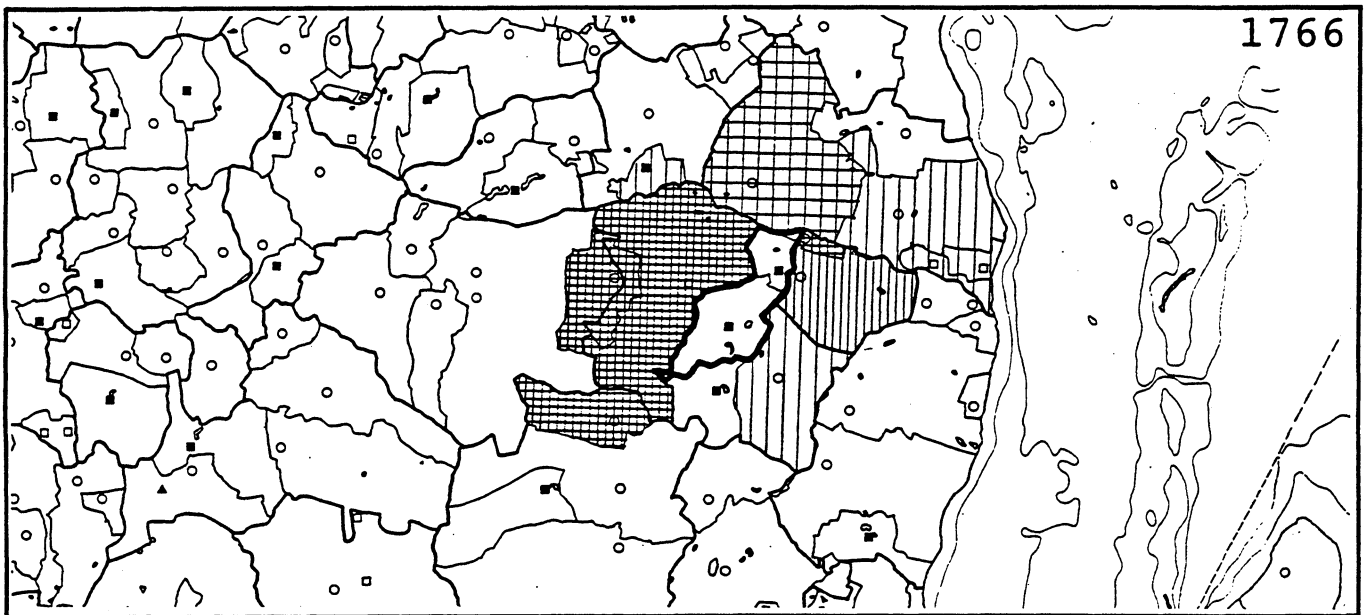
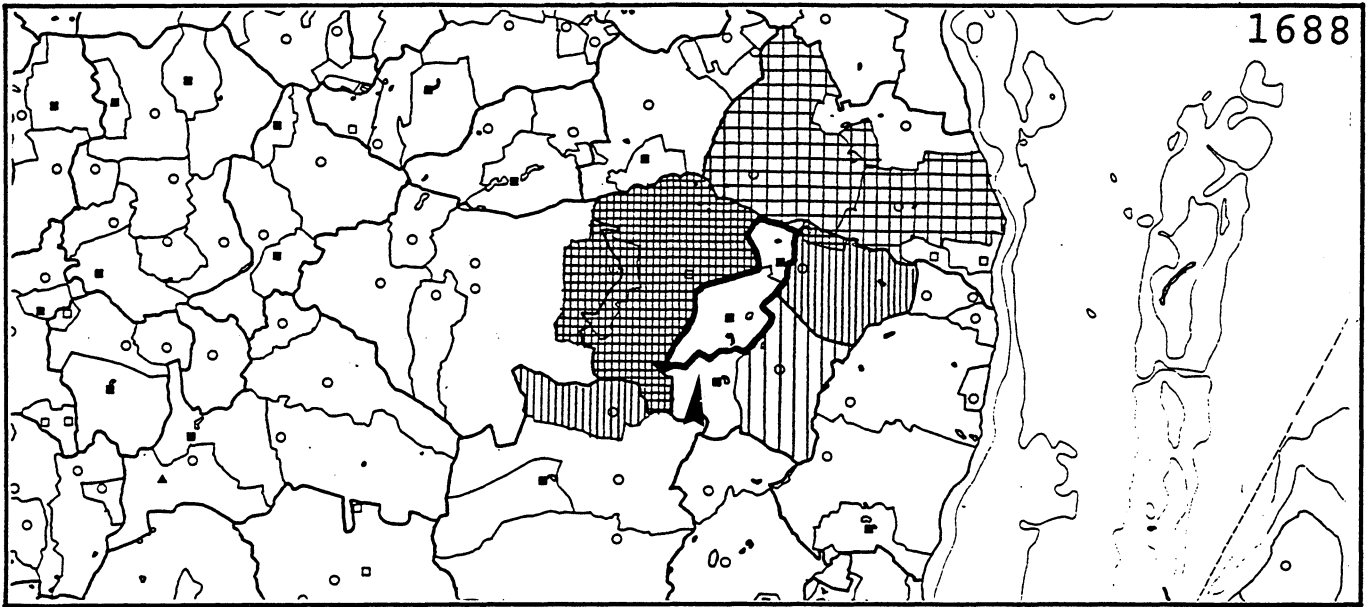
Anhof

Glorup

Rygård

Brenderup

Juulskov

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ørbæk	Sogn: Kullerup
-----------------	----------------------------	--------------------------	--------------------------

Navn: Juulskov	Tidligere navn:
Bemærkninger: 1365 skriver Niels Madsen sig til Juulskough. Forledet Juul har formentlig sin oprindelse i gl. dansk iughul, der betyder pindsvin.	

Anlægstidspunkt: middelalder	Anlægsform: enestegård
Bemærkninger: Der findes intet bevaret af det middelalderlige Juulskov. Hovedgården er opstået som en rydningsgård, men de mange skove, der dengang omgav den, er forsvundet. Den nuværende hovedbygning er opført ca. 1590.	

Ejere:	1365 Niels Madsen 1472 Morten Scinkel (Tinhuus) Hans Johansen Lindenov 1586 Hans Speil 1602 Hans Johansen Lindenov 1642 Sivert Urne 1726 Fr. Sechmann 1744 Johan Kallager 1760 Frederik Bagger 1789 Laurids Lindegaard 1800 Adam Fr. Moltke 1804 Søren Hillerup 1805 Hans Henrik Haugsted 1811 Hans Peter Langkilde 1918 H.B.Ahlefildt-Laurvig 1926 J.V.Noël 1985 Gerda Clemmensen og Birgil Willadsen
---------------	--

Historiske tildragelser: På Juulskov fandtes indtil ca. 1797 det såkaldte Juulskov kors. Dette var et gotlandsk bratdødkors. Korset, der var fra 1442, havde stået på Visbys bymark, men var blevet fjernet af lensmand Emmike Kaas til Gelskov. Emmike Kaas var gift med Hilleborg Lindenov, der havde arvelod i Juulskov og brugsret til gården. Korset stod på gårdspladsen til 1797, hvor det blev anvendt i en stensætning i en dam ved gårdspladsen. Senere efterforskning har ikke bragt korset eller rester af dette frem.
--

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ørbæk	Sogn: Kullerup
-----------------	----------------------------	--------------------------	--------------------------

Ejerlavet omkring år 1800

a. **Hoved- og avlsbygninger:** Hoved- og avlsbygninger ligger samlet, men udgør 2 selvstændige anlæg. Hovedbygningen er et trefløjet anlæg åbent mod sydvest. Bagved den ene fløj ligger der nogle mindre bygninger. Avlsbygningerne er et flerfløjet anlæg, som ligger syd og vest for hovedbygningen.

b. **Placering i ejerlavet:**

Ejerlavets ressourcer: Overvejende agerjord med mindre indhold af skov.

Placering: centralplaceret

Orientering: skovorienteret

c. **Øvrige bygninger i ejerlavet:**

Der er aftegnet 4 huse, som alle ligger i udkanten af ejerlavet.

Driftsøkonomi

a. **Areal år 1800:** 196 ha.

Antal marker: 5

heraf i årlig brug: 2

b. **Dyrket areal år 1682:** 73 tdr.l.d.

Vangebrug: 2/1

Hartkorns sammensætning (i % af agerhartkorn):

1. bon: 38

1. + 2. bon: 91

eng: 26

skov: 27

græs: 17

Bemærkninger: 1682: Besætning: 16 køer, 18 ungnød.

Jordbundsforhold og afgrænsning

Landskabsform:

G. Østfyn. Moræneflade med terrænstriber.

Jordbund: Overvejende moræneler. Ferskvandsdynd, -ler og -tørv mod nordvest. Smeltevandssand mod sydvest.

Naturlig afgrænsning: Juulskov er ikke naturligt afgrænset til nogen sider.

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ørbæk	Sogn: Kullerup
-----------------	----------------------------	--------------------------	--------------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger: Hovedbygningen har samme grundplan som før, men sidefløjene er væk. Der er kommet en mindre sidefløj til. Avlsgården er blevet flyttet over på den anden side af vejen. Det ene hus er væk, men de øvrige ligger der endnu. Bebyggelsesgraden er ikke ændret ved nybebyggelse.</p> <p>Andre anlæg: Haveområdet har samme udstrækning som før</p> <p>Skove og vådområder: Ikke-ager arealer: Skovarealerne er bevaret, men udvidet. Vådområderne er væk.</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser:</p>	X	X	X	<p>Hovedbygning opført o.1590. Sidefløjen er fra 1862.</p> <p>Avlsgård i grundmur.</p> <p>Have på c.5 ha med bl. a. damme, figurklippede træer, bøgeallé.</p>
<p>Tidspunkt for ændringer: I 1884 er de mindre vådområder blevet opdyrket. Avlsgården er ikke blevet flyttet på dette tidspunkt, men hovedbygningen har mistet sine oprindelige sidefløje.</p>				

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ørbæk	Sogn: Kullerup
-----------------	----------------------------	--------------------------	--------------------------

Hovedgårdstaksten

		1638	1662	1688 ¹⁾	1770 ¹⁾	1842 ¹⁾	1870 ¹⁾	1903 ¹⁾	1956	
Tønder hartkorn		43	43	26	34	26	33	33	37	
Bemærkninger: 1) excl. 5 tdr.htk.skovskyld.										

Fæstegodset

			1661	1688 ²⁾	1770	1842	1870	1903		
Tønder hartkorn			194	542	293	16		5		
Bemærkninger: 2) med fæstegodset til Bjørnemosegård.										

			1662	1688 ²⁾	1760	1842	1861	1903		
Antal gårde			26	88	39	0	1	1		
Heraf i hovedgd. sognet			4	9	10	0	1			
Antal huse				39	40	34	19	7		
Heraf i hovedgd. sognet				3	13	16	7	4		
Fæsteeenheder ialt				127	79	34	20	8		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

		1662	1760	1842				
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods			11	3				
Heraf samlinger på min. 3 gårde			3	0				
Antal egaliserede samlinger af gårde			2	0				

Hoveri

Antal hoveriagtige enheder o. 1770: 28	
Hoveriets omfang pr. gs. gård:	a) pløjedage
	b) spanddage
	c) gangdage
Bemærkninger:	

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ørbæk	Sogn: Kullerup
-----------------	----------------------------	--------------------------	--------------------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Juulskov omtales som hovedgård fra 1365. Den er formentlig anlagt som eneste-gård ved skovrydning på grænsen mellem Kullerup og Refsvindinge sogne. Muligvis er en del af den nedlagte middelalderlandsby Dastrup blevet inddraget under hovedgården. I 1472 udvidedes gården med enestegården Ulfholt (c.10 tdr.htk.) og en tilhørende skov. Gården synes herefter ikke yderligere udvidet. Den takseredes i 1688 til 26 tdr.htk., foruden 5 tdr.skovskyld. Til godset hørte den lille Juulskov Mølle, hvis plads endnu kan spores i haven.

I 1682 var det dyrkede areal på beskedne 73 tdr.ld., der dyrkedes i trevangsbrug. Boniteten var fortrinlig, og der var rigeligt med eng, skov og græs til hovedgården, der er en typisk skovgård.

I 1661 var fæstegodset på 26 gårde, hvoraf 4 i Kullerup sogn og 15 i nabosognet Refsvindinge. I 1691 erhvervedes ved mageskifte med kronen yderligere 7 gårde. Godset nåede herved op over grænsen på de 200 tdr.htk. bøndergods. Under Fr. Bagger (1761-1789) forøgedes bøndergodset fra 216 til 304 tdr.htk., og godset samledes i Kullerup og Refsvindinge sogne og egaliseredes.

I 1747 tilkøbtes Kullerup kirke. I 1725 oprettedes et hospital i Refsvindinge og i 1766 et i Kullerup. Begge er nu nedlagt. Fr. Bagger til Juulskov forfattede en bylov for godset og lod den trykke.

b. Efter cirka 1800:

Juulskov hovedgårdsejerlav var o.1800 på 196 ha. O.1905 opgøres det til 185 ha, hvoraf 142 ha var ager og 36 ha skov. I 1985 var det næsten uændret, nemlig 184 ha. Fordelingen mellem ager og skov var ligeledes næsten den samme.

Fæstegodset blev solgt fra allerede først i 1800-tallet. Juulskov blev købt af den "berømte godsslagter" Søren Hillerup i 1804, hvorefter frasalget startede. I 1842 var der kun 34 huse tilbage, på i alt 16 tdr.htk. O.1905 blev gården drevet af 10 faste folk og 7 daglejere.

Hovedgårdstaksten faldt mellem 1770 og 1842 med hele 8 tdr.htk. Det kan skyldes det omtalte store frasalg, men det er også muligt, at jordebogen fra 1842 ikke har medtaget upriviligeret jord. Taksten kommer i hvert fald næsten op på sit tidligere niveau sidst i 1800-tallet. I 1903 er den på 33 tdr.htk. Stigningen mellem 1903 og 1956 skyldes formentlig, at skovhartkornet er medregnet i de 37 tdr.htk. i 1956.

O.1770 var jorden delt op i 5 marker, hvoraf de 2 blev besået årligt. O.1905 var jorden, der er meget god, delt op i 2 rotationssystemer. Et med 6 marker, hvoraf kun en enkelt lå med kløver og græs, og et andet med 9 marker, hvoraf 2 lå med kløver og græs. Kvægbesætningen var da på 75 køer og 40 stk. ungvæg og kalve. Det foregående år var der blevet solgt 180 fedesvin. Det tilhørende tiende var på 93 tdr.korn.

Fyns Amt	Hered: Vindinge	Kommune: Ørbæk	Sogn: Kullerup
-----------------	---------------------------	--------------------------	--------------------------

Sammenfattende vurdering:

Ingen
interesse: Interesse: Stor
interesse: Særlig
interesse:

Typologisk vurdering: stor interesse

- Juulskov er opstået som enestegård ved skovrydning på grænsen mellem Kullerup og Refsvindinge sogne. Som hovedgård omtales Juulskov fra 1365. Den blev i middelalderen udvidet med jord fra den nedlagte landsby Dastrup og fra skovenestegården Ulfholt. Gården nåede dog aldrig middelstørrelse. Juulskov er en typisk skovgård, men med udmærket agerjord.
- Godstilliggendet voksede i 1700-tallet til ca. 300 tdr.htk. og o.40 gårde. Godset var glimrende arronderet i Refsvindinge og Kullerup sogne og velegaliseret. Godset tilkøbte Kullerup kirke og oprettede to hospitaler.
- Fæstegodset blev bortsolgt allerede først i 1800-tallet. Hovedgårdsejerlavet er er derimod bevaret i sin gamle udstrækning.
- Hovedbygningen er opført o.1590. Sidefløjen er fra 1800-tallet. Avlsgården blev flyttet og nyopført efter brand i 1899.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig og typeren anlægstype med en lang og rolig udviklingshistorie med mange udviklingsmæssige karakteristika.

Relikt-vurdering: interesse

- Hovedbygningen er delvis bevaret. Avlsgården er blevet flyttet og nybygget. Møllen er væk. Haveområdet er bevaret.
- Ejerlavet er ikke præget af nybebyggelse. Skovarealerne er bevaret, medens vådområderne er væk.
- Særlige relikter:
- Arkæologiske interesser: Tomten af gården Ulfholt og måske af landsbyen Dastrup.

egård
høved

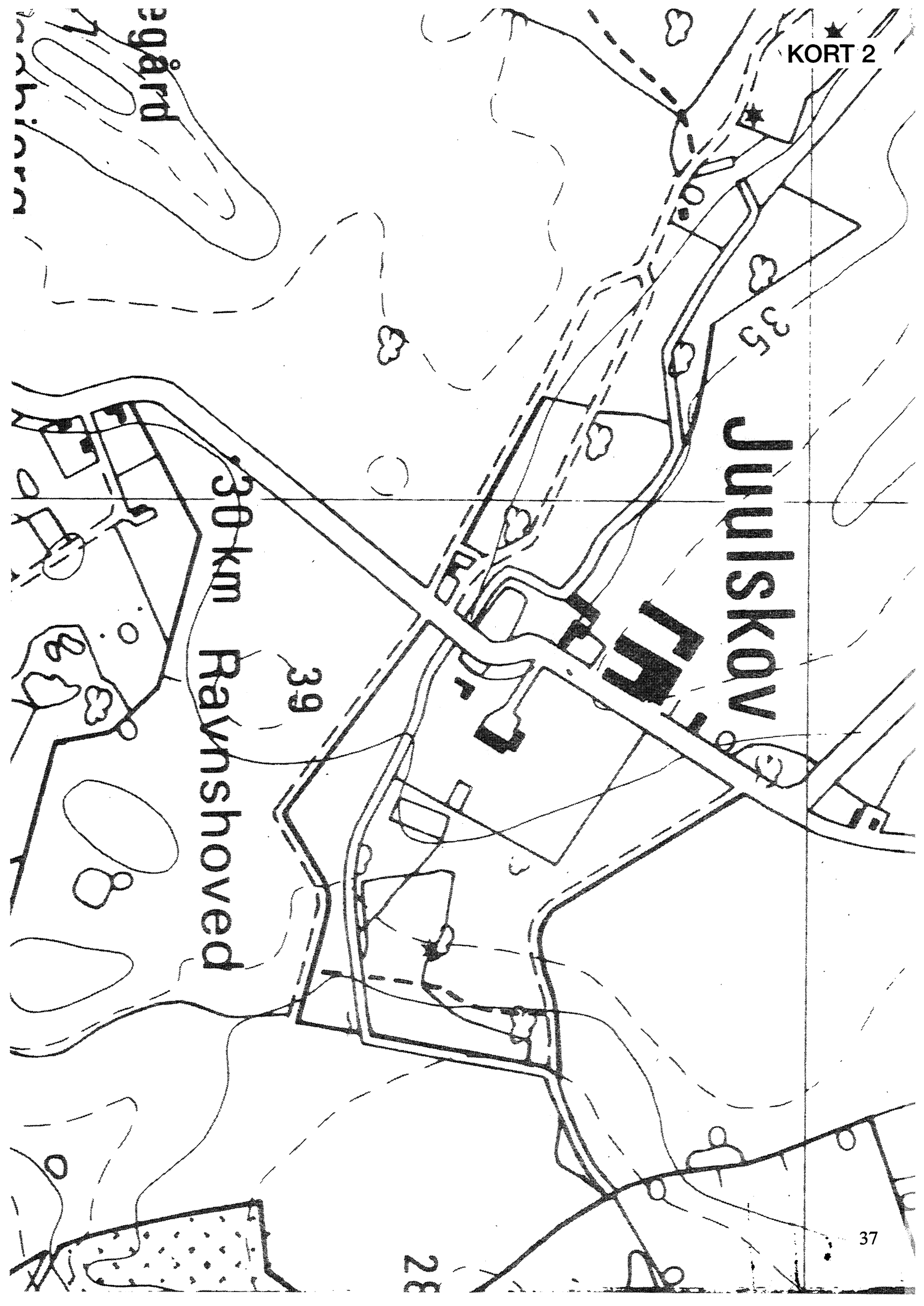
Juulskov

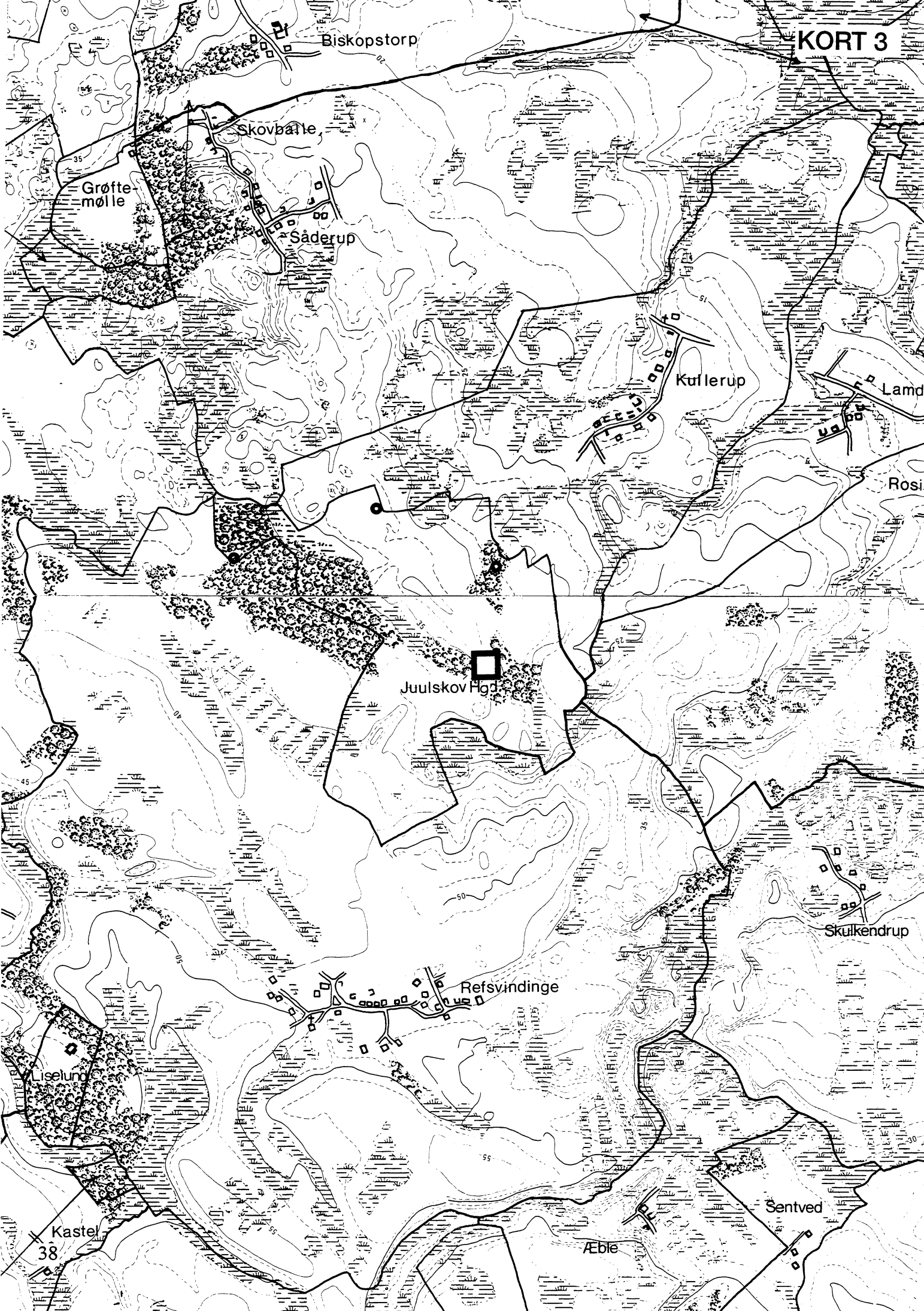
30 km Ravnshoved

39

35

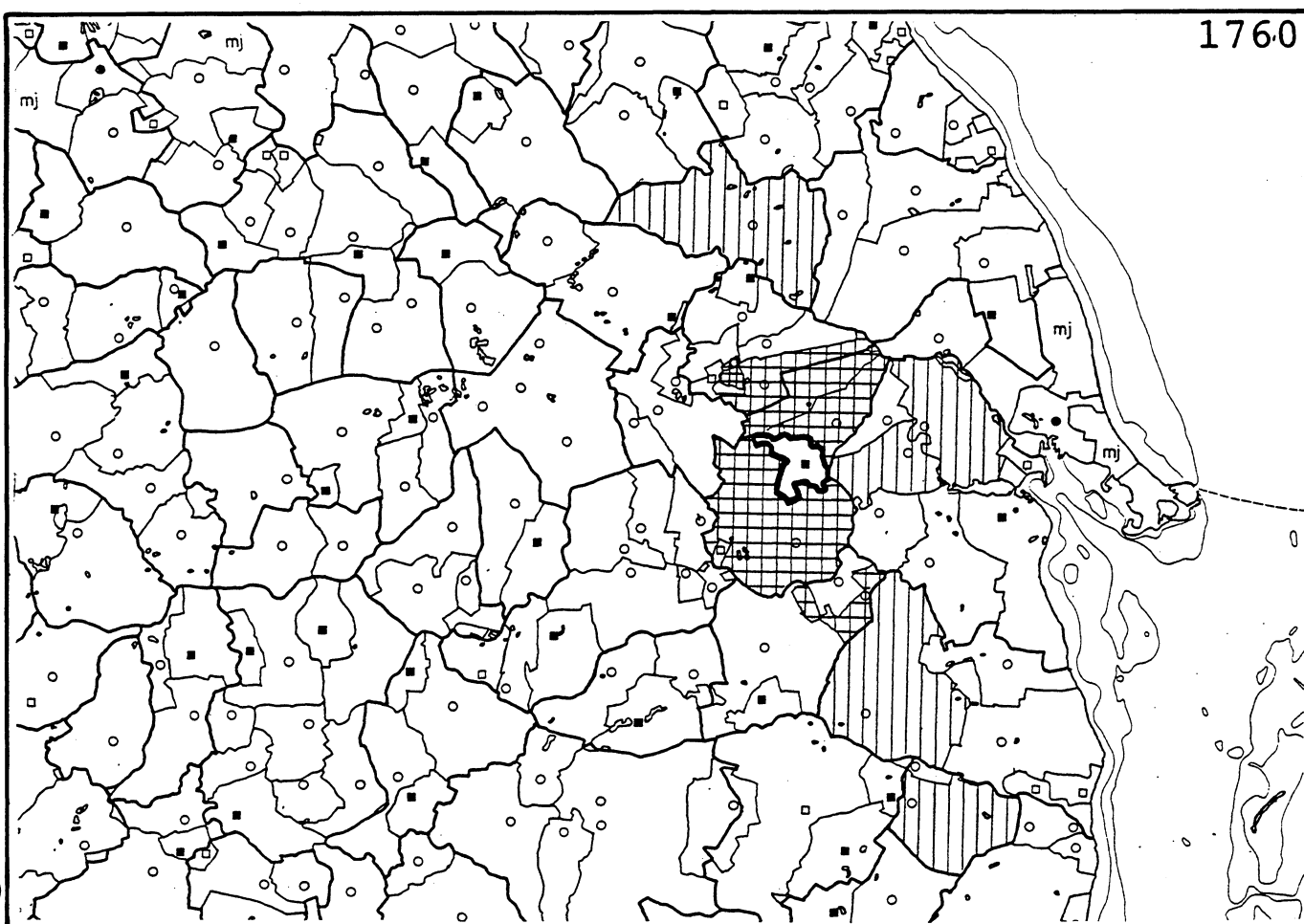
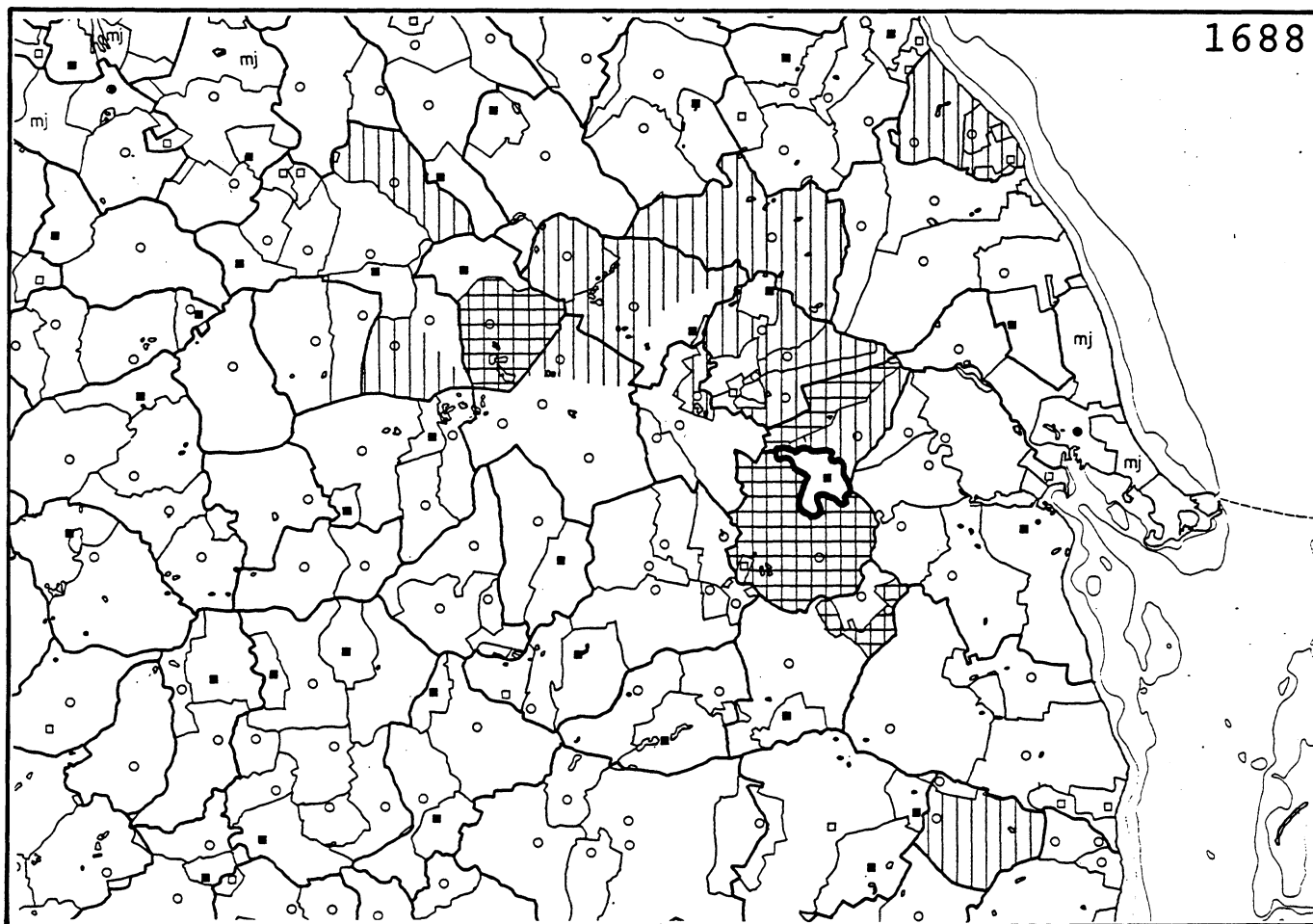
28

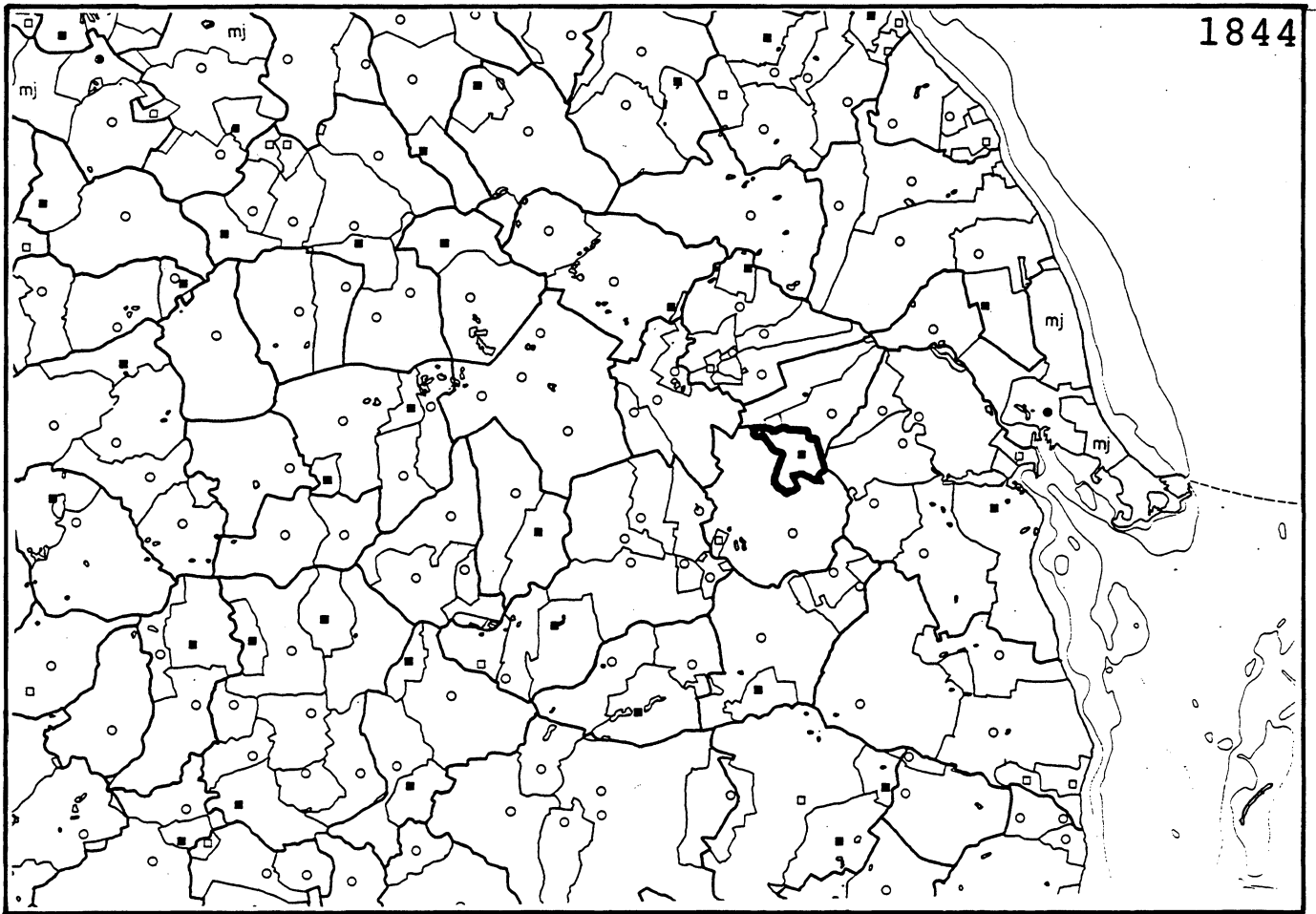

Lykkesholm

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ørbæk	Sogn: Ellested
-----------------	----------------------------	--------------------------	--------------------------

Navn: Lykkesholm	Tidligere navn: Magelund
----------------------------	------------------------------------

Bemærkninger: Hovedgården Magelund nævnes første gang i 1329 i formen Magelundt. Forledet betyder muligvis "stor". Efterledet er lund, der betyder lille skov. Navnet Løkkesholm er nævnt første gang i 1380. Forledet løkke betyder indhegnet jordstykke. Efterledet betyder lille ø.

Anlægstidspunkt: middelalder	Anlægsform: enestegård
--	----------------------------------

Bemærkninger:
Magelunds middelalderlige voldsted er bevaret 1 km nordøst for det nuværende Lykkesholm. Hvornår hovedgården er flyttet til dens nuværende placering, vides ikke nøjagtigt, men det er sket mellem 1350 og 1450. De ældste dele af Lykkesholms nuværende hovedbygning er opført i slutningen af 1500-tallet.

Ejere:	
1329 Kirstine af Magelund	Fælles ejer med nabogårdene
1376-80 forskellige ejere	Hellerup og Ravnholt 1914-
1380 Evert Moltke	
1391 Dronning Margrethe	
1391 Hennike Olufsen Bjørn	
1416 Sten Basse	
1446 Torben Bille	
1471 Bent Bille	
1494-1550 forskellige ejere	
ca.1550 Ejler Rønnow	
1565 Henning Qvitzow	
1640 C. Thomsen Sehested	
1715-30 forskellige ejere	
1730 Th. Adeler	
1768 Otto Lindegård	
1913 et konsortium	1995
1914 Chr. Senestedt Juul	O. Sehestedt Juul

Historiske tildragelser:

H.C.Andersen kom ofte på Lykkesholm, hvor han skrev flere af sine eventyr.

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ørbæk	Sogn: Ellested
-----------------	----------------------------	--------------------------	--------------------------

Ejerlavet omkring år 1800

a. **Hoved- og avlsbygninger:** Hovedbygningen, der er omgivet af voldgrave og søer, er et tre-fløjet anlæg, åbent mod øst. Mod nord er der en mindre udløberfløj. Avls-gården ligger vest herfor og er et tre-fløjet anlæg. Hertil kommer enkelte mindre bygninger.

b. **Placering i ejerlavet:**

Ejerlavets ressourcer: Blandingsøkonomi med ager og eng.

Placering: Centralplaceret.

Orientering: Ager/eng-orienteret.

c. **Øvrige bygninger i ejerlavet:**

Øst for hovedbygningen ligger der en mølle "Gamle Mølle" og et teglbrænderi.

Driftsøkonomi

a. **Areal år 1800:** 423 ha.

Antal marker: 6

heraf i årlig brug: 3

b. **Dyrket areal år 1682:** 254 tdr.ld.

Vangebrug: 2/1 og 7/1

Hartkorns sammensætning (i % af agerhartkorn):

1. bon: 38

1. + 2. bon: 70

eng: 3

skov: 9

græs: 1

Bemærkninger:

Jordbundsforhold og afgrænsning

Landskabsform: G. Østfyn/centralfyn. Moræneflade med tunneldale.

Jordbund: Overvejende moræneler. Mindre områder med ferskvandstørv og -dynd mod nord.

Naturlig afgrænsning:

Dele af grænsen mod Kullerup og grænsen mod Ørbæk følger ikke terrænet.

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ørbæk	Sogn: Ellested
-----------------	----------------------------	--------------------------	--------------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger:</p> <p>Hovedbygningen har samme grundplan og beliggenhed som før. Den lille udløberfløj mod nord er dog forsvundet. Voldgravene er bevaret.</p> <p>Avlsgården ligger delvis i samme område, delvis længere mod vest. En mindre fløj mod nord, som eksisterede o.1800, er dog bevaret.</p> <p>Teglværket er væk. Møllen er bevaret.</p> <p>Bebyggelsesgraden er ikke blevet ændret ved nybebyggelse.</p> <p>Andre anlæg:</p> <p>Haveområdet er blevet udvidet en smule mod nord.</p> <p>Skove og vådområder:</p> <p>Ikke-ager arealer: Skovarealerne er bevaret, men udvidet en smule. Der er kun bevaret et enkelt vådområde mod vest.</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser:</p>	X			<p>Opført c.1600. Ombygget i 1640'erne og 1780'erne. Restaureret i 1914.</p> <p>Opført 1859 og senere. "Odense Port" en rest af den tidligere lade-gård er bevaret.</p> <p>Have på ca. 10 tdr.l.d. Alleer og dæmninger.</p>
<p>Tidspunkt for ændringer:</p> <p>Ændringerne er hovedsageligt sket før 1887. Engområderne ved hovedgården eksisterede dog stadig på dette tidspunkt.</p>				

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ørbæk	Sogn: Ellested
-----------------	----------------------------	--------------------------	--------------------------

Hovedgårdstaksten

			1662	1688	1768 ¹⁾	1842 ¹⁾	1870 ¹⁾	1903 ²⁾	1956	
Tønder hørtkorn			146	66	77	77	65	66	72	
Bemærkninger: 1) excl. 6 tdr.htk.skovskyld. 2) excl.13 tdr.htk.skovskyld.										

Fæstegodset

	1333		1662	1688	1770	1842	18	1903		
Tønder hørtkorn	684		493	552	316	332		94		
Bemærkninger:										

	o.1450	1640	1662	1688	1768	1842	18	1903		
Antal gårde	58+1 ml.	33+2 ml.	52	77	48	55		20		
Heraf i hovedgd. sognet	18+1 ml.	13+2 ml.	21	21	21	22		9		
Antal huse		8		23	33	59		52		
Heraf i hovedgd. sognet		5		7	11	13		17		
Fæsteenheder ialt	59	43		100	81	114		72		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

	1662	1768	1842			
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods	9	9	10			
Heraf samlinger på min. 3 gårde	6	6	7			
Antal egaliserede samlinger af gårde	2	6	6			

Høveri

Antal hoveripligtige enheder o. 1770: 43	
Hoveriets omfang pr. gs. gård:	a) pløjedage
	b) spanddage
	c) gangdage
Bemærkninger:	

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ørbæk	Sogn: Ellested
-----------------	----------------------------	--------------------------	--------------------------

Udviklingsbeskrivelse

- a. **Indtil cirka 1800:** Som et storgods kan Lykkesholm (i 1300-tallet "Magelund") føres tilbage til 1300-tallets begyndelse. På et af landets betydeligste voldsteder anlagdes Magelund i uvejsomt terræn i tilknytning til en tunneldal. O.1400 flyttedes hovedgården 1 km og placeredes på en holm i tunneldalens bund. På Magelunds plads efterlodet voldstedet og en bondegård, der beholdt navnet. O.1450 var gårdens tilliggende udvidet med 18 tdr.htk. af nabobyen Ammendrups jord. Arveskifte og godsopløsning betød, at Lykkesholm først fra 1560'erne igen fik status af selvstændig hovedgård. O.1600 udvidedes ejerlavet ved inddragelse af Ammendrup by (mindst 6 gårde). Lykkesholm nåede herved i 1688 et hartkorn på 66 tdr., foruden 6 tdr. skovskyld. I 1688 indrettedes en ladegård af 6 fæstegårde i nabolandsbyen Fjellerup, men gården blev efter en kort årrække atter delt i fæstegårde. I 1733 udvidedes hovedgårdstaksten atter med 11 tdr.htk. ved inddragelse af Magelunds jord.
- I 1682 var det dyrkede areal på 254 tdr.land, der dyrkedes i trevangsbrug. Boniteten var middelgod, og der var god skov til gården. I 1713 var besætningen på 80 malkekøer. O.1770 indrettedes teglværk ved gården. Allerede 1381 nævnes en mølle til Magelund. Gl.Mølle indgår i voldgravsanlægget fra ca. 1400. Ny Mølle anlagdes i 1500-tallet.
- Allerede i 1391 besad Lykkesholm hele "Ellested birk, som kaldes Magelunds fang", og i 1333 opgjordes tilliggendet til 684 tdr.htk. O.1450 var tilliggendet stadig meget betydeligt, og omfattede hele Ellested sogn, men en godsopløsningsperiode satte ind. I 1560 erhvervedes fra kronen bl.a. 4 gårde i Ammendrup, der siden nedlagdes. I 1640 var tilliggendet endnu begrænset, men i løbet af 1640'erne opførtes nye ladebygninger og tilkøbtes 19 gårde. Efterhånden stabiliserede godstilliggendet sig på et niveau af 50 gårde. Godset var smukt arronderet i Ellested og Gislev sogne. Lindeskov var allerede egaliseret i 1450, og mellem 1641 og 1664 egaliseredes Kullerup. I 1768 var samtlige byer, hvor godset ejede 3 gårde og derover, egaliserede.
- I 1648 erhvervedes patronatsret til Gislev kirke og i 1679 til Ellested kirke. I middelalderen synes Magelund at have haft birkeret. I 1447 fik godset tilladelse til at holde egne by-håndværkere. O.1740 opsattes en del stengærder på godset.
- b. **Efter cirka 1800:**
- Lykkesholm hovedgårdsejerlav var o.1800 på 423 ha. I midten af 1800-tallet blev der lagt en del jord ind under Lykkesholm i forbindelse med frasalget af fæstego ds. O.1905 opgøres arealet til 817 ha, hvoraf 340 ha var ager, 22 ha eng og skov og 430 ha var ren skov. Agerarealet var i 1985 næsten uændret, nemlig 345 ha. Skovarealet hører under Ravnholts skovdistrikt.
- Fæstegodset var intakt helt op til midten af 1800-tallet. I 1842 var det på 332 tdr.htk., fordelt på 55 gårde og 59 huse. Det var både velarronderet og velreguleret. Gårdene og husene lå alle enten i hovedgårdssognet Ellested eller i nabosognet Gislev. I de 7 byer, hvor hovedgården ejede 3 gårde eller flere, var de 6 egaliserede. Hovedparten af fæstegodset blev solgt fra i sidste halvdel af 1800-tallet. I 1903 var der dog endnu 20 gårde og 52 huse tilbage. Otto Lindegaard, der ejede Lykkesholm fra 1838 til 1875, afløste hoveriet. O.1905 blev gården drevet af 15 faste folk, 7 daglejere og 17 fremmedarbejdere om sommeren.
- Hovedgårdstaksten, der var stor, faldt noget i anden halvdel af 1800-tallet. Det var i samme periode, hvor der skete arealudvidelser, men de skete hovedsageligt på skovarealet, der ikke er regnet med. Det er også muligt, at en del af det dyrkede areal ikke er regnet med, fordi det var upriviligeret. I 1956 var hovedgårdstaksten steget noget til 72 tdr.htk.
- O.1770 var jorden delt op i 6 marker, hvoraf de 3 blev besået årligt. O.1905 var jorden delt op i to rotationer. Den ene bestod af 8 marker, hvoraf de tre var henholdsvis brak, kløver og græs. Den anden bestod af 7 marker, hvoraf de 3 var henholdsvis brak, kløver og græs. Besætningen var da på 160 køer og 85 stk. ungvæg og kalve. Det foregående år var der blevet solgt 163 fedesvin.
- I 1914 blev Lykkesholm købt af ejeren på Ravnholt hovedgård, hvorunder den stadig hører.

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ørbæk	Sogn: Ellested
-----------------	----------------------------	--------------------------	--------------------------

Sammenfattende vurdering:

Ingen interesse: Interesse: Stor interesse: Særlig interesse:

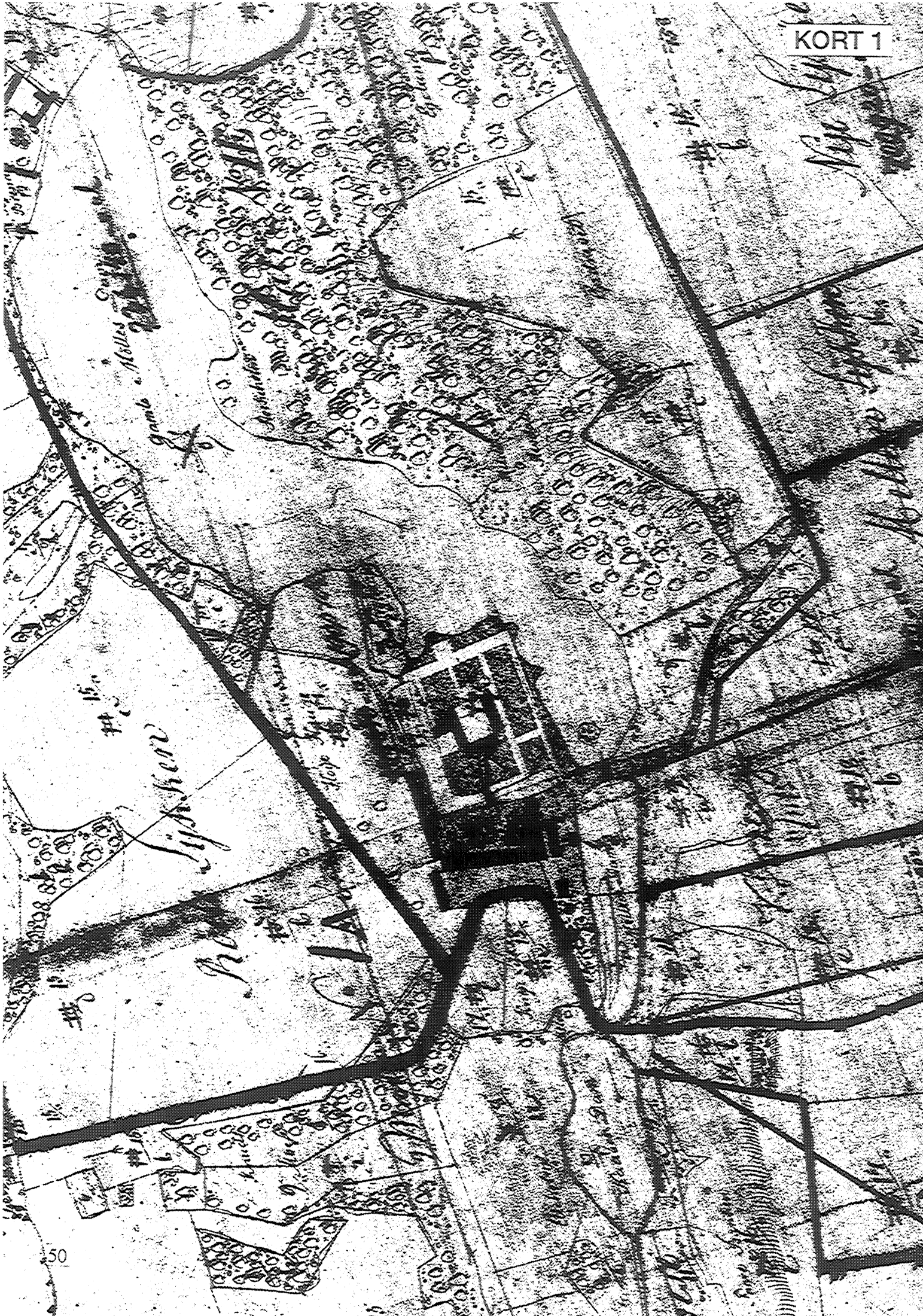
Typologisk vurdering: særlig interesse.

1. Lykkesholm er anlagt som befæstet hovedgård i uvejsomt terræn. Den flyttede o. 1400 til sin nuværende plads i forbindelse med opstemning af en mølledam. Efter en godsopløsningsperiode udvidedes den o. 1600 med landsbyen Ammendrup og i 1700-tallet med jord fra Magelund-gården. Lykkesholm blev herved en af øens største gårde med god agerjord, rigelig skov, fiskevand og dobbelt mølleanlæg samt teglbrænderi.
2. Godstilliggendet var allerede betydeligt i 1300-1400-tallet, og o.1650 nåede man atter et niveau på 50 gårde. Godset var velarrunderet og gennemgalsiseret. Der var patronatsret til to kirker. Tilsyneladende havde godset birkeret i 1300-tallet.
3. Lykkesholms tilliggende øgedes betydeligt i 1800-tallet, og ejerlavet er endnu intakt bevaret. Siden 1914 fælles ejer med Ravnholt og Hellerup. Fæstegodset afvikledes sent, og en stor del var endnu bevaret i 1903.
4. Hovedbygningen er opført o.1600 med tilbygninger i 1640'erne og 1780'erne. Ladegården er nybygget i midten af 1800-tallet.

Sammenfattende drejer det sig om en forholdsvis sjælden anlægstype med en usædvanlig lang og indholdsrig udviklingshistorie og en velbevaret struktur.

Relikt-vurdering: særlig interesse.

1. Hovedbygningen fra 1600-1700-tallet er velbevaret. Ladegården er nyopført i 1859 og senere, men med en gammel portbygning bevaret. Haven med alleer og stengårder er bevaret.
2. Ejerlavet har bevaret skovarealerne og et enkelt vådområde. Ingen nybebyggelse.
3. Særlige relikter: Magelund gamle voldsted, dæmning og mølleanlæg. Gammel Mølle, dæmningsanlægget ved Ny Mølle (Lindeskov Mølle, der nu er flyttet til frilandsmuseet). Højryggede agre i skovene.
4. Arkæologiske interesser: tomtene af landsbyerne Ammendrup (nedlagt ca. 1600) og Nielstrup (nedlagt inden 1450) og af et teglværk.

Gammelmark

Darskov

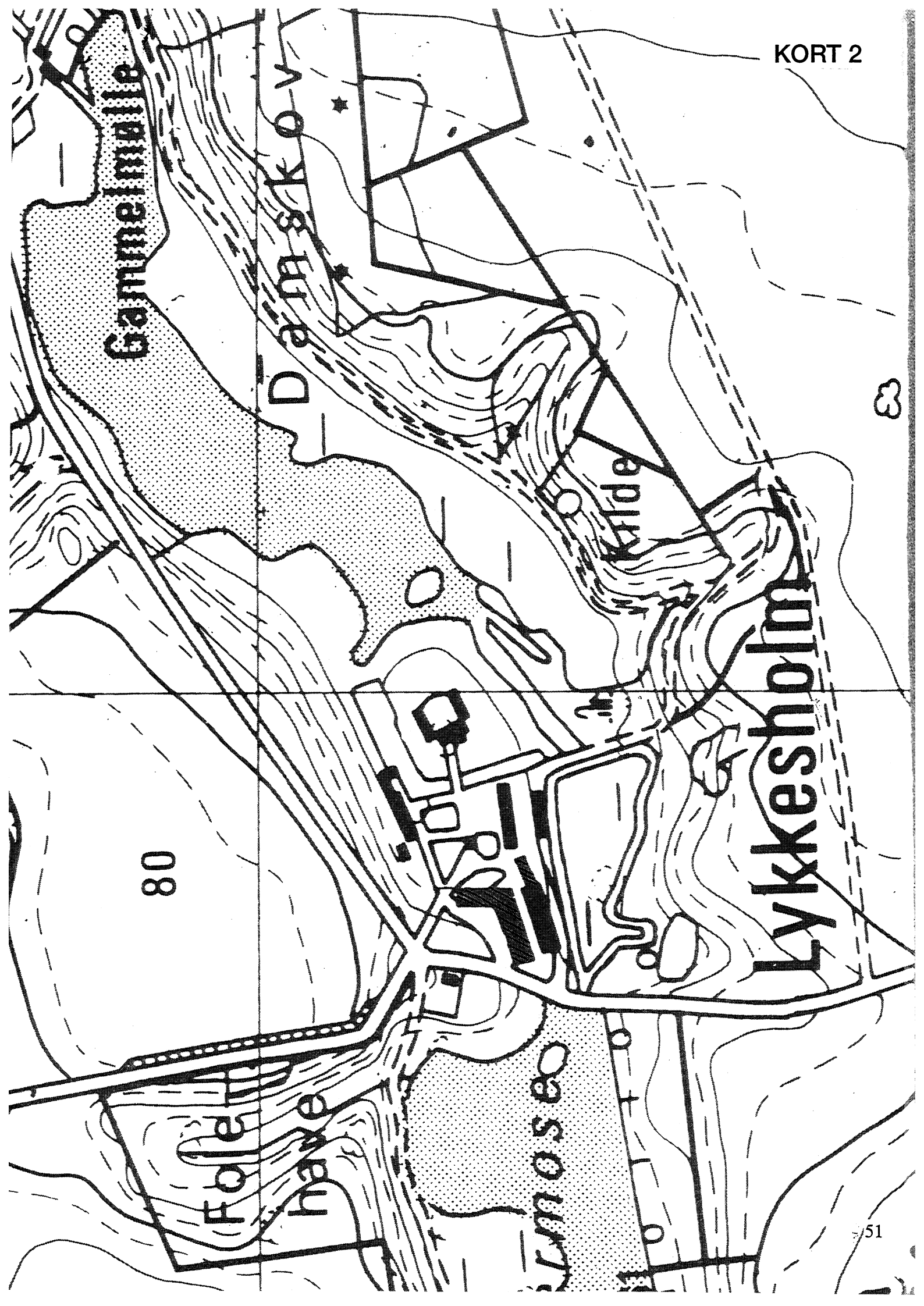
vide

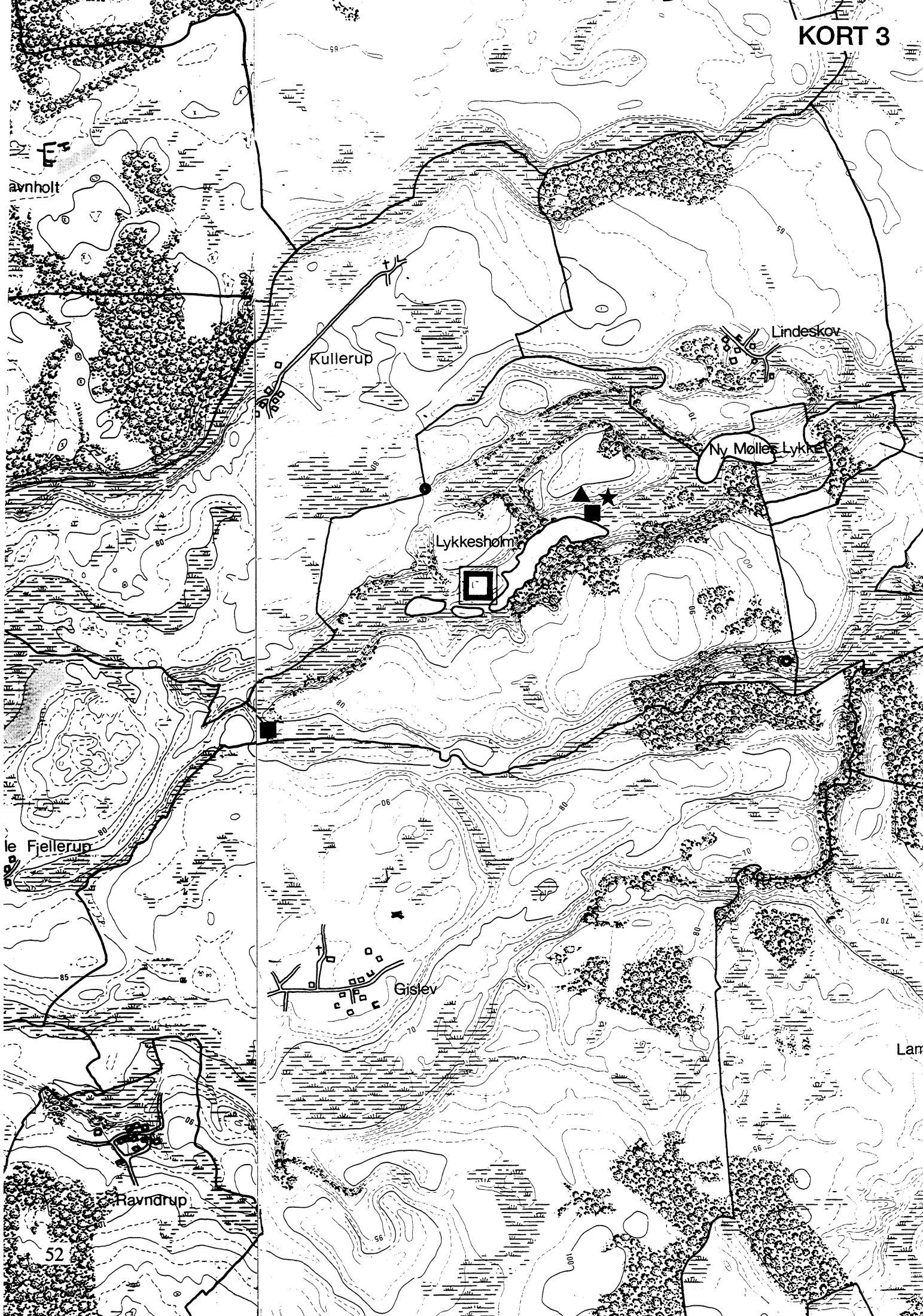
Lykkesholm

80

Foleth
have

80

avnholt

Kullerup

Lindeskov

Ny Mølle Lykne

Lykkesholm

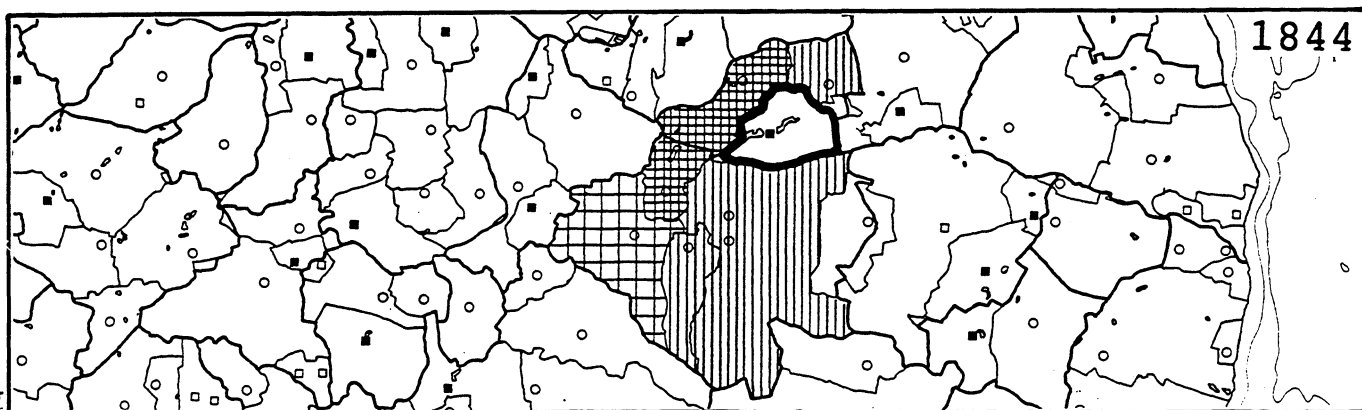
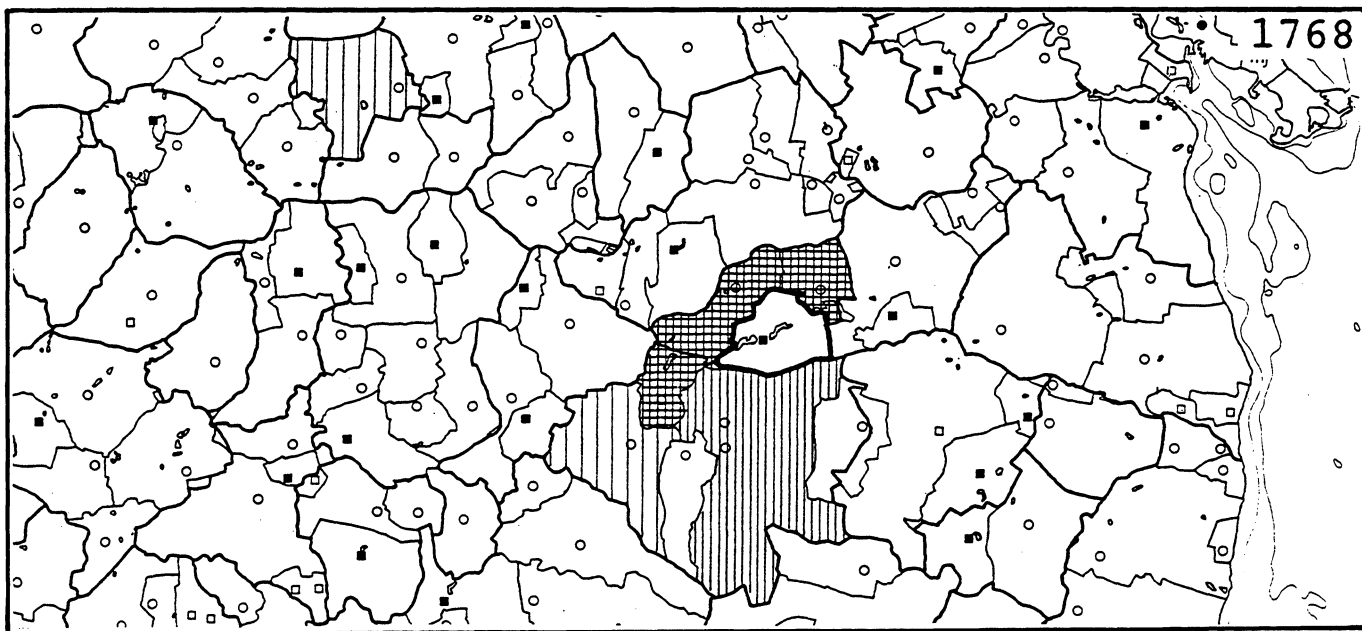
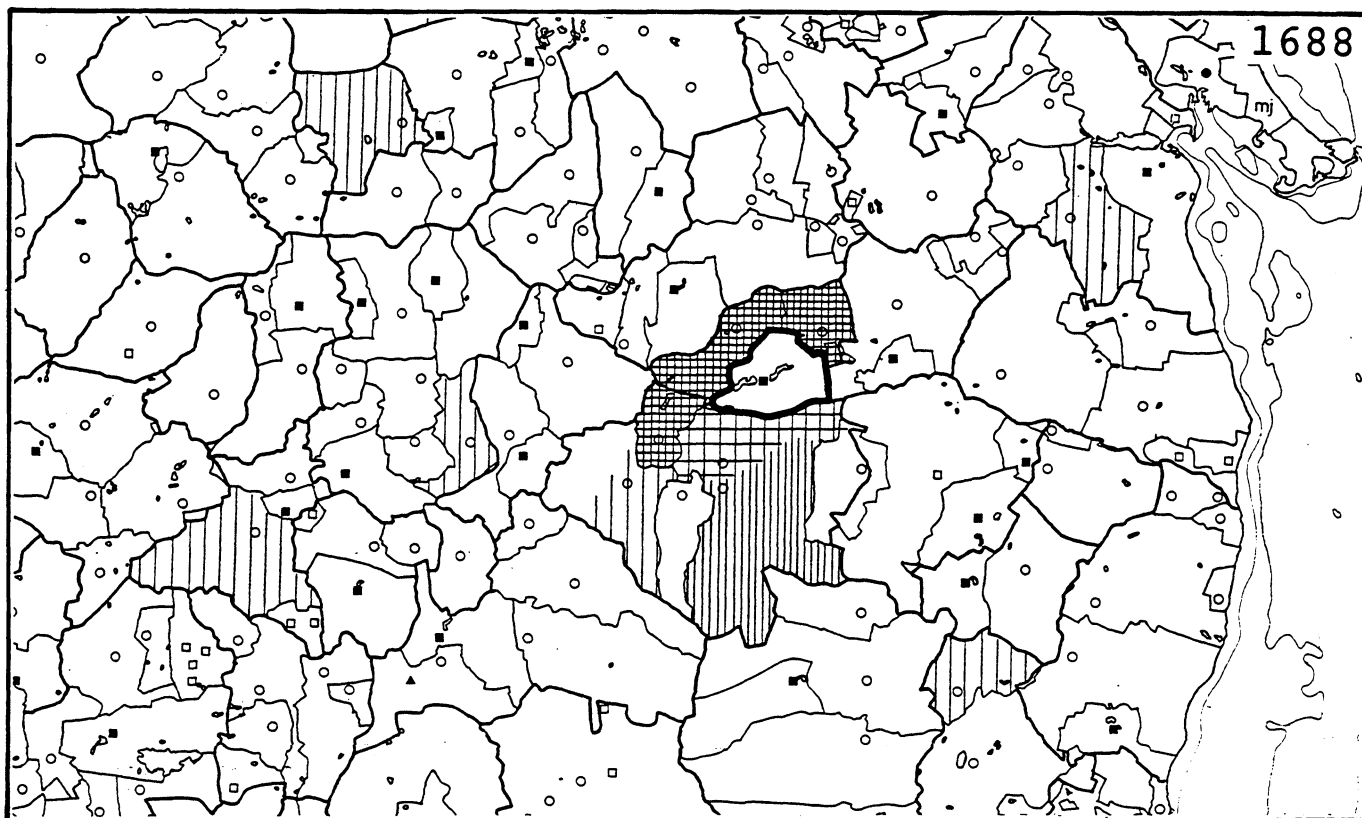
le Fjellerup

Gislev

Ravndrup

Lam

Ravnholt

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ørbæk	Sogn: Herrested
-----------------	----------------------------	--------------------------	---------------------------

Navn: Ravnholt	Tidligere navn:
--------------------------	------------------------

Bemærkninger:

Ravnholt nævnes første gang i 1365 i formen Rafnholt. Forledet er dyrenavnet ravn. Efterledet er holt, der betyder lille skov.

Anlægstidspunkt: middelalder	Anlægsform: enestegård
--	----------------------------------

Bemærkninger:

Ravnholt er anlagt allerede i middelalderen. I 1500- og 1600-tallet udvidede den sit ejerlav bl.a. ved nedlæggelse af landsbyen Atterup ca. 1630.

Ejere: 1365 Jens Madsen	Fælles ejer med nabogården
ca. 1400 Jakob Ottesen Bild	Lykkesholm 1914-
1580 Niels Bild	Hellerup 1780-1822, 1836-
1622 Holger Rosenkrantz	
1630 Henrik Holck	
1641 Frantz Pogwisch	Under stamhuset Ravnholt
1657 Christen Skeel	1752-1924
1691 Fr. Gersdorff	
1701 Chr. Sehestedt	
1757 Sophie Hedvig Friis	
1777 Chr. Sehestedt Juul	
1995	Ove Sehestedt Juul

Historiske tildragelser:

Maleren Otto Bache var i slutningen af forrige århundrede en hyppig gæst på Ravnholt, hvorfra flere af hans motiver er hentet.

Ravnholt var kendt for sin vildsvinebestand. Det sidste vildsvin blev nedskudt i 1949.

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ørbæk	Sogn: Herrested
-----------------	----------------------------	--------------------------	---------------------------

Ejerlavet omkring år 1800

a. **Hoved- og avlsbygninger:** Hovedbygningen er et to-fløjet anlæg med flere tilbygninger til den østlige fløj. Avlsbygningerne ligger vest for hovedbygningen og er et stort, flerfløjet anlæg åbent mod øst.

b. **Placering i ejerlavet:**

Ejerlavets ressourcer: Overvejende agerjord med større indhold af eng.

Placering: Randplaceret. **Orientering:** Eng-orienteret.

c. **Øvrige bygninger i ejerlavet:** Umiddelbart sydvest for avlsbygningen ligger der en gård (forvalterbolig). Herudover er der kun aftegnet 2 huse på kortet. De ligger ved ejerlavsgrensen mod Måre Skovs Gårde.

Driftsøkonomi

a. **Areal år 1800:** 384 ha.

Antal marker: 9

heraf i årlig brug:

b. **Dyrket areal år 1682:** 205 tdr.l.d. **Vangebrug:** 2/1

Hartkorns sammensætning (i % af agerhartkorn):

1. bon: 3   1. + 2. bon: 74   eng: 17   skov: 19   græs: 2

Bemærkninger: Besætning 1682: 100 køer (hollænderi), 7 ungnød.

Jordbundsforhold og afgrænsning

Landskabsform: G/K. Østfyn/centralfyn. Moræneflade med terrænstriber. Tunneldal mod syd.

Jordbund: Overvejende moræneler. Større områder med ferskvandstørv og -dynd.

Naturlig afgrænsning:

Der er kun en del af grænsen mod Sofienlund og Hellerup, der følger terrænet.

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ørbæk	Sogn: Herrested
-----------------	----------------------------	--------------------------	---------------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luffoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger: Hovedbygningen er bevaret, men har fået en vestfløj tilføjet. De små bygninger mod øst er forsvundet.</p> <p>Avlsbygningen ligger i samme område, men grundplanen er ændret.</p> <p>Forvalterboligen er bevaret, men de to huse er forsvundet.</p> <p>Bebyggelsesgraden er ikke ændret nævneværdigt ved nybebyggelse.</p> <p>Andre anlæg: Haveområdet er ændret noget i grundplanen ved en udvidelse mod syd.</p> <p>Skove og vådområder: Ikke-ager arealer: Skovarealer er bevaret, men udvidet en del. Vådområderne er forsvundet. Der er bevaret enkelte vandhuller.</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser:</p>	X	X	X	<p>Hovedbygningen er opført ca.1590-1620, Kapel 1737. Ombygget 1864-70.</p> <p>Avlsgård fra 1864-70. Restaureret i 1948-62. Godskontor fra 1796.</p> <p>Have på ca. 20 tdr.l.d. Barokhave fra 1760. Landskabelig del fra 1870.</p>
<p>Tidspunkt for ændringer: Ændringerne ved hoved- og avlsbygninger er sket før 1887. Ude i ejerlavet er der på dette tidspunkt allerede sket udvidelse af skovarealerne. En del engarealer er forsvundet, mens de større stykker ved ejerlavsranden endnu er der.</p>				

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ørbæk	Sogn: Herrested
-----------------	----------------------------	--------------------------	---------------------------

Hovedgårdstaksten

	1509		1662	1688 ¹⁾	17 57 ¹⁾	18 56 ¹⁾	18 70 ²⁾	1903 ³⁾	1956	
Tønder hartkorn	17		68	55	55	53	53	62	70	
Bemærkninger: 1) excl. skovskyld på 8 tdr.htk. 2) excl. skovskyld på 18 tdr.htk. 3) excl. skovskyld på 27 tdr.htk.										

Fæstegodset

			1662	1688	17 57	18 56	18	1903 ⁴⁾		
Tønder hartkorn			949	390	398	345		27		
Bemærkninger: 4) incl. fæstegodset til Hellerup.										

		1580	1662	1688	17 57	18 56	18	1903 ⁴⁾		
Antal gårde		30	105	54	54	62		5		
Heraf i hovedgd. sognet		30	51	50	52	59		1		
Antal huse				5+?	30	68		25		
Heraf i hovedgd. sognet				5+?	29	58		13		
Fæsteenheder ialt				59	84	130		30		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

	1662	17 57	18 56				
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods	31	9	20				
Heraf samlinger på min. 3 gårde	12	5	5				
Antal egaliserede samlinger af gårde	2	5	4				

HoveriAntal hoveripligtige enheder o. ~~1770~~ 1800: 47

Hoveriets omfang pr. gs. gård:

a) pløjedage

b) spanddage

c) gangdage

Bemærkninger:

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ørbæk	Sogn: Herrested
-----------------	----------------------------	--------------------------	---------------------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Ravnholt er anlagt som skovenestegård i Måres skove. I 1300-tallet var den en lille væbnergård. Endnu i 1509 takseredes den lille hovedgård for blot 17 tdr. htk. Fra 1515 til 1537 erhvervedes skoven Ryslinge Tved, der blev til enemærket Ruerne under Ravnholt. Her lå i 1682 tre små skovgårde "Ruegårde". I 1769 oprettedes heraf mejerigården Sofienlund. O.1625 nedlagdes landsbyen Atterup, der o.1580 bestod af 8 gårde og enestegården Bollemose. Tre af gårdene flyttedes til Måre, og landsbyens jord deltes mellem Ravnholt og Måre. I 1688 var Ravnholt en stor besiddelse på 55 tdr.htk. foruden 8 tdr. skovskyld. I 1800-tallet inddroges bebyggelsen Måreskov, der ellers skilte hovedgårdens to enemærker.

I 1682 var det dyrkede areal på 205 tdr.ld., der dyrkedes i trevangsbrug. Boniteten var ret dårlig, men der var god eng, græs og især megen skov til gården, der var en af Fyns største skovgårde. I 1682 fandtes der på gården et hollænderi med 100 køer.

Fra stort set intet fæstegods var Ravnholt i 1580 nået op på 30 gårde alle i hovedgårdssognet. Heriblandt var 13 selvejergårde, som netop dette år var erhvervet af kronen sammen med birkeretten til Herrested (senere Ravnholt) birk. Samme år oprettedes aflæggerhovedgården Lindholm i Herrested Holme. I 1665 var Ravnholt blevet eneejer i det store sogn, og de 5 landsbyer egaliseredes. Udover de godt 50 gårde i hovedgårdssognet ejede Ravnholt i 1662 et lige så omfattende strøgods, men dette afhændedes. Godstilliggendet var i 1700-tallet udmærket arronderet og gennemegaliseret.

1752 blev Ravnholt og Nislevgård ophøjet til stamhus. 1780 tilkøbtes nabogodset Hellerup. Ravnholt havde birkeret fra 1580. 1634 erhvervedes patronatsret til Herrested kirke, og i 1742 oprettedes et hospital i Herrested.

b. Efter cirka 1800:

Ravnholt hovedgårdsejerlav var o.1800 på 384 ha. O.1905 opgøres avlsgårdens areal til 339 ha, hvoraf 306 var ager og 27 eng og mose. Skovarealet blev opgjort sammen med resten af stamhusets skove. I 1985 opgøres agerarealet til 454 ha.

Fæstegodset var næsten intakt i 1856, hvor det beløb sig til 345 tdr.htk. Godsejeren havde afhændet noget strøgods i 1838. I 1856 var fæstegodset fordelt på 62 gårde og 68 huse, hvoraf langt størstedelen lå i hovedgårdssognet Herrested. Begtrup bemærkede også o. 1804, at bøndergodset til Ravnholt var ypperligt samlet. Hovedparten af fæstegodset blev solgt fra i den sidste halvdel af 1800-tallet. O.1905 drives gården af 26 faste folk og 15 daglejere.

Hovedgårdstaksten faldt en smule fra 1757 til 1856, måske som følge af oprettelsen af avlsgården Sofienlund i 1769. Hovedgårdstaksten er herefter stabil indtil slutningen af 1800-tallet, hvor den stiger en del. Det skyldes, at der i forbindelse med frasalget af fæstegods, blev inddraget en del jord under hovedgården. Stigningen fortsatte ind i 1900-tallet, så den i 1956 var oppe på hele 70 tdr.htk.

Jorden var o.1800 delt op i 9 marker. Begtrup bemærkede (o.1804), at Ravnholt var en af Fyns betydeligste skovgårde. De store skovarealer gav store muligheder for jagt, hvilket de forskellige ejere har forstået at udnytte. O.1905 var jorden delt op i 11 marker, hvoraf én var brak og 3 lå med kløver og græs. Kvægbesætningen var da på 150 køer og 120 stk. ungvæg og kalve. Mælken blev behandlet på Ravnholts eget mejeri. Det foregående år var der blevet solgt 150 fedesvin.

Ravnholt indgik som tidligere nævnt i stamhuset af samme navn fra 1752. Det var betydelige besiddelser, der således var samlet på én hånd. I 1905 bestod stamhuset af hovedgårdene Ravnholt, Nislevgård, Hellerup (indlemmet i 1838) og avlsgårdene Stubbendrup, Holmegård, Ferritslevgård og Sofienlund. Det samlede areal for disse var på 1379 ha. Skovarealet til stamhuset var på ca. 1048 ha. Hertil kommer 350 tdr. konge- og kirketiender. Stamhuset overgik til fri ejendom i 1924, efter at besidderen forgæves havde prøvet lensloven ved højesteret i 1919. I forbindelse med overgangen blev der betalt en afgift til staten, hensat penge i successorfonden og afgivet en del jord. Der afgaves foruden indkøbt jord 295 ha fra Nislevgård og 22 ha fra Ferritslevgård. I 1985 bestod Ravnholt gods af Ravnholt, Lykkesholm (købt i 1914), Hellerup, Ferritslevgård, Sofienlund og Stubbendrup på i alt 1498 ha. Hertil kommer skovarealet på 1304 ha. Der er altså til trods for lensaflysningen sket en forøgelse af godsets areal.

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ørbæk	Sogn: Herrested
-----------------	----------------------------	--------------------------	---------------------------

Sammenfattende vurdering: Ingen
interesse: Interesse: Stor
interesse: Særlig
interesse: **Typologisk vurdering:** særlig interesse

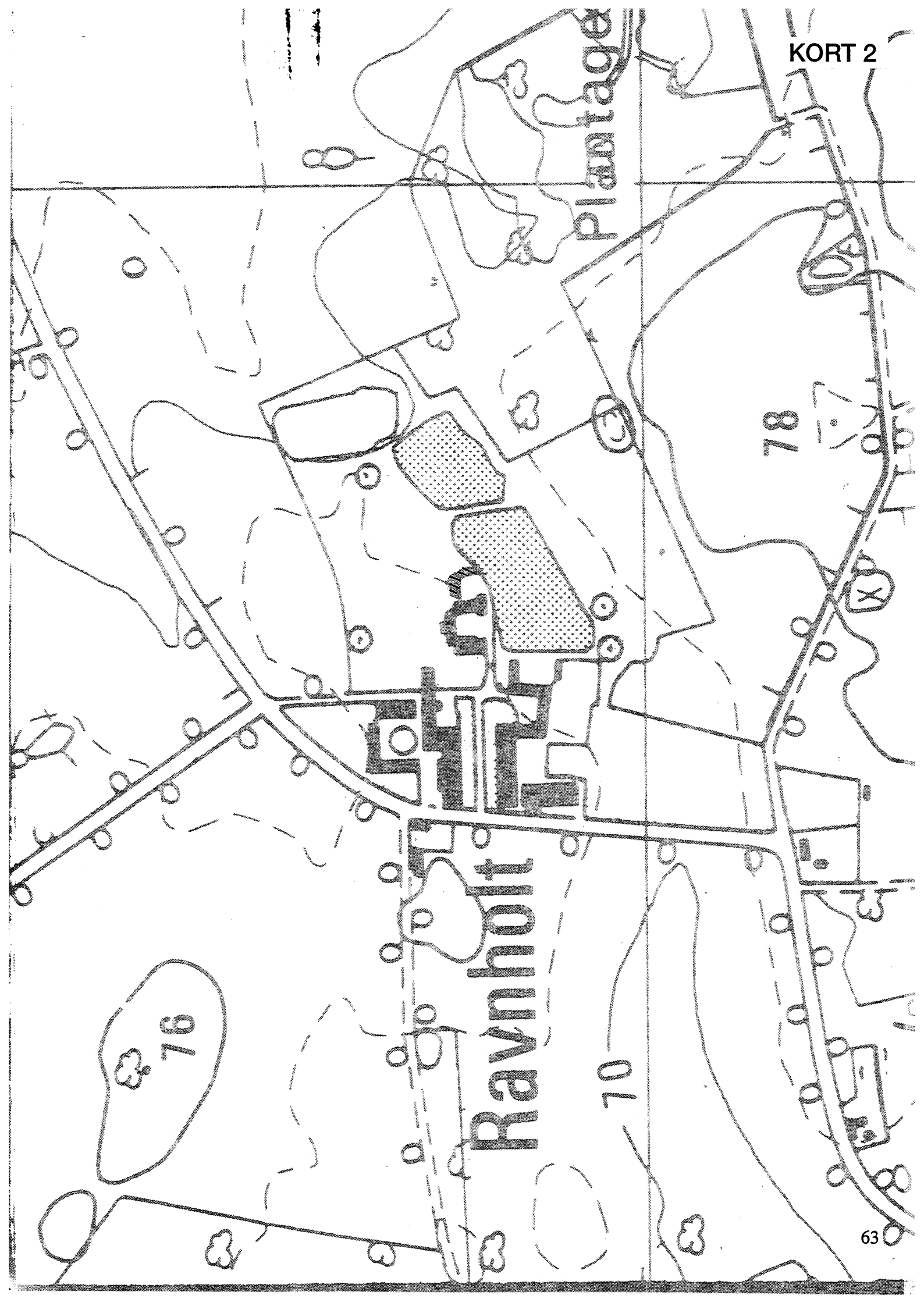
1. Ravnholt er anlagt som skovenestegård senest i 1300-tallet, hvor den nævnes som hovedgård. Endnu i 1509 var gården et særdeles beskedent anlæg, men ved inddragelse af store skovarealer og nedlæggelse af landsbyen Atterup blev Ravnholt o. 1630 en hovedgård af betydning. En af Fyns største skovgårde. I 1580 oprettedes aflæggerhovedgården Lindholm, i 1769 mejerigården Sofienlund.
2. Fra midten af 1500-tallet til 1665 lykkedes det at samle hele sognet under Ravnholt. Samtlige landsbyer egaliseredes. Godset erhvervede birkeret i 1580, patronatsret i 1634 og ophøjedes til stamhus i 1752. 1780 erhvervedes nabogodset Hellerup.
3. Hovedgårdsarealet udvidedes betragteligt i 1800-tallet og er endnu intakt bevaret. Fæstegodset afvikledes i hovedsagen i anden halvdel af 1800-tallet.
4. Hovedbygningen er opført i 1590'erne i to fløje, i 1700-tallet og 1800-tallet er tilbygget yderligere fløje. I 1737 er opført et kapel.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig og typeren anlægstype med en lang udviklingshistorie med mange udviklingsmæssige karakteristika og en velbevaret struktur.

Relikt-vurdering: stor interesse.

1. Hovedbygningen fra sidst i 1500-tallet med flere senere tilbygninger er bevaret. Avlsgården er nybygget i 1800, dog med godskontor fra 1796. Haveområdet er udvidet.
2. Ejerlavet er ikke præget af nybebyggelse. Skovarealerne er bevaret ligesom enkelte vandhuller.
3. Særlige relikter: Hovedbygningen til mejerigården Sofienlund. Højryggede agre i skovene.
4. Arkæologiske interesser: Tomten af landsbyen Atterup, gården Bollemose, 3 Ruegårde og Rue Mølle-anlæg. Tomt af teglværk.

Havndrup

KORT 3

Kragelund

Hellerup

Herrested

Mære

Ravnholt

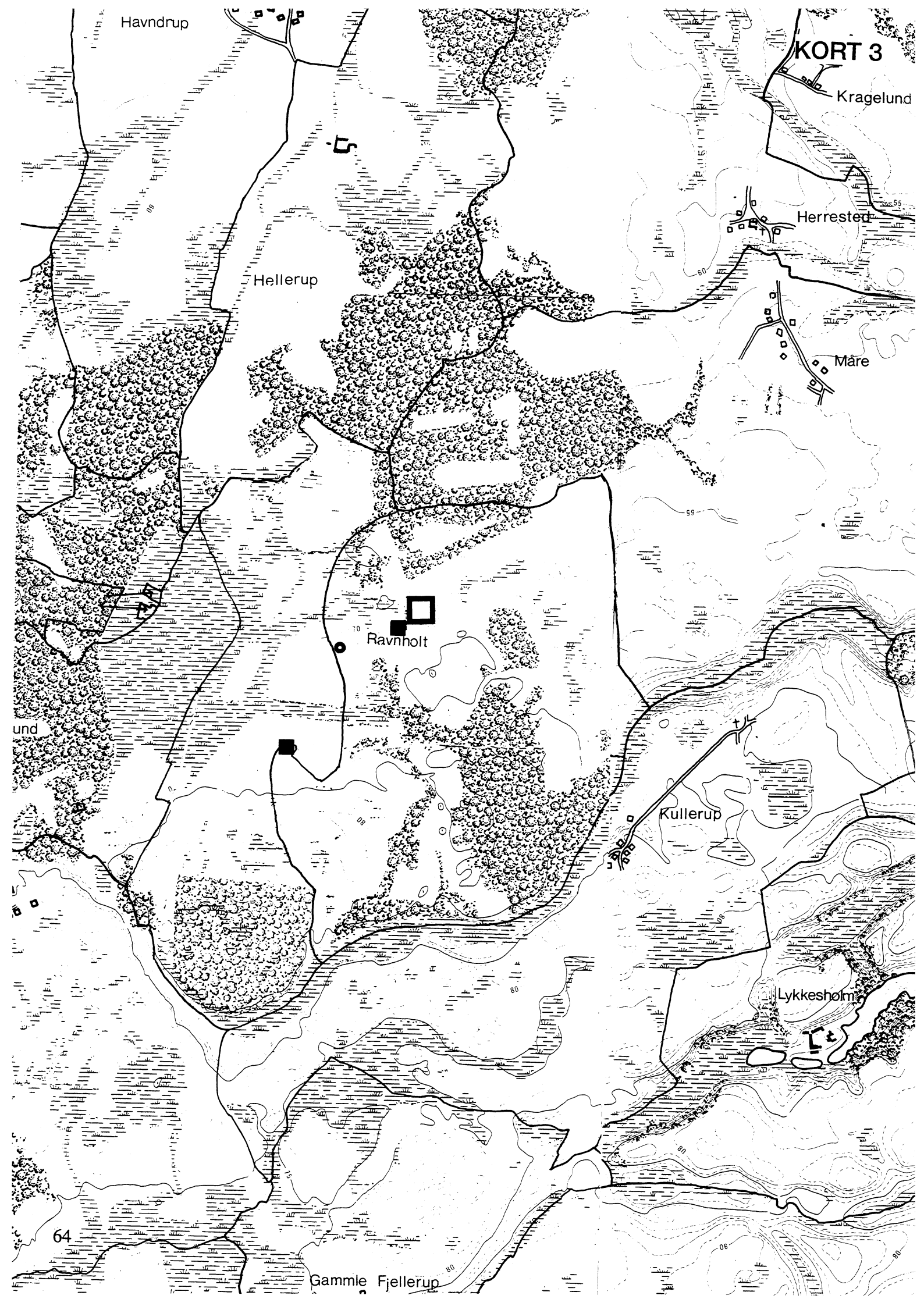
und

Kullerup

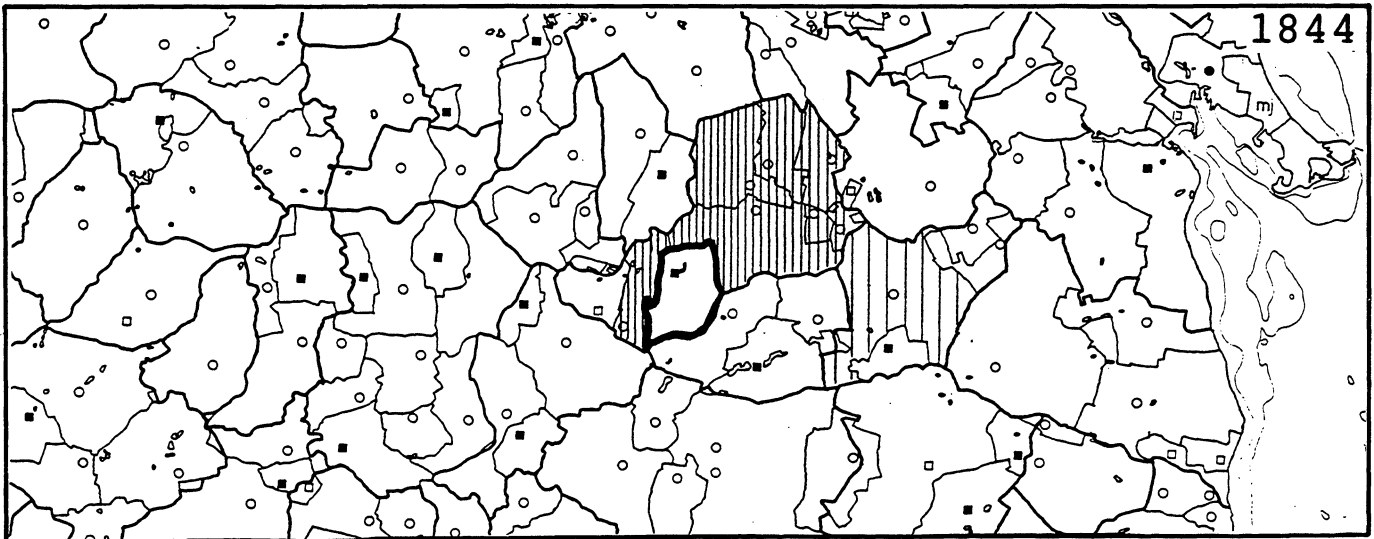
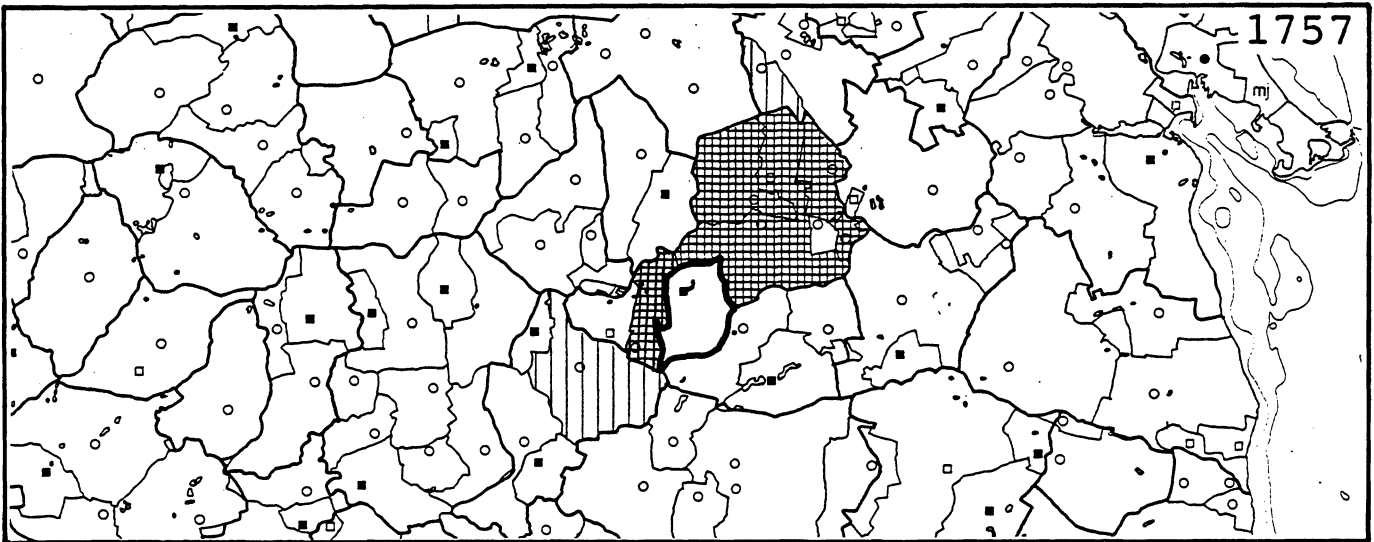
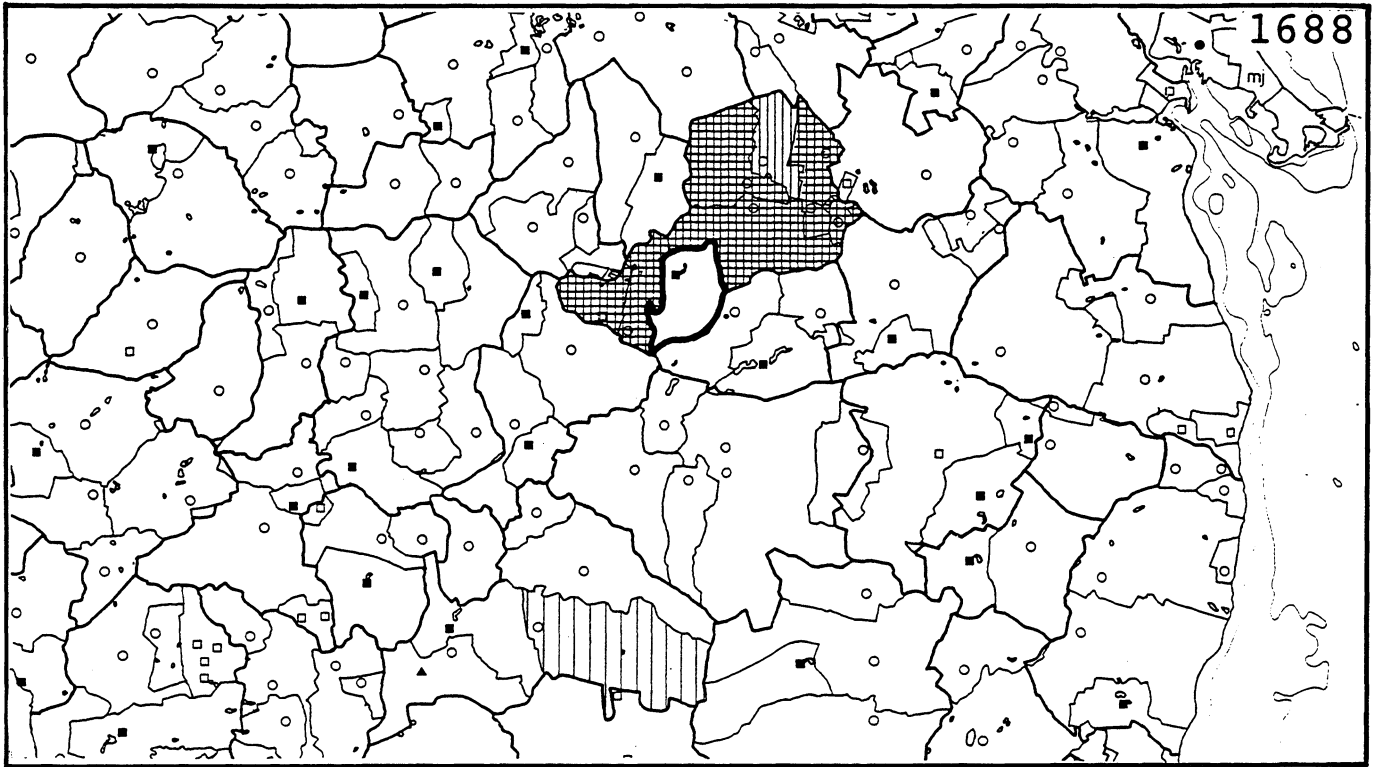
Lykkeshøj

64

Gammle Fjellerup

Rygård

Fyns Amt	Herred: Gudme	Kommune: Ørbæk	Sogn: Langå
-----------------	-------------------------	--------------------------	-----------------------

Navn: Rygård	Tidligere navn:
------------------------	------------------------

Bemærkninger:

I 1372 nævnes Rygård i formen Rythe. I 1459 i formen Ryegaard.
Forleddet kommer af gl.da. rythi, der betyder rydning.

Anlægstidspunkt: middelalder	Anlægsform: enestegård
--	----------------------------------

Bemærkninger:

Rygård er, som navnet siger, opstået ved rydning af skov.
Den nuværende hovedbygning er opført 1525-35.

Ejere:

I begyndelsen af 1300-tallet Hagbard Jonsen	Fælles ejer med nabogårdene
I slutningen af 1300-tallet slægten Urne	Glorup og Anhof 1765-
1582 Niels Bild til Ravnholt	
1669 Niels Banner	
1670 Peder Pedersen Lerche	
1694 H.Fr.v.Pultz	
1765 Adam G. Moltke	Under stamhuset Moltkenborg
1985 Alice Rosenkrantz	1793-1916

Historiske tildragelser:

1535 blev Rygård indtaget og stærkt ødelagt af Svendborgs borgere.
Christoffer Urne, der ejede Rygård fra 1537, måtte på grund af uforsigtige udtalelser om kongen tilbringe mere end 10 år i fængsel, dels på gotland, dels på Kalundborg. Efter frigivelsen 1562 blev han sendt i felten og i slaget ved Svarterå blev han taget til fange. Han døde i fangenskab i 1566.

Fyns Amt	Herred: Gudme	Kommune: Ørbæk	Sogn: Langå
-----------------	-------------------------	--------------------------	-----------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luffoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger:</p> <p>Hovedbygningen har samme grundplan som før. Søen mod nord er bevaret, men der er ikke længere grave til de andre sider.</p> <p>Avlsgården ligger i samme område, men er fuldstændigt ændret i sin grundplan. Den består i dag af 3 større fløje og en del mindre.</p> <p>De to huse er der stadig.</p> <p>Bebyggelsesgraden er ikke ændret ved nybebyggelse.</p> <p>Andre anlæg:</p> <p>Haveområdet er bevaret, men udvidet en del.</p> <p>Skove og vådområder:</p> <p>Ikke-ager arealer: Skovarealerne er bevaret, men vådområderne er forsvundet.</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser:</p>	X			Opført 1525 og 1550. Tårnene er fra 1590. Restaureret 1915, 1922 og 1963.
			X	Avlsgården er fra 1879-80 og 1956.
	X			
	X			
		X		Have på ca. ½ td.ld., den ligger på de opfyldte grave.
		X		
<p>Tidspunkt for ændringer:</p> <p>I 1887 var avlsgården blevet ombygget. Voldgravene var delvis kastet til. De spredtliggende engområder var blevet opdyrket.</p>				

Fyns Amt	Herred: Gudme	Kommune: Ørbæk	Sogn: Langå
-----------------	-------------------------	--------------------------	-----------------------

Hovedgårdstaksten

			1662	1688 ¹⁾	1770 ¹⁾	1846 ¹⁾	1870 ¹⁾	1903	1956	
Tønder harkorn			36	28	28	41	41	54	50	
Bemærkninger: 1) excl. 5 tdr.htk. skovskyld.										

Fæstegodset

			1662	1688	1766	1846 ²⁾	18	1903		
Tønder harkorn			323	403	286	881		69		
Bemærkninger: 2) omfatter også fæstegodset til Glorup og Anhof.										

	1372		1662	1688	1766	1846 ²⁾	18	1903		
Antal gårde	10		39	72	44	147		16		
Heraf i hovedgd. sognet	10		24	29	26	25		11		
Antal huse				13	17	110		20		
Heraf i hovedgd. sognet				9	11	16		10		
Fæsteheder ialt				85	61	257		36		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

	1662	1766	1846 ²⁾			
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods	7	9	15			
Heraf samlinger på min. 3 gårde	3	2	9			
Antal egaliserede samlinger af gårde	1	1	8			

Hoveri

Antal hoveriagtige enheder o.	1803: 38
Hoveriets omfang pr. gs. gård:	a) pløjedage
	b) spanddage
	c) gangdage
Bemærkninger:	

Fyns Amt	Herred: Gudme	Kommune: Ørbæk	Sogn: Langå
-----------------	-------------------------	--------------------------	-----------------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Rygård er oprettet ved rydning i Langå bymarks skovrige vestlige del. Den eksisterede allerede i 1300-tallets første halvdel. I 1454 toges lovhævd på gårdens enemærker, og dens jorder på Langå mark. I 1506 foretoges en skelregulering mod nabohovedgården Glorup, og der omtales et møllested. I 1581 fik Rygård skøde på kronens bønders i Langå, deres andele i Torpeskov og Stenhavn m.v. I løbet af 1500-tallet synes gården endvidere udvidet med Torpegård syd for hovedgården. Helt frem til 1767 bevaredes dog en sidste rest af fællesskabet med Langå by. Hovedgården havde hermed nået et beskedent niveau på 28 tdr.(1688) htk., hvortil kom 5 tdr. skovskyld. Dette niveau bibeholdtes indtil 1800-tallet. I 1660 omtales endnu Rygård Mølle. Den beskrives i 1589 som en kvakmølle, d.v.s. en lille skvatmølle.

I 1682 var det dyrkede areal på blot 131 tdr.ld., der dyrkedes i trevangsbrug. Boniteten var ringe, men der var god eng, græs og især skov til hovedgården, der er en udpræget skovgård, som følge heraf var besætningen i 1682 på ikke mindre end 150 kreaturer.

Ved et arveskifte i 1372 blev Rygård med én stor og ni små gårde i Langå udlagt som den ene arvepart. I omtrent 200 år var gården herefter i Urne-familiens eje, og o.1530 opførtes den nuværende hovedbygning. I 1662 var tilliggendet på 36 gårde, hvoraf 24 i Langå og 8 i nabolandsbyen Galdbjerg. I 1675 oprettedes Rygård som stamhus, og godset udvidedes betydeligt bl.a. ved tilkøb af 7 kirketiender og Vormarkgård. I 1688 var tilliggendet hermed øget til 72 gårde. Godset ruineredes dog, og stamhusbåndet blev ophævet i 1694. Godset stabiliserede sig herefter på et niveau af 40 gårde, godt arronderet i Langå og Galdbjerg byer. I 1765 blev Rygård opkøbt af Glorup og indgik fra 1793 i stamhuset Moltkenborg.

b. Efter cirka 1800:

Rygårds hovedgårdsejerlav var o.1800 på 316 ha. O.1905 opgøres agerarealet til 221 ha og engarealet til 14 ha. Skovarealet er ikke regnet med, da det blev drevet sammen med stamhuset Moltkenborgs øvrige skove. I 1985 var arealet på 377 ha. Ager/eng-arealet var næsten uændret, mens skovarealet opgøres til 133 ha.

Fæstegodset til stamhuset Moltkenborg, som bestod af Rygård, Glorup og Anhof, opgøres i 1846 til 881 tdr.htk. Det var fordelt på 147 gårde og 110 huse, hvoraf de 25 gårde og 16 huse lå i Langå sogn. Stamhusets fæstegods var velreguleret og velarronderet. Det lå samlet i hovedgårdssognene og i de tilstødende sogne. I de 9 byer, hvor der ejedes 3 eller flere gårde, var de 8 egaliserede. Frasalget af fæstegods skete for hovedpartens vedkommende i sidste halvdel af 1800-tallet. I 1903 var der dog stadig 69 tdr.htk. tilbage under Rygård. O.1905 drives gården af 20 faste folk, 12 daglejere og 10 ekstra mand i roer og høst.

Hovedgårdstaksten steg meget mellem 1770 og 1846, hvor den var oppe på 41 tdr. htk. Sidst i 1800-tallet stiger den igen, så den er oppe på 54 tdr.htk. i 1903. I 1956 er den faldet til 50 tdr. Begtrup fortæller (o.1804) om Rygård, at jorden dyrkedes på "Holsteensk viis". Øksendrup og Langås konge- og kirketiender hørte til Rygård. De fleste af skovene er indhegnede og sat i fred, der er en god opelskning af skov på de bare pletter. Der er tillige påbegyndt grøftegravning af dræningshensyn. O.1905 er jorden opdelt i 8 marker. Kvægbesætningen var da på 120 køer og 75 stk. ungkvæg og kalve. Det foregående år var der blevet solgt 175 fedesvin.

Fyns Amt	Herred: Gudme	Kommune: Ørbæk	Sogn: Langå
-----------------	-------------------------	--------------------------	-----------------------

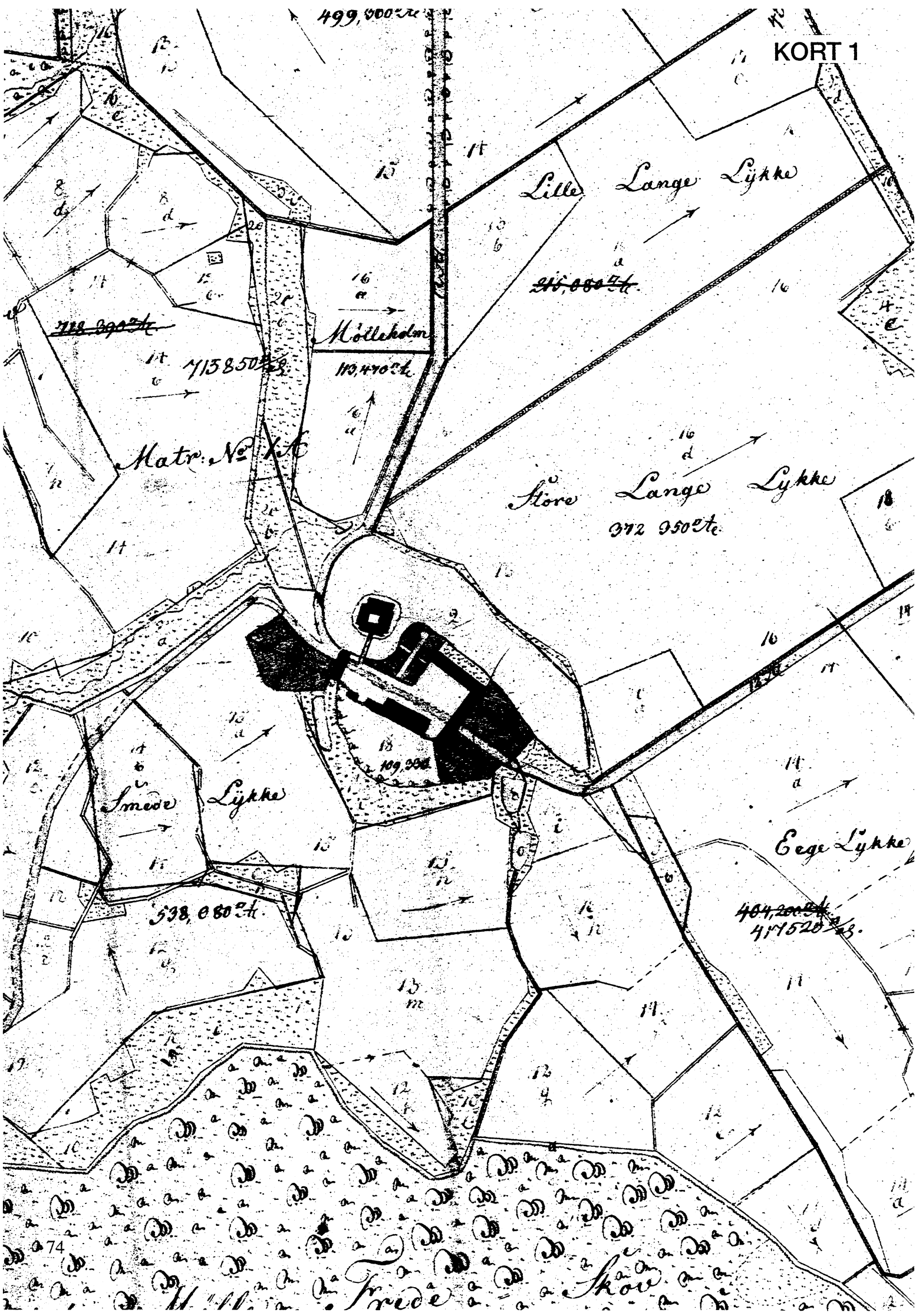
Sammenfattende vurdering: Ingen interesse: Interesse: Stor interesse: Særlig interesse: **Typologisk vurdering:** stor interesse.

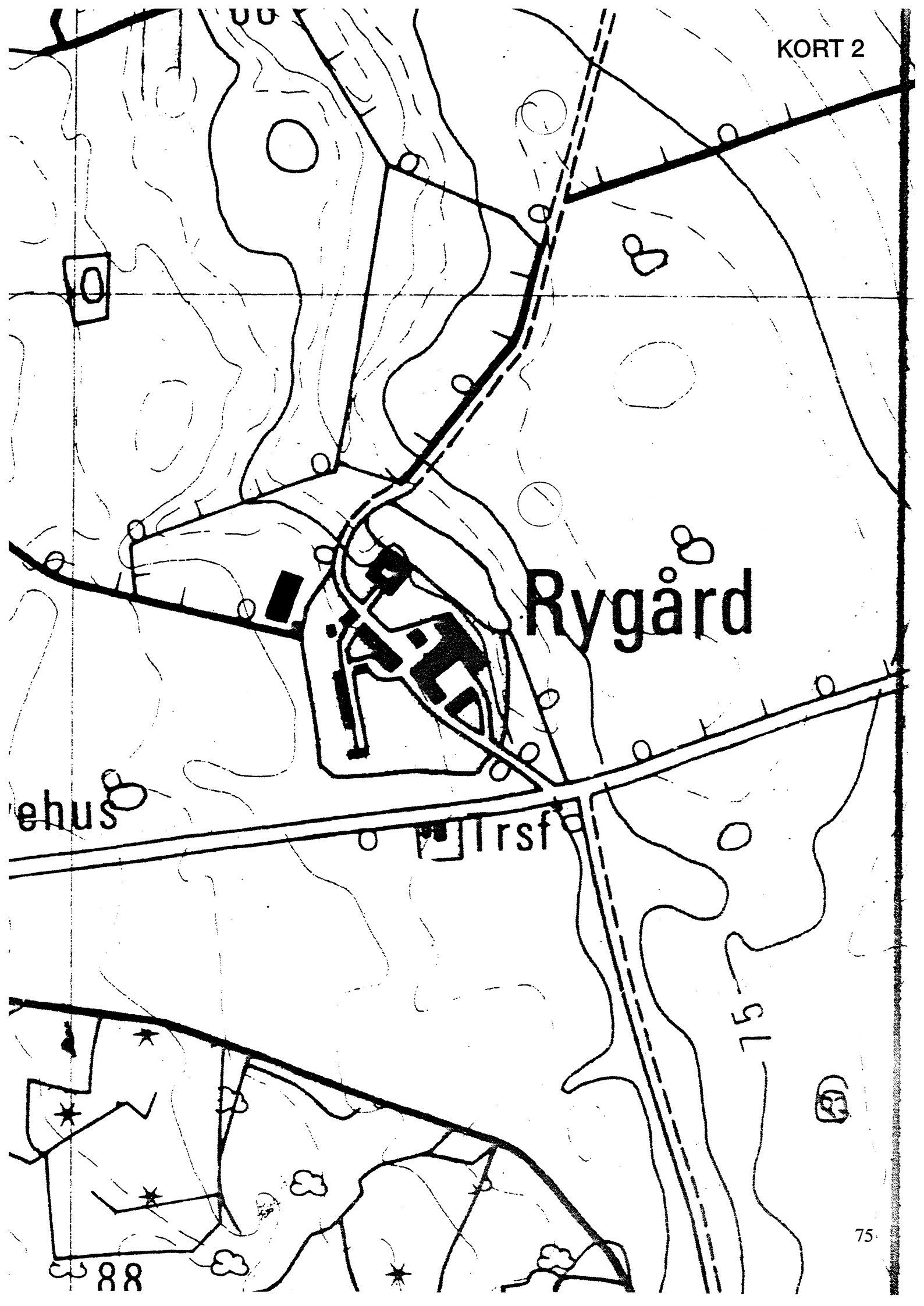
- Rygård er opstået som enestegård ved skovrydning i Langå ejerlav i middelalderen (senest 1300-tallet). Udskiftningen fra fællesskabet med Langå forløb i etaper, men tilendebragtes dog stort set i 1400-1500-tallet, hvor en del jorder, skove og Torpegård blev inddraget. Hovedgården udvidedes herefter ikke yderligere og forblev af beskeden størrelse. Rygård er udpræget en skovgård. Den er centralplaceret i sit ejerlav og har ager/eng-orientering.
- Godstilliggendet var i 1372 på beskedne 10 gårde, men udvidedes i 1500-tallet til et niveau o. 40 gårde godt arronderet. En kort periode, som stamhus i 1600-tallet, ledsages af en kraftig udvidelse, men godset ruineres og falder tilbage på det tidligere niveau. Godset indgik sidst i 1700-tallet under Glorup, stamhuset Moltkenborg.
- Ejerlavets omfang blev øget noget i 1800-tallet og er endnu intakt bevaret. Frasalget af fæstegodset skete for hovedpartens vedkommende i anden halvdel af 1800-tallet.
- Det firefløjede, lille borganlæg fra senmiddelalderen er i sjælden grad uberørt. Avlsgården er fornyet i 1800-1900-tallet.

Sammenfattende drejer det sig om en særdeles typeren anlægstype med en usædvanlig lang udviklingshistorie og et usædvanligt velbevaret bygningsmiljø.

Relikt-vurdering: stor interesse.

- Hovedbygningen fra 1500-tallet er velbevaret. Avlsgården er fornyet i 1800-1900-tallet. Voldgravene er kun delvis bevaret.
- Ejerlavet er uberørt af nybebyggelse, skovarealerne er bevaret, men vådområderne er væk.
- Særlige relikter:
- Arkæologiske interesser: tomten af en mølle,
tomten af Torpegård.

Rygård

ehus

Trsf

75

KORT 3

Svindinge

Øksendrup

Glorup

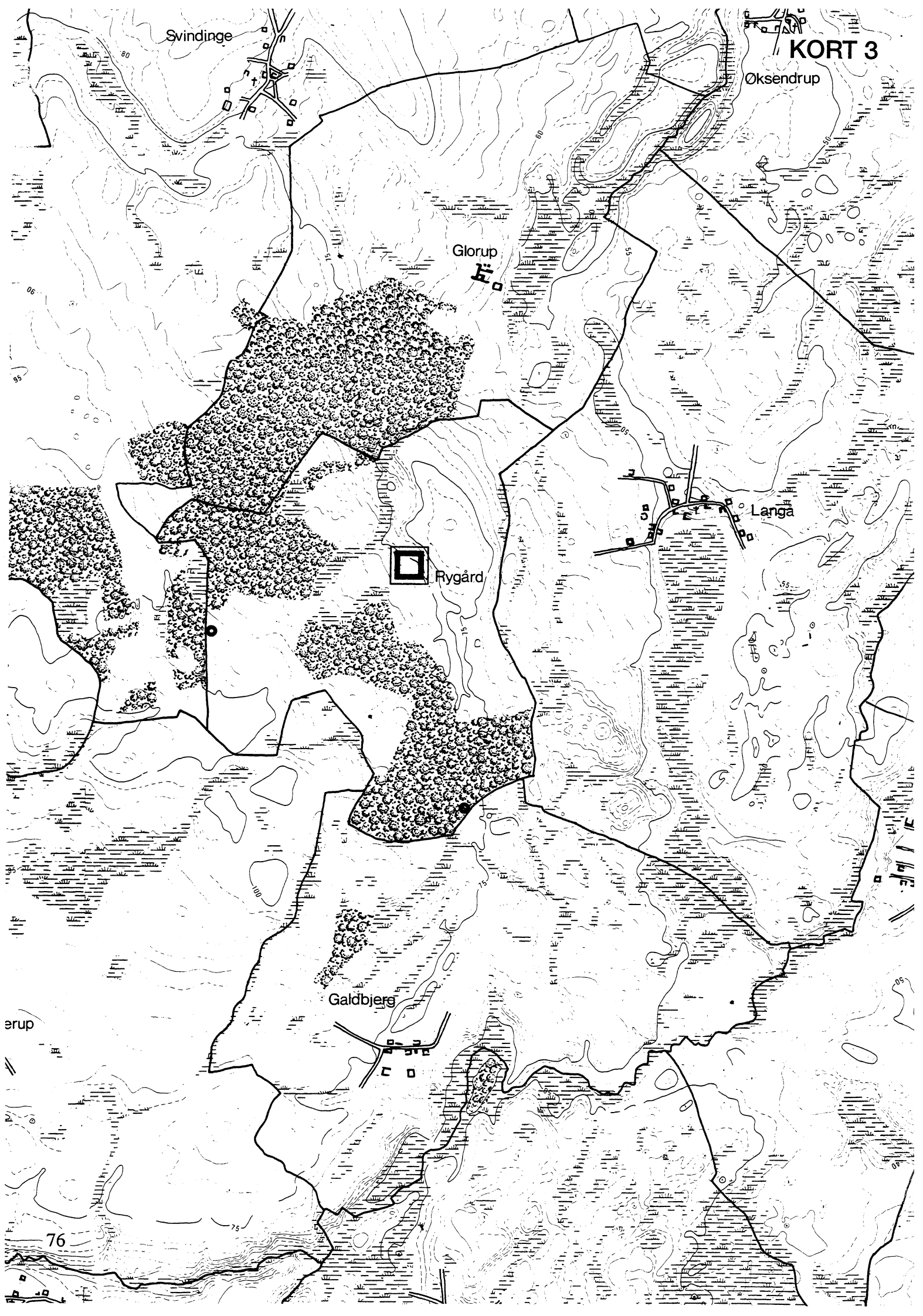
Langa

Rygård

Galdbjerg

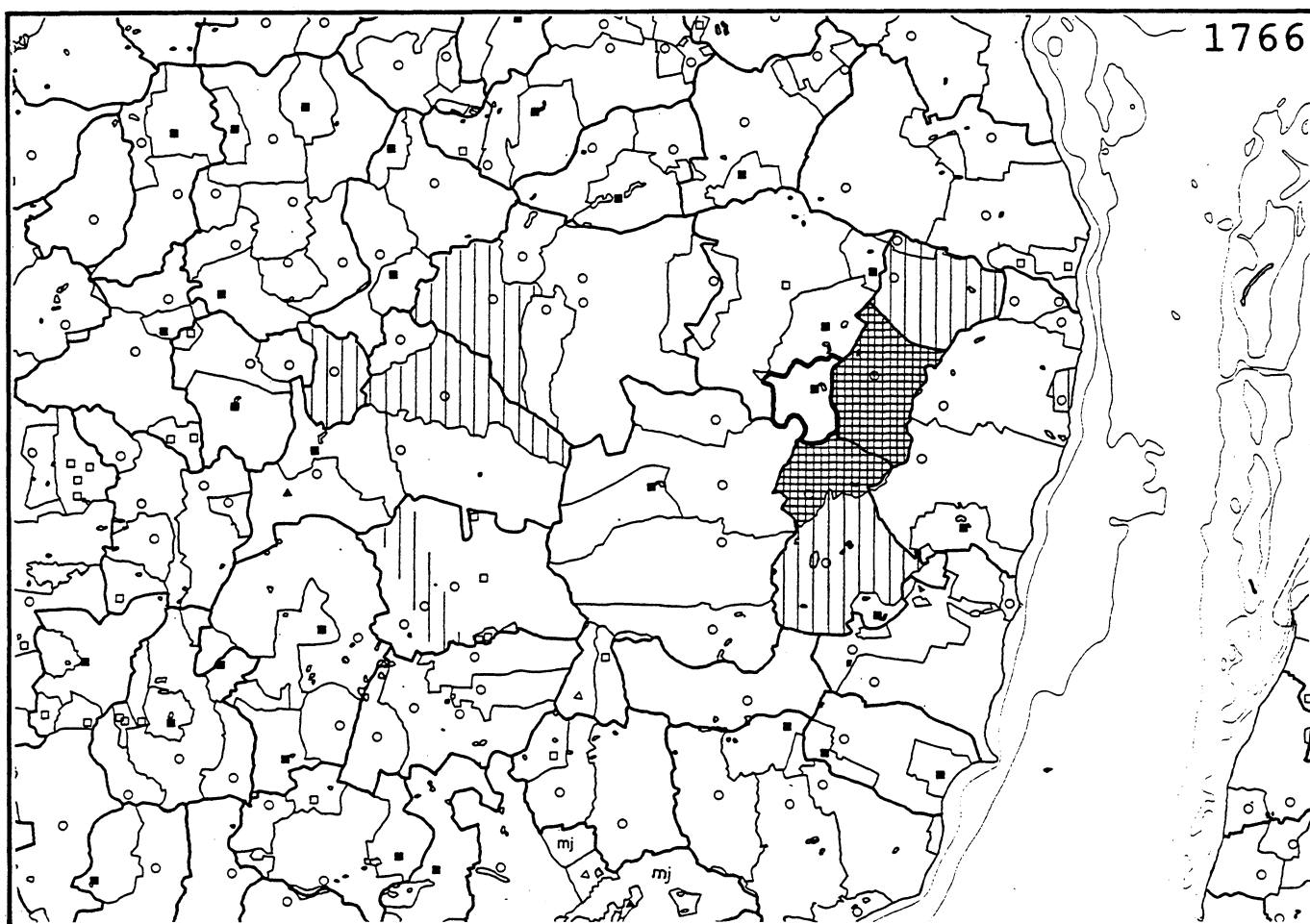
rup

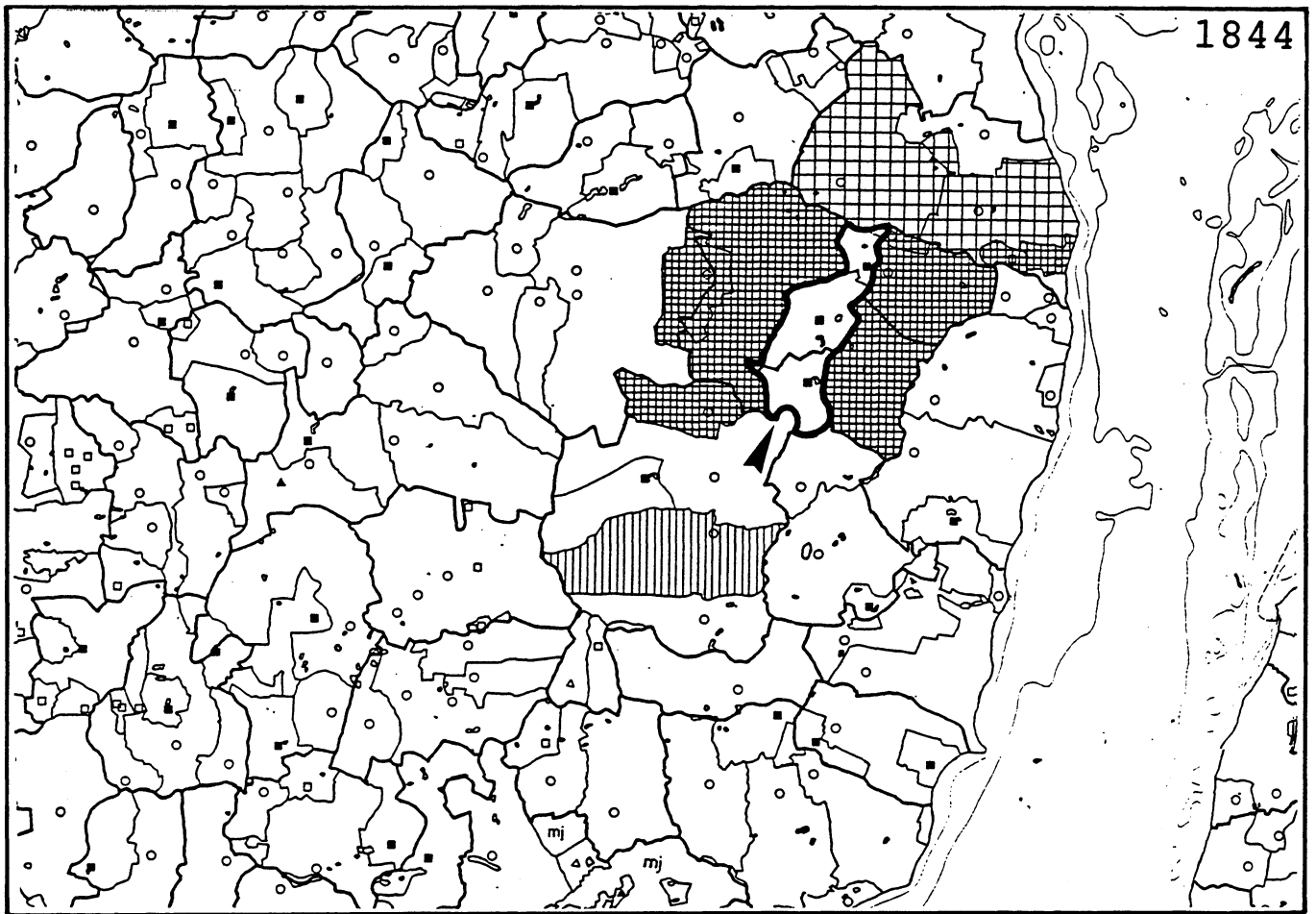
76

KORT 4

Ørbæklunde

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ørbæk	Sogn: Ørbæk
-----------------	----------------------------	--------------------------	-----------------------

Navn: Ørbæklunde	Tidligere navn:
<p>Bemærkninger: Ørbæklunde nævnes første gang i 1528 i formen Ørbecklwnde. I 1537 nævnes den i formen Ørbecklundsgaardt. Forledet Ør betyder grus.</p>	

Anlægstidspunkt: middelalder	Anlægsform: udflyttet landsbyhovedgård
<p>Bemærkninger: 250 m øst for den nuværende hovedbygning, der er opført i 1590'erne, er der svage spor efter en tidligere hovedbygning. 1200 m nord for Ørbæklunde findes der tillige et udpløjet voldsted, der formodes at være en endnu ældre forgænger for hovedgården. Ørbæklunde er udparcelleret af landsbyen Ørbæks ejerlav.</p>	

<p>Ejere: ca.1500 Poul Laxmand 1502 Jens Andersen Beldenak 1528 Christiern Petersen 1537 Johan Friis 1689 Mathias Rosenvinge 1752 Niels Bang Himmelstrup 1757 Casper H. v. Heinen 1781 L. Rasmussen Lange 1985 Einer L.R.S.Lange</p>

<p>Historiske tildragelser:</p>
--

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ørbæk	Sogn: Ørbæk
-----------------	----------------------------	--------------------------	-----------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luffoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger: Hovedbygningen har samme grundplan som før.</p> <p>Avlsbygningerne har delvis samme grundplan som før. Det er især den østlige og sydlige del, der er bevaret. Mod vest er det bygget flere nye bygninger.</p> <p>Der ligger stadig en bygning syd for hovedanlægget samt Lunde Mølle.</p> <p>Bebyggelsesgraden er ikke ændret ved nybebyggelse.</p> <p>Andre anlæg: Haveområdet har ændret grundplan ved en indskrænkning mod vest og øst.</p> <p>Skove og vådområder: Ikke-agerarealer: Skov- og vådområderne er bevaret flere steder. (Åsmosen, Kongshøj å og Vester Æble)</p> <p>Særlige relikter: Voldsted "Ørbækklunde" er bevaret ved Åsmosen. Herudover voldsted i haven.</p> <p>Arkæologiske interesser:</p>	X	X		<p>Hoved- og sidefløj opført i henholdsvis 1500- og 1600-tallet. Ombygget o.1750. Restaureret flere gange.</p> <p>Dele af avlsgården er fra 1630 og 1631. De øvrige bygninger er fra 1959.</p> <p>Have på c. 7 ha.</p>
<p>Tidspunkt for ændringer: På kortet fra 1887 er den vestlige del af avlsgården flyttet mod vest.</p>				

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ørbæk	Sogn: Ørbæk
-----------------	----------------------------	--------------------------	-----------------------

Hovedgårdstaksten

		1585	1662	1688	1770	1844	1870	1903 ¹⁾	1956	
Tønder hartkorn		24	56	42	42	37	53	57	53	
Bemærkninger: 1) excl. 9 tdr.htk. skovskyld.										

Fæstegodset

			1662	1688	1770	1844	1870	1903		
Tønder hartkorn			378	400	286	220		47		
Bemærkninger:										

		1585	1662	1688	1770	1844	1870	1903		
Antal gårde		22+1 ml.	43	64	40	37		9		
Heraf i hovedgd. sognet		1+1 ml.	22	25	33	32		6		
Antal huse				22	23	41		31		
Heraf i hovedgd. sognet				10	19	30		25		
Fæsteheder ialt				86	63	78		40		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

	1662	1770	1844				
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods	14	7	5				
Heraf samlinger på min. 3 gårde	4	4	4				
Antal egaliserede samlinger af gårde	1	3	3				

Hoveri

Antal hoveripligtige enheder o. 1770: 27	
Hoveriets omfang pr. gs. gård: årligt	a) pløjedage
	b) spanddage 43
	c) gangdage 173
Bemærkninger:	

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ørbæk	Sogn: Ørbæk
-----------------	----------------------------	--------------------------	-----------------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Rigshofmester Poul Laxmand (d.1502) havde samlet stort set hele Ørbæk. I 1531 var dette gods i Odensebispens eje og bestod af 24 gårde i Ørbæk og Lunde Mølle. En af gårdene Lundegård var på godt 20 tdr.htk. og har formentlig fungeret som hovedgård. I 1537 afhændedes Ørbæklunde og Lunde Mølle til Johan Friis, og Ørbæklunde genoprettedes som hovedgård. I 1585 takseres gården for 24 tdr.htk., og o.1630 udskiftes hovedgården fra fællesskabet med byen. Gården udvidedes yderligere med jord fra Ørbæk og var i 1688 af gennemsnitsstørrelse nemlig 42 tdr.htk. Gården er oprindeligt opstået som landsbyhovedgård, og den har afsat sig to voldsteder forud for den nuværende placering med bygninger fra o.1590.

I 1682 var det dyrkede areal på 142 tdr.ld., der dyrkedes i trevangsbrug. Boniteten var fremragende, og der var god eng og græs og nogen skov til hovedgården. Besætningen var i 1682 på 100 kreaturer. Lunde Mølle hørte med til gården fra senmiddelalder. Godset var endnu i 1585 beskedent, men i 1604 tilmageskiftedes fra kronen 19 gårde og 2 huse i Ørbæk sogn, der herefter stort set var i hovedgårdens besiddelse. I 1719 tilkøbtes fra kronen de 4 gårde i Æble by, og o.1760 tillige Ås og Æble vandmøller. I 1688 nåedes et højdepunkt med 64 fæstegårde, men tilliggendet stabiliserede sig omkring 40 gårde. Godset var til gengæld yderst velarronderet, og i 1770 var de tre indensogns landsbyer egaliserede. I 1642 erhvervedes patronatsret til Ørbæk kirke. I 1699 erhvervedes konge-tienden af Frørup sogn. 1646 blev Ørbæk kirkelade indrettet til skole og hospital. Den blev nedbrudt i 1882.

Godset gennemførte udskiftningen af Ørbæk by særdeles konsekvent og udflyttede 17 ud af 24 gårde, 14 huse blev hver tillagt $1\frac{1}{2}$ td.ld.

b. Efter cirka 1800:

Ørbæklundes hovedgårdsejerlav var o.1800 på 215 ha. Arealet forøgedes en del i løbet af 1800-tallet. O.1905 opgøres det til 333 ha, hvoraf 230 ha var ager, 24 ha eng og mose, og 70 ha var skov. Der er sket en yderligere forøgelse siden, så det i 1985 opgøres til 402 ha. Forøgelsen er sket på skovarealerne, mens vådområderne er forsvundet. Hertil kommer Brenderupgård, Æblegården og Lundemølle på i alt 206 ha, der drives under Ørbæklunde gods.

Fæstegodset beløb sig i 1844 til 220 tdr.htk., fordelt på 37 gårde og 41 huse. Størsteparten lå i hovedgårdssognet Ørbæk, mens resten var beliggende i Frørup og Refsvindinge sogne. Det lå samlet på få steder, hvoraf de 3 samlinger var egaliserede. Frasalget af fæstegods blev påbegyndt i anden halvdel af 1800-tallet. I 1903 ejede Ørbæklunde dog endnu nogle gårde og huse. O.1905 blev gården drevet af 9 faste folk, 7 daglejere og 19 polske piger.

Hovedgårdstaksten, der var på 37 tdr.htk. i 1844, steg herefter stærkt. Der blev foretaget mageskifte med Ørbæk præstegård og inddraget en del fæstejord, så tilliggendet er oppe på 57 tdr.htk. i 1903.

O.1770 var jorden delt op i 6 marker, hvoraf de 3 blev besået årligt. Begtrup bemærker o.1804, at jorderne er indhegnede med ypperlige stengærder. Der var på dette tidspunkt et hollænderi på 120 køer på gården. O.1905 var jorden delt op i 9 marker, hvoraf de 3 var henholdsvis brak, kløver og græs. Kvægbesætningen var da på 115 køer og 60 stk. ungkvæg og kalve. Det foregående år var der blevet solgt 100 fedesvin.

Avlsgården Æblegård blev oprettet omkring midten af 1800-tallet. Brenderupgård i Gudbjerg sogn er først blevet lagt under Ørbæklunde i 1900-tallet.

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ørbæk	Sogn: Ørbæk
-----------------	----------------------------	--------------------------	-----------------------

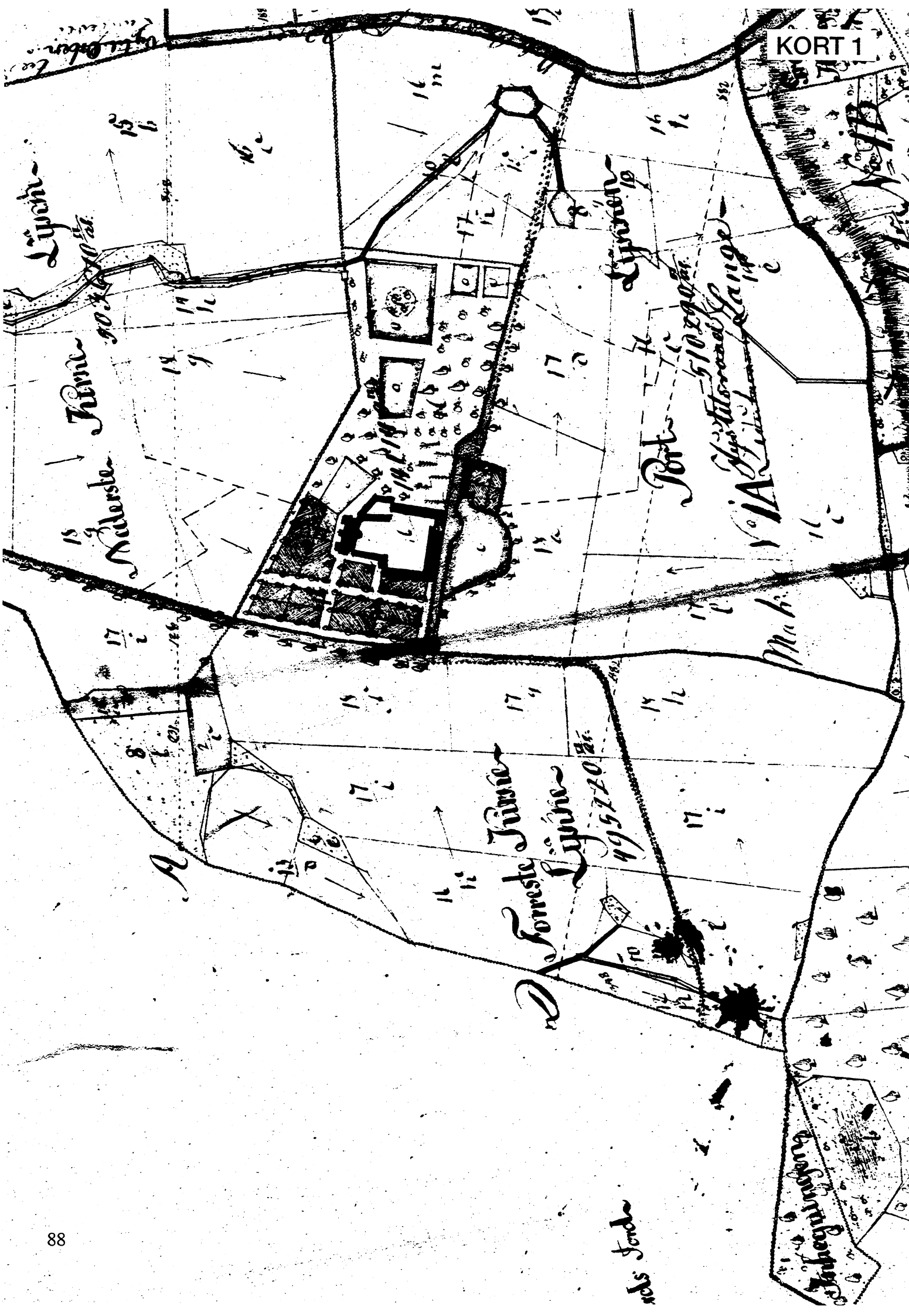
Sammenfattende vurdering: Ingen
interesse: Interesse: Stor
interesse: Særlig
interesse: **Typologisk vurdering:** stor interesse

1. Ørbækklunde er opstået som landsbyhovedgård i senmiddelalderen. Godset konfiskeredes ved Poul Laxmands død i 1502. Fra 1537 genoprettedes hovedgården og udvikledes efterhånden til en hovedgård af middelstørrelse ved inddragelse af jord fra Ørbæk by. Ørbækklunde fik sin nuværende placering o.1590, men har afsat sig to tidligere voldsteder. Udflytningen fra byen var foregået inden da. O.1630 fik hovedgården sit enemærke udskilt. Udflytningen skete til Ørbæk bymarks skov- og engrige sydlige del, hvor Lunde Mølle indgik som en del af hovedgårds-komplekset.
2. Godstilliggendet øgedes i 1604 til c. 40 gårde. Senere øgedes niveauet til 60 gårde, men reduceredes atter til 40 gårde, der var glimrende arronderet og vel-egaliseret. Ørbæk kirke og hospital hørte med til godset.
3. Hovedgårdsarealet forøgedes væsentligt i 1800-tallet, og det er endnu intakt. Fæstegodset frasolgtes sent, og endnu i 1903 var der 40 fæsteenheder tilbage.
4. Den nuværende hovedbygning er opført i perioden c.1590-1635. Dele af avlsgården er fra ca. 1630.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig og typeren anlægstype med mange udviklingsmæssige karakteristika og en velbevaret struktur.

Relikt-vurdering: stor interesse

1. Hovedbygningen fra 1500- og 1600-tallet er velbevaret. Voldgravene er tilkastet. Dele af avlsgården fra 1600-tallet bevaret. Størsteparten af bygningerne er fra 1959. Haveanlægget er stort set bevaret.
2. Ejerlavet er ikke ændret ved nybebyggelse. Lunde Mølle-gård findes stadig. Skov- og vådområder er bevaret flere steder.
3. Særlige relikter: to voldsteder.
4. Arkæologiske interesser: -

Ørbækklunde

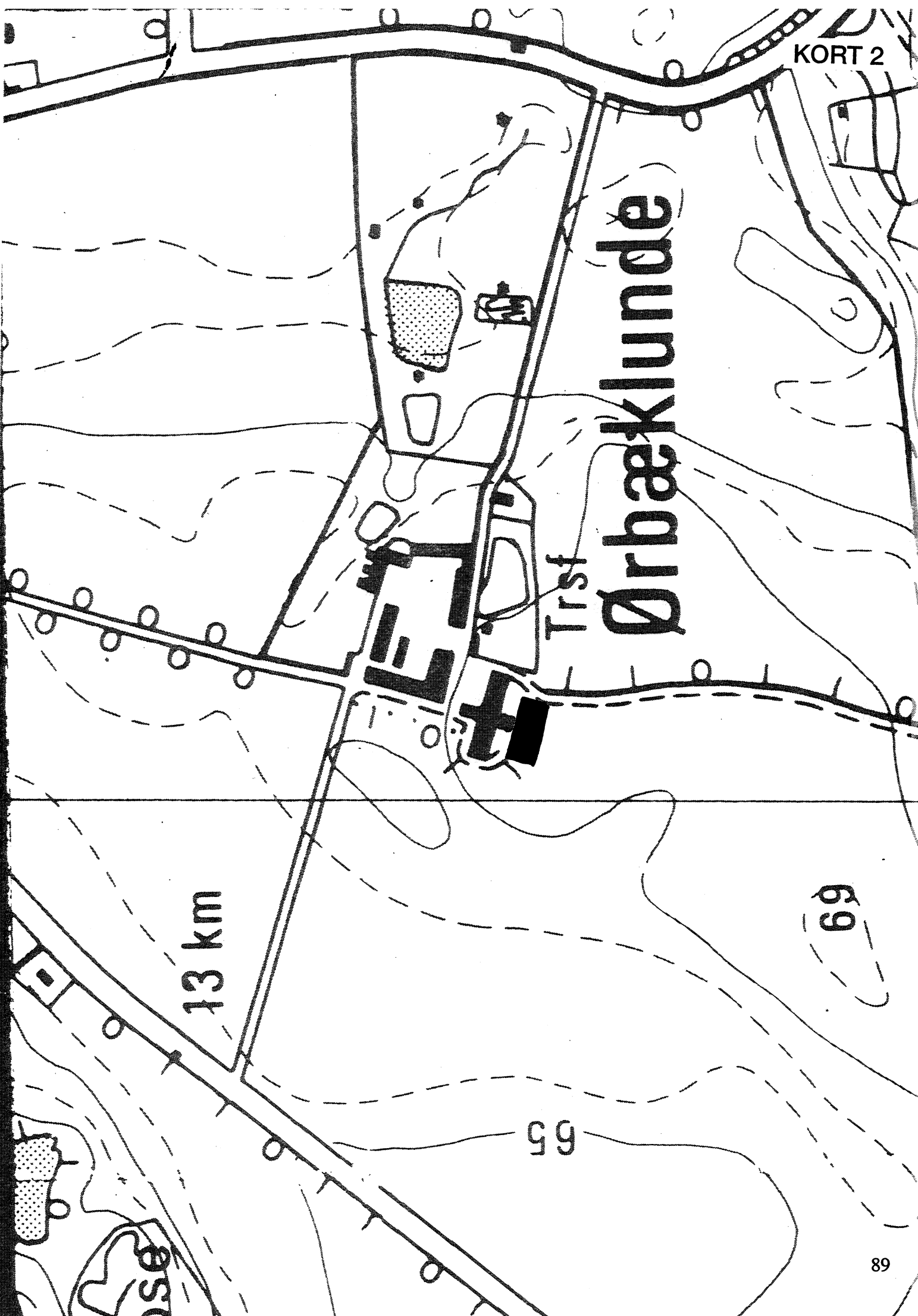
Trst

LEJL

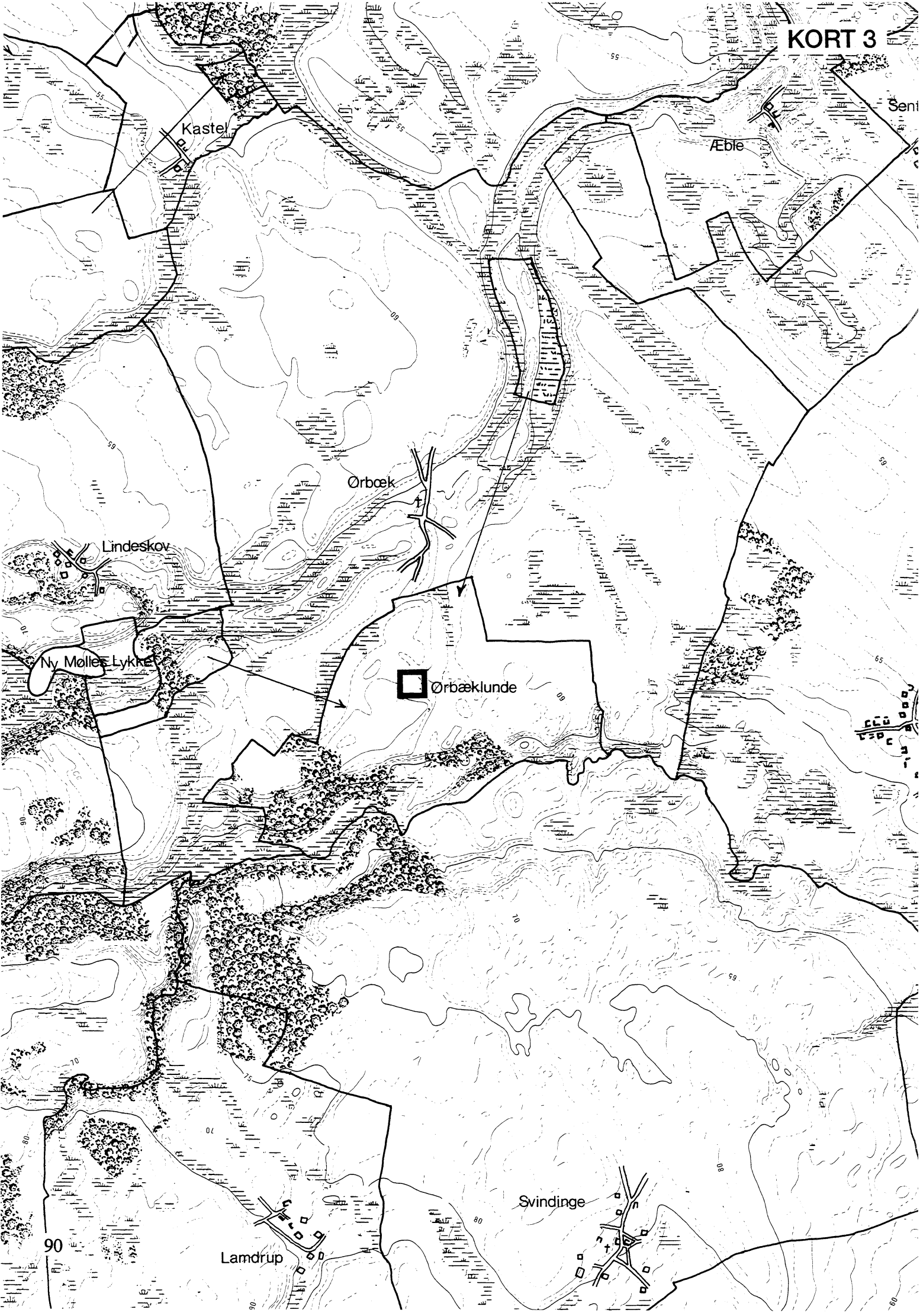
13 km

69

55

KORT 3

Kastel

Aebile

Ørbæk

Lindeskov

Ny Mølles Lykke

Ørbæklunde

Svindinge

Lamdrup

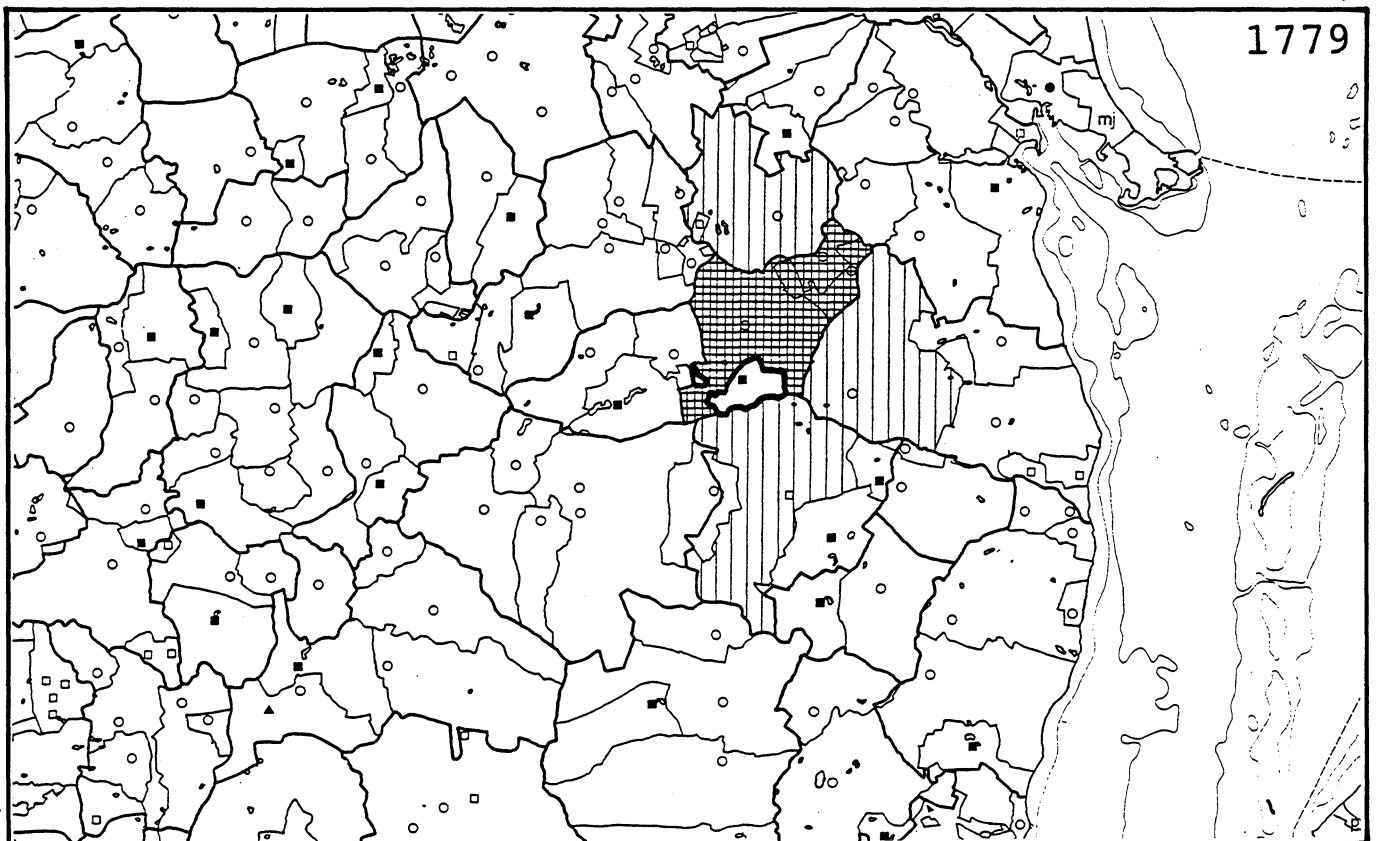
90

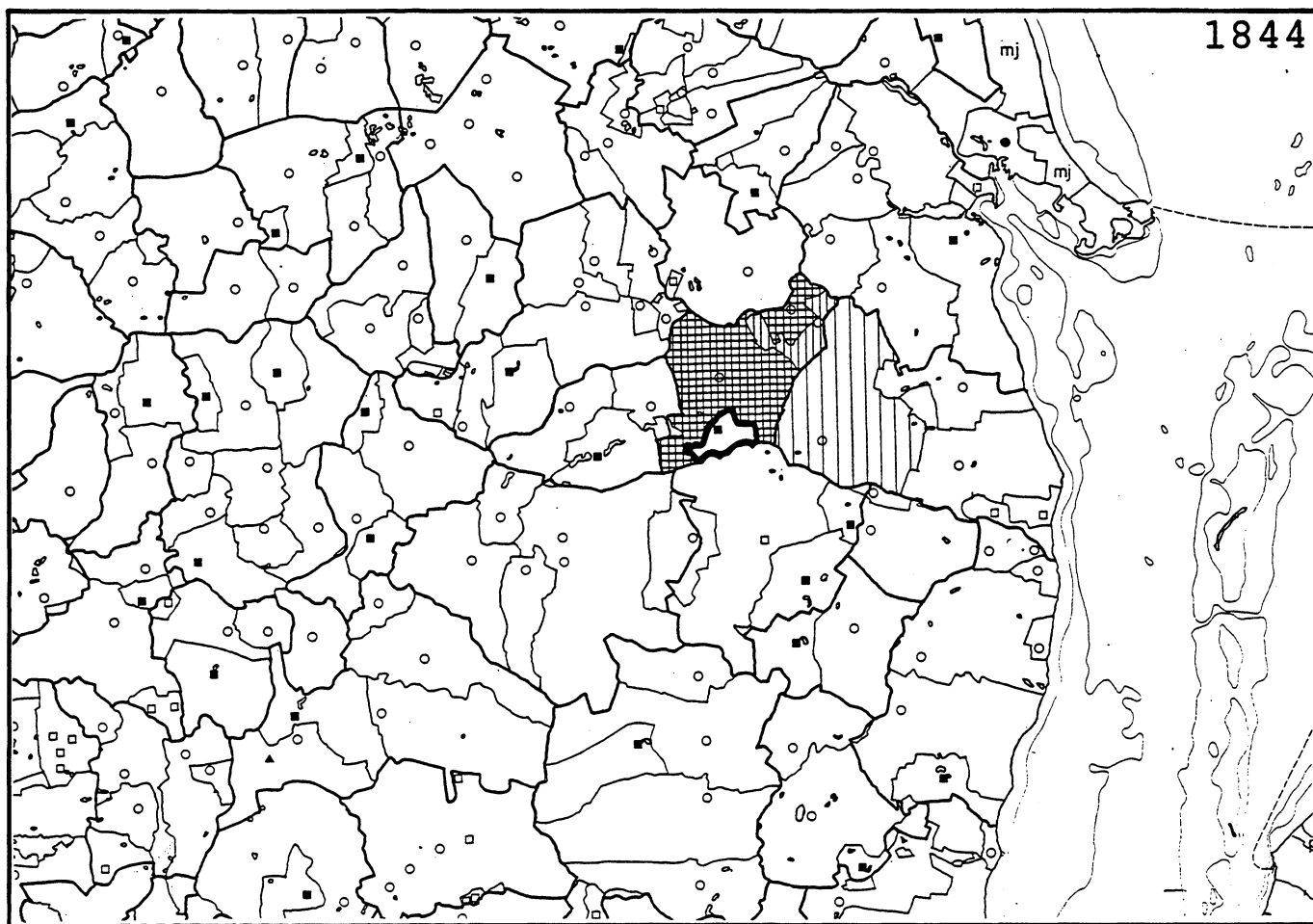
90

80

80

Oversigt over tidligere publikationer inden for "Naturforvaltning og Kulturhistorie i Fyns Amt".

KULTURHISTORIE

1. Landsbyregistrering i Fyns Amt, foreløbig orientering, 1983
Landsbyregistrering i Fyns Amt, Historiske forhold, 1983
  - 1.01 Assens Kommune
  - 1.02 Bogense Kommune
  - 1.03 Broby Kommune
  - 1.04 Egebjerg Kommune
  - 1.05 Ejby Kommune
  - 1.06 Faaborg Kommune
  - 1.07 Glamsbjerg Kommune
  - 1.08 Gudme Kommune
  - 1.09 Haarby Kommune
  - 1.10 Kerteminde Kommune
  - 1.11 Langeskov Kommune
  - 1.12 Marstal Kommune
  - 1.13 Middelfart Kommune
  - 1.14 Munkebo Kommune
  - 1.15 Nyborg Kommune
  - 1.16 Nr. Åby Kommune
  - 1.17 Odense Kommune bind 1 og 2
  - 1.18 Otterup Kommune
  - 1.19 Ringe Kommune
  - 1.20 Rudkøbing Kommune
  - 1.21 Ryslinge Kommune
  - 1.22 Svendborg Kommune
  - 1.23 Sydlangeland Kommune
  - 1.24 Søndersø Kommune bind 1 og 2
  - 1.25 Tommerup Kommune
  - 1.26 Tranekær Kommune
  - 1.27 Ullerslev Kommune
  - 1.28 Vissenbjerg Kommune
  - 1.29 Ærøskøbing Kommune
  - 1.30 Ørbæk Kommune
  - 1.31 Årslev Kommune
  - 1.32 Aarup Kommune
2. Sektorplanlægning i det åbne land Fredningsplan, Supplerende oplæg vedrørende udpegning af bevaringsværdige landsbyer og sikring af kirkeomgivelser. juni 1984. Udgået.
3. Sektorplanlægning i det åbne land, Fredningsplanlægning Kulturhistoriske forhold, 1984
4. Landskabsarkitektonisk registrering af hovedgårde, 1988
5. Vand- og vandkraftsudnyttelse på Fyn, 1989
6. Landsbyer med særlige bevaringsinteresser, 1992
7. Hovedgårdsregistrering i Fyns Amt, Skemaer og kort.
  - 7.01 Kerteminde Kommune, 1994
  - 7.02 Faaborg Kommune, 1994
  - 7.03 Odense Kommune, 1995
  - 7.04 Assens Kommune, 1995
  - 7.05 Bogense Kommune, 1995
  - 7.06 Svendborg Kommune, 1995
  - 7.07 Tranekær Kommune, 1995
  - 7.08 Hårby Kommune, 1995
  - 7.09 Gudme Kommune, 1995
  - 7.10 Glamsbjerg Kommune, 1995
  - 7.11 Egebjerg Kommune, 1995
  - 7.12 Ejby
  - 7.13 Langeskov og Munkebo Kommune, 1995
  - 7.14 Nyborg og Ullerslev Kommune, 1995
  - 7.15 Ryslinge Kommune, 1995
  - 7.16 Rudkøbing Kommune, 1995
  - 7.17 Ringe Kommune, 1995
  - 7.18 Otterup Kommune, 1995
  - 7.19 Årup Kommune, 1995
  - 7.20 Middelfart og Nr. Åby Kommune, 1995
  - 7.21 Årslev Kommune, 1995
8. De fynske hovedgårde
Sammenfatninger og analyser af skemaregistreringen

NATURFORVALTNING

Fredninger / beskyttet natur

1. Registrering af kirkeomgivelsesfredninger i Fyns Amt, 1980
2. Oversigt over fredede arealer og naturfredningslovens beskyttelses- og byggelinier i Fyns Amt 1981. Udgået.
3. Oversigt over vandløb omfattet af naturfredningslovens § 43 I Fyns Amt, 1983 Udgået.
4. Fredninger i Fyns Amt, 1989
  - 14.1 Nordlige fredningskreds
  - 14.2 Sydlige fredningskreds
  - 14.3 Vestlige fredningskreds
8. Overvågning af padder i Fyns Amt 1988, 1990.
9. Stævningsskove på Fyn, 1990
10. Moser i Fyns Amt - Nyborg Kommune, 1991
11. Moser i Fyns Amt - Tommerup Kommune, 1991
12. Moser i Fyns Amt - Odense Kommune, 1992
13. Moser i Fyns Amt - Faaborg Kommune, 1992
14. Strandenge i Fyns Amt, 1993
15. Insekter i Naturplejen, 1995

Planlægning

1. Sektorplanlægning i det åbne land Fredningsplan oplæg, juni 1983. Udgået.
2. Forslag vedrørende udbygning af det rekreative hovedstinet, 1984.
3. Sektorplanlægning i det åbne land, Fredningsplan foreløbigt tryk, 1986. Udgået.
4. Fredningsplanlægning, Handlingsprogram, forslag 1987. Udgået.
5. Fredningsplanens Handlingsprogram, 1989
6. Fredningsplan, 1991.
16. Slåning af Vejkanter, 1995
17. Moser i Fyns Amt - Marstal og Ærøskøbing kommuner, 1995

Registrering / overvågning / pleje

1. Oversigt over biologiske interesseområder i Fyns Amt, 1981
2. Stævningsskove på Langeland, 1988
3. Naturpleje 1987, 1988.
4. Naturpleje 1988, 1989.
5. Overvågning af fuglelokalteter i Fyns Amt, 1989.
6. Overvågning af fugle i Fyns Amt 1988, 1990.
7. Naturpleje 1989, 1990.

Henvendelse vedrørende publikationer kan ske til:

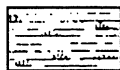
Fyns Amt, Natur- og vandmiljøafdelingen,
Ørbækvej 100 5220 Odense SØ, tlf. 6556 1000

Signaturforklaring

Kort 3

Agerland

Eng/mose

Skov

Bakkeoverdrev

Hovedgård med voldgrav

Hovedgård

Voldsted

Gård

Mølle

Teglværk

Smedie

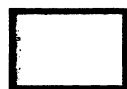
Hus

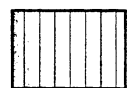
Kalkovn

Kort 5

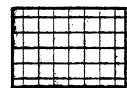
Ejerlavskort med påtrykte ejersignaturer

Hovedgårdstakst

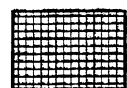
0-25%

25-50%

50-75%

75-100%